

22.8.2008

Dnro 1/002/2008

Jakelussa mainituille

LAUSUNTOPYYNTÖ VAKUUTUSVALVONTAVIRASTON KIRJANPITO, TILINPÄÄTÖSTÄ, KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ JA TOIMINTAKERTOMUSTA KOSKEVISTA MÄÄRÄYKSISTÄ/OHJEISTA VAKUUTUSYHTIÖILLE, VAKUUTUSYHDISTYKSILLE, KOLMANNEN MAAN VAKUUTUSYHTIÖIDEN SIVULIIKKEILLE, MERIMIESELÄKEKASSALLE JA MAATALOUSYRITTÄJIEN ELÄKELAITOKSELLE

Vakuutusvalvontavirasto (VVV) pyytää lausuntoanne oheisesta viraston määräys- ja ohjekokoelman 6 luvusta (Kirjanpito, tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus).

Määräys- ja ohjekokoelman uudistaminen johtuu vakuutusyhtiölain kokonaisuudistuksesta, joka on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä (HE 13/2008). Uusi määräys- ja ohjekokoelma on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti uuden vakuutusyhtiölain (VYL) kanssa eli aikaisintaan 1.10.2008.

Määräysten/ohjeiden sitovuus käy ilmi kunkin kohdan otsikosta. Jos on kysymys ohjeesta, on kohdan otsikon perässä merkintä (ohje). Muut ehdotuksen kohdat ovat määräyksiä.

Seuraavassa luetellaan pääpiirteittäin ne merkittävimmät muutokset, jotka määräys- ja ohjekokoelman lukuun 6 on tehty:

-

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevien sijoitusten käsittely kirjanpidossa muutettiin vastaamaan käypään arvoon arvostamista kirjanpitolaskentatieteeltään. Lisäksi siihen tehtiin VYL:n muutoksesta johtuvat muutokset. Asiaa koskeva elinkeinoverolain muutos tulee voimaan 1.1.2009.

Henkivakuutusyhtiön kohtuuperiaatteesta annettavaa tilinpäätösinformaatiota laajennettiin. Yhtiön tulee jatkossa antaa kohtuuseriaatteesta yksityiskohtaisempaa tietoa tilinpäätöksessä.

Johdannaisten kirjanpidollista käsittelyä tarkennettiin ja selvennettiin mm. valuuttajohdannaisten osalta.

Omassa käytössä olevan kiinteistöjen liikekulu-käsitettä laajennettiin kattamaan myös poisto. Lisäksi suoraan omistetun ja yhtiömuotoisen kiinteistön kuluja käsitellään jatkossa samalla tavalla.

Listatun vakuutusyhtiön säännöllinen tiedonantovelvollisuutta koskevat määräykset lisättiin omaksi kappaleeksi.

Kirjalliset lausunnot pyydämme toimittamaan Vakuutusvalvontavirastolle viimeistään 10.9.2008.

Ylijohtaja

Hely Salomaa

Ylitarkastaja

Pirjo Saarelainen

JAKELU

Sosiaali- ja terveysministeriö
Rahoitustarkastus
Työeläkevakuuttajat (TELA)
Finanssialan Keskusliitto
Lähivakuutusryhmän Keskusliitto ry
Merimieseläkekassa (MEK)
Maatalousyrittäjien eläkelaitos (MELA)

6. KIRJANPITO, TILINPÄÄTÖS, KONSERNITILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS..... 3

NORMIPERUSTA.....	3
6.1 KIRJANPITO, TILINPÄÄTÖSTÄ JA KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	3
6.2. TULOSLASKELMAN LAATIMINEN	4
6.2.1. Vakuutusmaksutuotot.....	4
6.2.2. Korvauskulut, tasoitusmäärän ja yhteistakuuerän muutos.....	6
6.2.3. Rinnakkaisvakuutus, katastrofisopimukset, poolit.....	7
6.2.4. Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut	8
6.2.5. Muut vakuutustekniset tuotot/kulut.....	10
6.2.6. Liikemenot ja poistot	10
6.2.7. Muut tuotot ja kulut	10
6.2.8. Satunnaiset tuotot ja kulut.....	10
6.2.9. Tilinpäätössiirrot.....	10
6.2.10 Tuloverot ja muut välittömät verot.....	11
6.3 TASEEN LAATIMINEN.....	11
6.3.1 Aineettomat hyödykkeet.....	12
6.3.2 Sijoitukset	12
6.3.3 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	14
6.3.4 Saamiset	14
6.3.5 Muu omaisuus	15
6.3.6 Siirtosaamiset.....	15
6.3.7 Oma pääoma	16
6.3.8 Pääomalainat	17
6.3.9 Vakuutustekninen vastuuvélka.....	17
6.3.10 Pakolliset varaukset	17
6.3.11 Jälleenvakuutustallettevelat.....	17
6.3.12 Velat	17
6.3.13 Siirtovelat	18
6.4 LIIKEMENOT JA POISTOT	18
6.4.1 Liikemenojen laskennalle asetettavat vaatimukset	18
6.4.2 Liikemenojen veloittaminen toiselta kirjanpitovelvolliselta	19
6.4.3 Suunnitelman mukaiset poistot.....	19
6.4.4 Liikemenojen ja poistojen kohdistaminen tuloslaskelman eriin	20
6.5 SIIJOITUSTEN JA SAAMISTEN ARVOSTAMINEN JA KÄSITTELY KIRJANPIDOSSA SEKÄ SUOJAAMINEN	22
6.5.1 Hankintamenoon perustuva arvostaminen.....	22
6.5.2 Rahoitusvälineen, sijoituskiinteistön ja biologisen hyödykkeen arvostaminen kirjanpidossa käypään arvoon VYL 8 luvun 17 §:n mukaisesti	25
6.5.2.1 Rahoitusvälineen arvostaminen kirjanpidossa käypään arvoon VYL 8 luvun 17 §:n 1 momentin mukaisesti	25
6.5.2.2 Sijoituskiinteistöjen arvostaminen kirjanpidossa käypään arvoon VYL 8 luvun 7 §:n 2 momentin mukaisesti	31
6.5.2.3 Biologisen hyödykkeen arvostaminen käypään arvoon	32
6.5.3 Saamisten arvostaminen.....	33
6.5.4 Suojaaminen ja suojauslaskenta	32
6.6 SIIJOITUSTEN KÄYPIEN ARVOJEN MÄÄRITTÄMINEN	36
6.6.1 Kiinteistösjoitukset	37
6.6.2 Muut sijoitukset	38
6.6.3 Erityismääräykset.....	39
6.7 KONSERNITILINPÄÄTÖS	40
6.8 VAKUUTUSKANNAN LUOVUTTAMINEN, VASTUUN SIIRTÄMINEN JA YKSITTÄISIIN JÄLLEENVAKUUTUSSOPIMUKSIIN LIITTYVÄT SIIRROT	42
6.9 RAHOITUSLASKELMA	43
6.10 LIITETIETOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	46
6.10.1. Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo	46
6.10.2. Vahinkovakuutuksen vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot	47

6.10.3 Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset.....	48
6.10.4. Lakisääteisytyeläkevakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset	49
6.10.5 Henkivakuutuksen lisäedut	50
6.10.6 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät	51
6.10.7 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	51
6.10.8 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan nettotuotot	53
6.10.9 Liikekulut	53
6.10.10 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset sekä vastuuvulkaa koskevan arvion muutokset, laatimisperiaatteiden muutokset ja virheiden korjaukset	54
6.10.11 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset.....	55
6.10.12. Sijoituksia koskevat liitetiedot	56
6.10.12.1. Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa hankintamenuon (VYL 8 luvun 15 § ja 16 §).....	56
6.10.12.2 Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon (VYL 8 luku 15 § ja 17 §).....	58
6.10.13 Lainasaamiset.....	59
6.10.14 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	60
6.10.15. Oman pääoman erittely Oma pääoma	61
6.10.16 Voitonjakokelpoiset varat.....	62
6.10.17 Vakuutustekninen vastuuvulka.....	63
6.10.18 Velat	64
6.10.19 Tuloveroja koskevat liitetiedot	64
6.10.20 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	64
6.10.21 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot	66
6.10.22 Omistuksia muissa yrityksissä koskevat liitetiedot	67
6.10.23 Lähipiirilainat ja lähipiirille annetut vakuudet ja vastuusitoumukset (ei koske lailla perustettuja eläkelaitoksia)	67
6.10.24 Pääomalainat	67
6.10.25 Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot.....	67
6.10.26 Tunnusluvut	69
6.10.27 Riskit ja riskienhallinta.....	84
6.10.28 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	85
6.11 MUUT ERINÄISET MÄÄRÄYKSET	85
6.11.1. Muu taloudellinen informaatio.....	85
6.11.2. SÄÄNNÖLLINEN TIEDONANTOVELVOLLISUUS	85
6.12. KIRJANPITO, TILINPÄÄTÖSTÄ JA KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT OHJEET	90
6.12.1. Rahoitusmarkkinavälineet kirjanpidossa	
6.12.1.1 Johdannaisopimukset.....	90
6.12.1.2 Takaisinostosopimukset ja arvopaperilainaus	96

6. Kirjanpito, tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus

Valtuutussäännös

VYL 8 luku 29 §
VakYhdL 10 luku 12 §,
UVYL 7 luku 40 §,
MYEL 10 luku 127 §,
MEL 15 luku 197 §

Normiperusta

Määräyksiä ja ohjeita laadittaessa on otettu huomioon 19. päivänä joulukuuta 1991 annettu neuvoston direktiivi vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä (91/674/ETY).

Tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä laadittaessa noudatetaan:

- vakuutusyhtiölain (**xxx/2008**) (VYL), vakuutusyhdistyslain (1250/1987 (VyhdL), lain ulkomaisista vakuutusyhtiöistä (398/1995) (UVYL) ja työeläkevakuutusyhtiölain (354/1997) (TVYL) säännöksiä;
- rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (699/2004) 4 luvun säännöksiä;
- kirjanpitolain (1336/1997) (KPL) säännöksiä siten kuin vakuutusyhtiölaissa ja vakuutusyhdistyslaissa säädetään;
- osakeyhtiölain (624/2006) (OYL) säännöksiä siten kuin vakuutusyhtiölaissa ja vakuutusyhdistyslaissa säädetään;
- kirjanpitoasetuksen (1339/1997) (KPA) säännöksiä siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa säädetään;
- asetusta vakuutusyhtiön vastuuvelan laskentaperiaatteista (248/1999);
- asetusta vakuutusyhdistyksen vastuuvelan laskentaperiaatteista (453/1995);
- sosiaali- ja terveysministeriön antamaa vakuutusyhtiön, vakuutusyhdistyksen ja edustuston tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimista koskevaa asetusta (**xxx/2008**) (STMtpA);
- sosiaali- ja terveysministeriön antamaa asetusta rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen, biologisten hyödykkeiden ja eräiden muiden sijoitusten merkitsemisestä vakuutusyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen (**xxx/2008**) (STMsija);
- sosiaali- ja terveysministeriön antamaa asetusta Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä (6/2007);
- vakuutusvalvontaviraston antamia vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimista koskevia määräyksiä ja ohjeita;
- soveltuvien osin kirjanpitolain säännösten nojalla annettuja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiä ja kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeita;
- julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskija noudattaa lisäksi arvopaperimarkkinalain (495/1989) (AML) säännöksiä ja soveltuvien osin sen nojalla annettua valtiovarainministeriön asetusta (153/2007).

6.1 Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevat määräykset

(1) Tilinpäätökseen sisällytetään tuloslaskelma, tase ja rahoituslaskelma liitetietoineen sekä emoyhtiössä myös konsernitilinpäätös. Tilinpäätökseen sisällytetään lisäksi tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot viimeistä edelliseltä tilikaudelta, ellei jäljempänä toisin määrätä. Tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus. Tuloslaskelma ja tase laaditaan STM:n antamia kaavoja noudattaen.

(2) Mitä näissä määräyksissä sanotaan vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen konsernitilinpäätöksestä, koskee myös VYL 1 luvun 8 §:ssä tarkoitetun vakuutusomistusyhteisön konsernitilinpäätöstä.

(3) Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (RavaL) 4 luvussa tarkoitetun ryhmittymän konsernitilinpäätöksessä vakuutustoimialan konsernitilinpäätös laaditaan siten kuin tässä määräyksessä säädetään.

(4) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset:

Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt

- Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevien virheiden oikaisut tehdään omaa pääomaa (Edellisten tilikausien voitto/tappio) oikaisemalla. Oikaisut tehdään takautuvasti, jolloin selvitetään muutoksista kertynyt vaikutus omaan pääomaan niin pitkälle kuin mahdollista. Jokaista muutoksen vaikutuksen kohteena olevaa oman pääoman erää oikaisetaan aikaisimman esitettävän kauden alussa ja muutetaan vertailutiedot jokaiselta tilinpäätöksessä esitettävältä tilikaudelta ikään kuin uutta tilinpäätöksen laatimisperiaatetta olisi sovellettu aina. Jos toimintakertomuksessa tai tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään tunnuslukuja useammalta tilikaudelta, on myös nämä saatettava mahdollisuuksien mukaan vertailukelpoisiksi. Ks. KILAn lausunto n:o 1750/2005 ja tämän määräyksen kohta 6.10.15 (oma pääoma).
- Kaikki kirjanpidolliset arvioiden muutokset kirjataan aina ei-takautuvasti ja tulokseen.
- Vastuuelkaa koskevan arvion muutos, laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset merkitään tuloslaskelmaan. Ks. määräyksen kohta 6.10.10.

Työeläkevakuutusyhtiöt

- Työeläkevakuutusyhtiöt merkitsevät tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevat virheiden korjaukset sekä vastuuelkaa koskevat arvion muutokset, laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset tuloslaskelmaan. Kaikki kirjanpidolliset arvioiden muutokset kirjataan myös aina ei-takautuvasti ja tulokseen.
Ks. määräyksen kohta 6.10.10

6.2. Tuloslaskelman laatiminen

(1) Annettaessa STM:n asetuksen mukaista tuloslaskelman kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää tilinpäätöksen liitetietoja tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, erä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestyksestä saa muuttaa.

(2) Mikäli yksittäisen nimikkeen kohdalle ei tule lukua tilikaudelta ja edelliseltä tilikaudelta, se on jätettävä pois tuloslaskelmasta.

(3) Tuloslaskelmassa varustetaan tulosta heikentävät erät ja negatiiviset erotukset miinusmerkillä (-).

6.2.1. Vakuutusmaksutuotot

Vakuutusmaksutulo

(1) Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden vakuutusmaksutulo asiakasryhmä-, maksutapa- ym. vastaavilla alennuksilla sekä vakuutusmaksusaamisten luottotappioilla vähennettynä ja ilman maksuihin sisällynyttä vakuutusmaksuveroa ja muita julkisia maksuja.

(2) Vakuutusmaksutulo sisältää vahinkovakuutuksen ja lakisääteisen eläkevakuutuksen maksut niiltä vakuutusosimuksissa sovituilta vakuutuskausilta, jotka ovat alkaneet tilikauden aikana riippumatta siitä, on-

ko maksut tilinpäätöstä tehtäessä maksettu, veloitettu tai ei. Vain perittävässä oleva maksu voidaan sisällyttää maksutuloon maksamattomana. Vakuutusmaksutuloksi kirjataan myös vakuutusmaksut, jotka kohdistuvat vakuutus sopimuksissa sovittuihin, ennen tilinpäätöshetkeä alkaneisiin vakuutusmaksukausiin ja joita vas-taava vakuutus turva on tilinpäätöshetkellä voimassa, kuitenkin siten, että saamisiin liittyvä raukeaminen vähennetään kokemuseräisen arvion mukaisena.

(3) Tilikauden aikana suoritettuja seuraavalla tilikaudella alkavan vakuutusmaksukauden vakuutusmaksuja ei lueta tilikauden vakuutusmaksutuloksi, vaan ne merkitään velkoihin ensivakuutus-/jälleenvakuutus toiminnasta.

(4) Vakuutusmaksutulo sisältää muun muassa:

- veloittamatta olevat vakuutusmaksut, silloin kun maksut voidaan laskea vasta vuoden lopussa
- puolivuosi-, neljännesvuosi- tai kuukausieräisistä vakuutuksista veloittamatta olevat erät sekä vakuutusnottajilta perittävät maksutapakorotukset; henkivakuutuksessa vain, mikäli niihin on saamisoikeus
- kertamaksut
- rinnakkaisvakuutuksessa yhtiön tai yhdistyksen osuus kokonaisvakuutusmaksuista
- jälleenvakuutuksen- ja edelleenvakuutusnottajilta saatavat jälleenvakuutusmaksut
- portfoliosiirtomaksut
- TyEL 163 §:n mukainen laiminlyönnin ajalta peritty korotus

(5) Vakuutusmaksutulosta vähennetään muun muassa:

- luottotappiot vakuutusmaksusaamisista
- jälleenvakuutuksen- ja edelleenvakuutusnottajille hyvitetty portfoliosiirtomaksut
- lakkautettujen vakuutusten maksunpalautukset
- vakuutusmaksuvero, lakisääteisten vahinkovakuutuslajien (tapaturmavakuutuslaki, liikennevakuutuslaki, potilasvahinkolaki ja laki ympäristövahinkovakuutuksesta) jakojärjestelmämaksut ja kohdassa 6.10.6 luetellut muut julkiset maksut

(6) Luottotappio vakuutusmaksusaamisesta kirjataan vakuutusmaksutulon vähennykseksi, kun on käynyt todennäköiseksi, ettei vakuutusmaksusaamisesta ole odotettavissa maksusuoritusta. Mikäli luottotappio myöhemmin osoittautuu aiheettomaksi, tehdyn luottotappiokirjauksen palautus merkitään samaan tuloslaskelman erään. Edellä mainitulla tavalla kirjataan myös sekä TyEL:n että YEL:n luottotappiot.

(7) Jälleenvakuuttajien osuus vakuutusmaksutulosta sisältää kaikki ne maksetut ja maksettavat vakuutusmaksut, jotka liittyvät yhtiön jälleenvakuuttajien kanssa tekemiin jälleenvakuutus sopimuksiin. Jälleenvakuuttajien vakuutusmaksutulo-osuudesta ei vähennetä palkkioita ja voitto-osuuksia.

(8) Vakuutusmaksusaamisiin liittyviä luottotappioita käsitellään kohdassa 6.5.4, jälleenvakuutuksen palkkioita ja voitto-osuuksia kohdassa 6.4.4, viivästyneistä vakuutusmaksusuorituksista perittyjä korkoja, vakuutusmaksuja pakkotäytäntöteitse perittäessä kertyneitä viivästyskorkoja ja kertakaikkisia viivästyskorotuksia kohdassa 6.2.4 ja portfoliosiirtomaksuja kohdassa 6.8.

Vakuutusmaksuvastuun muutos

(9) Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään tilikauden loppu- ja alkusuureiden erotuksen suuruisena. Vakuutturssierojen osuus muutoksesta voidaan esittää myös sijoitustoiminnan tuotoissa ja kuluissa.

6.2.2 Korvauskulut, tasoitusmäärän ja yhteistakuuerän muutos

Maksetut korvaukset

(1) Maksetuiksi korvauksiksi luetaan kaikki tilikautena maksetut korvaukset vahingon sattumisajankohdasta riippumatta sekä jälleenvakuutuksen korvausvastuun vastaanottoa ja luovutusta (-) koskevat portfoliosiiir-tomaksut.

(2) Maksettuihin korvauksiin ei sisällytetä lakisääteisten vahinkovakuutuslajien (tapaturmavakuutuslaki, liikennevakuutuslaki, potilasvahinkolaki ja laki ympäristövahinkovakuutuksesta) jakojärjestelmäkorkvauksia.

(3) Maksettuihin korvauksiin luetaan myös maksut vakuutusten takaisinostoista.

(4) Korvaustoiminnon hoitamisesta tilikauden aikana aiheutuvat liikemenot ja poistot sisällytetään vahinkovakuutuksen eri vakuutusluokkaryhmien sekä henkivakuutuksen vakuutuslajien maksettuihin korvauksiin kohdan 6.4.4 mukaisesti.

(5) TVL 58 §:n mukainen maksu Tapaturmavakuutuslaitosten Liitolle merkitään maksettuihin korvauksiin.

(6) Korvausselvittelyn yhteydessä haltuun otettu vahingoittunut omaisuus ja luotto- ja takausvakuutuksen vahingoista yhtiölle tai edustustoille jääneet vastavakuudet, joita tilinpäätöshetkellä ei vielä ole realisoitu ja joita ei ole vähennetty korvausvastuusta, merkitään käyvästä arvosta kuitenkin enintään vastuun määrällisenä tilikauden maksettujen korvausten vähennykseksi ja taseen omaisuudeksi. Riidattomat regressisaamiset käsitellään vastaavalla tavalla. Vahingoittunut omaisuus merkitään taseeseen aineellisiin hyödykkeisiin/tavaravarastoihin, ks. kohta 6.3.5. Vastavakuuksien kattaman saamisen määrä ja riidattomat regressisaamiset merkitään muihin saamisiin ks. kohta 6.3.4. Korvausselvittelyn yhteydessä haltuun otetun omaisuus, luotto- ja takausvakuutuksen vahingoista yhtiölle jääneet vastavakuudet tai vahinkoihin liittyvät riidattomat regressisaamiset voidaan vähentää myös korvausvastuusta (ks. kohta 6.3.12.).

(7) Mikäli korvausselvittelyn yhteydessä haltuun otetusta omaisuudesta tai vastavakuuksina saadusta omaisuudesta aikanaan saatava myyntihinta poikkeaa kirjanpitoarvosta, merkitään koko erotus maksettujen korvausten tilille sinä vuonna, jolloin myynti tapahtuu tai käypä arvo muuttuu.

(8) TyEL 115 §:ssä, TVL 60 a §:ssä ja LVL 12 a §:n 1 momentissa tarkoitetut etuuskien ja korvausten viivästymisen johdosta maksettavat korotukset käsitellään sijoitustoiminnan korkokuluina ko. 6.2.4.

(9) Lakisääteisessä eläkevakuutuksessa ei vakuutuslajikohtaisesti maksettuihin korvauksiin sisällytetä korvaustoiminnon hoitokuluja, vaan niiden määrä esitetään erikseen maksetuissa korvauksissa jaettuna vakuutusmaksun työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettuihin työkyvyn ylläpitoon tähtäävän toiminnon hoitokuluihin (Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut) ja muihin korvaustoiminnon hoitokuluihin.

(10) Työeläkevakuutusyhtiössä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettaviin työkyvyn ylläpitoon tähtäävän toiminnon hoitokuluihin voidaan lukea työkyvyn ylläpitotoiminnosta aiheutuneet kulut. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi työkyvyn ylläpitämiseen liittyvien koulutuspalvelujen suunnittelusta, tähän aiheeseen liittyvien koulutuslajien järjestämisestä sekä työeläkevakuutusyhtiön asiakasyritysten työkykyä ylläpitävän toiminnan käynnistämisestä, kehittämisestä ja tukemisesta johtuvat kulut. Kuluihin luetaan myös

TELA:n työkykyä tukevien hankkeiden kulut ja Vakuutusalan Kuntoutuskeskuksen vastaavat kulut.

(11) Työeläkevakuutusyhtiössä työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettavia työkyvyn ylläpitoa tähtäävän toiminnon hoitokuluja voivat olla:

- koulutukseen liittyvinä kuluina koulutuspallokiot, matkakulut, kirjoittajapalkkiot, tilavuokrat ja näihin rinnastettavat kulut.

- muina kuin koulutukseen liittyvinä kuluina työkyvyn ylläpitämiseen liittyvästä tutkimuksesta aiheutuvat kulut.
- eläkelaitoksen henkilöstön palkkakustannuksia (henkilösivukuluineen) voidaan lukea mukaan näihin kuluihin vain siltä osin, kuin näiden henkilöiden työ kohdistuu työkyvyn ylläpitoon. Eläkkeiden ratkaisutoimintaan, mukaan lukien kuntoutuspäätösten valmistelu, liittyviä kuluja ei lasketa mukaan.

(12) TyEL 25 §:n 1 momentin mukaiset ammatillisen (lääkinnällisen) kuntoutuksen kulut luetaan työkyvyttömyysriskin hallintaosalla katettaviin kuluihin.

(13) Työkyvyttömyysriskin hallintaosa on tarkoitettu vain työkykyä edistävään toimintaan. Harkittaessa, milloin kuluerä luonteensa puolesta kuuluu tähän yhteyteen, voidaan kriteerinä pitää sitä, vähensikö työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävä toiminta ko. menoerän pois jäämistä.

(14) Lakisääteisessä eläkevakuutuksessa yhtiöiden yhteisesti vastattavat korvaukset merkitään maksettuihin korvauksiin vastuunjakoon osallistuvien kesken tehdyllä tasoituksella ja tämän mahdollisella korolla korjattuina (vastuunjakokorvaukset). Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) erät sekä palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaon erät kirjataan omana eränään vastuunjakokorvauksiin. Saatavia eriä Eläke-Kansan konkurssipesältä ja ETK:n luottovakuutustoiminnan lopettamisesta ei kirjata lakisääteisiin maksuihin, vaan ne ovat mukana vastuunjaon selvittelyssä ja sisältyvät vastuunjaon eriin. Ks. Työeläkevakuutusyhtiö kohta 6.10.4.

(15) TyEL 46 §:n ja 102 §:n mukaiset lääkäripalkkiot, matkakustannusten ym. kulut merkitään korvausmenoon rahastoituna eläkemenona ja otetaan huomioon tasoitusvarauksen laskennassa. Myöskin YEL:n, MYEL:n ja MEL:n osalta em. kulut on kirjattava korvausmenoon.

(16) Lain valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta (VEKL) mukaisista etuuksista aiheutuvat suoritukset merkitään tuloslaskelman korvauskuluihin. Korvauskuluihin merkitään myös VEKL:stä eläkelaitokselle aiheutuvien menojen ja kulujen peittämiseksi saatavat erät korkoineen. Saaminen/velka VEKL:stä kirjataan korkoineen siirtosaamiseen/velkaan.

Korvausvastuun ja tasoitusmäärän muutos

(17) Korvausvastuun muutos käsittää tunnettujen ja tuntemattomien vahinkotapahtumien korvausvastuun muutoksen ja henkivakuutuksessa sekä lakisääteisessä eläkevakuutuksessa myös korvausvastuuseen kuuluvan tasoitusmäärän muutoksen. Muussa kuin lakisääteisessä eläkevakuutuksessa korvausvastuun muutokseen ja korvausvastuuseen sisällytetään maksamattomiin korvauksiin liittyvät korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut kohdan 6.4.4 mukaisesti.

(18) Korvausvastuun muutos ilmoitetaan tilikauden loppu- ja alkusuureiden erotuksen suuruisena. Valuut-ta-kurssierojen osuus muutoksesta voidaan esittää myös sijoitustoiminnan tuotoissa ja kuluissa. Vahinkovakuutuksen tuloslaskelmakaavassa tasoitusmäärän muutos esitetään omana eränään.

Yhteistakuuerän muutos

(19) LVL 19 d §:ssä ja TVL 38 c §:ssä tarkoitetun maksuvelvollisuuden varalta kartutettavan yhteistakuuerän muutos kirjataan tuloslaskelmaan erillisenä eränä (Yhteistakuuerän muutos).

6.2.3 Rinnakkaisvakuutus, katastrofisopimukset, poolit

(1) Rinnakkaisvakuutuksessa kukin vakuutuksenantaja kirjaa osuutensa ensivakuutuksena. Näin siinäkin tapauksessa, että joku vakuutuksenantajista nk. johtavana vakuutuksenantajana hoitaa vakuutussopimukseen liittyvät käytännön toimet kaikkien vakuutuksenantajien puolesta, mutta vastaa tällöinkin juridisesti vakuutuksenottajalle vain vakuutussopimuksessa tarkoitettusta omasta osuudesta.

(2) Katastrofisopimusten piiriin kuuluvien vahinkojen korvauskuluksi vakuutuksenantaja kirjaa kokonaiskorvauksen vähennettynä sopimukseen osallistuneiden yhtiöiden suorittamilla osuuksilla. Sopimusyhtiö kirjaa osuutensa ko. ensivakuutusluokkaryhmän korvaukseksi.

(3) Eri poolien osuus yhtiön vakuutusliikkeestä kirjataan jälleenvakuuttajien osuutena. Vastaavasti eri poolilta yhtiöille tuleva liike kirjataan vastaanotettuna jälleenvakuutuksena. Työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolin liikkeen kirjaavat henkivakuutusyhtiöt rinnakkaisvakuutuksena. Myös muiden poolien hoitama ensivakuutusliike kirjataan rinnakkaisvakuutuksena pooliosuuksien suhteessa.

6.2.4 Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut

(1) Vahinkovakuutuksessa sijoitustoiminnan tuotot ja kulut esitetään muussa kuin vakuutusteknisessä laskelmassa. Tämä koskee myös kirjanpitovelvollisia, jotka harjoittavat yksinomaan jälleenvakuutustoimintaa tai vahinkoensivakuutuksen ohella vahinko- ja/tai henkijälleenvakuutustoimintaa.

(2) Harjoitettaessa yksinomaan henkivakuutustoimintaa sijoitustoiminnan tuotot ja kulut esitetään henkivakuutuksen vakuutusteknisessä laskelmassa. Mikäli harjoitetaan henkivakuutuksen ja sen jälleenvakuutuksen ohella merkittävässä määrin (vähintään kohdan 6.10.2 erittelyraja) vahinkovakuutusluokkiin 1 - 2 kuuluvaa tapaturma- ja sairausvakuutusta ja näiden jälleenvakuutusta, kaikki sijoitustoiminnan tuotot ja kulut esitetään henkivakuutuksen vakuutusteknisessä laskelmassa. Vahinkovakuutuksen osuus sijoitustuloista siirretään omana eränä tästä laskelmasta vahinkovakuutuksen vakuutustekniseen laskelmaan.

(3) Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittava yhtiö esittää sijoitustoiminnan tuotot ja kulut lakisääteisen eläkevakuutuksen vakuutusteknisessä laskelmassa.

(4) Omien tilojen laskennallista vuokraa tai muita laskennallisia eriä ei merkitä tuloslaskelmaan. Omien tilojen käytöstä aiheutuneet liikemenot ks. kohta 6.4.3 alakohta 10.

Sijoitustoiminnan tuotot

(5) Osinkotuottoja ovat osakkeista ja osuuksista saadut osingot, takuupääoman korot ym. voitto-osuudet. Osingot ja takuupääoman korko kirjataan pääsääntöisesti sille tilikaudelle, jona voitonjaosta on päätetty.

(6) Korkotuottoihin merkitään kertyneet korot sijoituksista ja saamisista sekä luottovarausprovisiot, indeksikorotukset, viivästyneistä vakuutusmaksusuorituksista perityt korot, lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmän korot sekä vakuutusmaksuja pakkotäytäntöiteitse perittäessä kertyneet viivästyskorot ja kertakaikkiset viivästyskorotukset.

(7) Joukkovelkakirjalainan ja muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksotetaan korkotuottojen lisäykseksi tai vähennykseksi arvopaperin juoksuaikana (=hintaeron jaksottaminen). (Ks. tämän määräyksen kohta 6.5.1).

(8) Indeksiin sidotun lainan tuotto voidaan kirjata tilikauden korkotuotoksi ja siirtosaamiseksi, mikäli liikkeeseenlaskija tai muu osapuoli on alkuperäisissä lainaehdoissa tai muussa kirjallisessa sopimuksessa sitoutunut maksamaan tuoton (taattu tuotto). Tuoton takaavan järjestelyn tulee olla liikkeeseenlaskijaa tai muuta osapuolta sitova siten, ettei sitä voida purkaa laina-aikana.

(9) Kiinteistösijoitusten tuottoja ovat vuokrat ja käyttökorvaukset, puun ja maa-ainesten myyntituotot ja kiinteistöosakkeista saadut osingot ym. vastaavat kiinteistötuotot sekä korot lainasaamisista saman konsernin kiinteistöyhteisöiltä ja omistusyhteyskiinteistöyhteisöiltä.

(10) Sijoitusten arvonalentumisten palautukset ja arvonkorotukset käsitellään tarkemmin kohdassa 6.5.1. Sijoitusten realisoitumattomat arvon muutokset ks. määräys- ja ohjekokoelman kohta 6.5.2.

Sijoitustoiminnan kulut

(11) Kiinteistösijoitusten kuluja ovat kiinteistöjen hoitokulut, kiinteistöosakkeiden hoito- ja pääomavastikkeet, luottotappiot vuokrasaamisista, kiinteistövero, metsänhoitomaksu ym. välittömät kiinteistösijoitusten kulut sekä kiinteistösijoitusten hoitamisesta aiheutuvat liikemenot ja poistot kohdan 6.4 mukaisesti.

(12) Oman liiketoiminnan käytössä olevien tilojen liikemenot ks. määräyksen kohta 6.4.3 alakohta 10.

(13) Kuluja muista sijoituksista ovat luottotappiot korkosaamisista ym. vastaavat sijoitustoiminnan kulut sekä muiden sijoitusten kuin kiinteistösijoitusten hoitamisesta aiheutuvat liikemenot ja poistot kohdan 6.4 mukaisesti.

(14) Vieraan pääoman korko- ym. kuluihin sisällytetään kaikista veloista kertyneet korot (mukaan lukien kiinteistösijoitusten korot sekä lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmän korot) sekä muut vieraan pääoman kulut.

(15) Korkokuluihin merkitään myös velkojen indeksikorotukset, korkoL ja LVL 12 a §:n 5 momentin sekä LVA 4 a §:n mukaiset viivästyskorot ja TyEL 115 §:n mukaiset viivästyskorot, TVL 60 a §:ssä ja LVL 12 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen etuuksien ja korvausten viivästymisen johdosta maksettavat korotukset.

(16) Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotusten oikaisut käsitellään tarkemmin kohdassa 6.5.1. Saamiseksi katsottavien sijoitusten pääomiin liittyvät luottotappiot käsitellään arvonalentumisina. Sijoitusten realisoitumattomat arvonnaukset ks. määräys- ja ohjekokoelman kohta 6.5.2.

Myyntivoitot ja -tappiot

(17) Sijoitustoiminnan tuottoja ja kuluja ovat myös sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot. Käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot esitetään myös sijoitustoiminnan tuottoissa ja kuluissa.

(18) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien emoyhtiön osakkeiden myyntivoitto/-tappio kirjataan tuloslaskelmaan sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin.

Valuuttakurssierot

(19) Valuuttakurssierot käsitellään kirjanpidossa pääsääntöisesti tulon tai menon oikaisueränä ja rahoitustapahtumiin liittyvät kurssierot sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina. Vähäiset menon tai tulon oikaisuerinä syntyneet kurssierot voidaan käsitellä sijoitustoiminnan muina tuloina/menoina. Ks. tämän määräys- ja ohjekokoelman kohta 6.5.1. Sijoitusten arvostaminen ja käsittely kirjanpidossa/ulkomaan rahan määräinen sijoitus.

(20) Kurssierot käsitellään noudattaen soveltuvin osin KILA:n yleisohjetta ulkomaanrahan määräisten saamisen sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta Suomen rahaksi (31.12.2005). Yleisohjetta noudatetaan myös suojaamistilanteissa.

(21) Kurssierot lasketaan tapahtumapäivän ja maksupäivän tai tapahtumapäivän ja tilinpäätöspäivän kursien välisinä eroina noudattaen soveltuvin osin KILA:n edellä mainittua yleisohjetta. Vakuutusliikkeen kurssierot voidaan laskea myös asianomaisten valuuttamääräisten erien vaihtuvilla ja kiinteillä kurseilla laskettujen lukujen erotuksena, mikäli menettely antaa oikean ja riittävän kuvan kurssimuutosten vaikutuksesta.

Vakuutusliikkeen kurssierot

(22) Vakuutusteknisen laskelman kurssieroja sijoitussidonnaista vakuutusta lukuun ottamatta käsitellään sijoitustoiminnan muina tuloina ja menoina, mutta estettä tulon ja menon oikaisuna käsittelylle ei myöskään ole.

6.2.5 Muut vakuutustekniset tuotot/kulut

(1) Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin/kuluihin merkitään mm. vakuutuskannanluovutuksessa syntynyt voitto/tappio.

6.2.6 Liikemenot ja poistot

(1) Liikemenot ja poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin kohdan 6.4. mukaisesti.

6.2.7 Muut tuotot ja kulut

(1) Muita tuottoja ovat erät, joilla on selvä yhteys varsinaiseen liiketoimintaan (esimerkiksi hallinto- ym. palveluiden katteellinen myynti, palvelun myynti vakuutusyhtiöryhmän ulkopuolelle). Muita kuluja ovat myydyistä palveluista aiheutuvat kulut (ks. kohta 6.4.2).

(2) Muihin tuottoihin ja kuluihin merkitään vakuutusyhtiön liitännäistoiminnasta johtuvat tuotot ja kulut.

6.2.8 Satunnaiset tuotot ja kulut

(1) Satunnaisilla tuotoilla ja kuluilla ei ole selvää yhteyttä varsinaiseen liiketoimintaan. Ne perustuvat tavanomaisesta liiketoiminnasta poikkeaviin, olennaisiin ja kertaluontoisiin tapahtumiin.

(2) Satunnaisuutta tulee tulkita suppeasti. Kaikkien kolmen tunnusmerkin tulee toteutua samanaikaisesti, jotta erää voitaisiin käsitellä satunnaisena. Esimerkiksi vastuuvelan laskuperusteiden muutoksia ei käsitellä satunnaisina erinä.

6.2.9 Tilinpäätössiirrot

(1) Tilinpäätössiirrot muodostuvat tilikauden poistoeron muutoksesta ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta.

(2) Vapaaehtoisten varausten (KPL 5 luvun 15 §) muutos esitetään tilikauden lopussa ja alussa taseessa olleiden varausten erotuksen suuruisena. Poistoeron muutoserää on käsitelty tarkemmin kohdissa 6.4.3 ja 6.5.1.

(3) Kun investointivarauksella katetaan investoinnin hankintamenoa, varauksen käyttö merkitään tuloslaskelmassa investointivarauksen vähennykseksi ja poistoeron lisäykseksi.

6.2.10 Tuloverot ja muut välittömät verot

(1) Tuloslaskelman kohtaan tuloverot sisällytetään kaikki tuloverot. Tuloverot voidaan esittää myös jaettuna tuloveroihin varsinaisesta toiminnasta ja tuloveroihin satunnaisista eristä, jolloin satunnaisten erien jälkeinen tulos esitetään nimellä Voitto (tappio) satunnaisten erien jälkeen.

Tilikauden verot

(2) Tilikauden veroihin merkitään tilikauden verolaskelman mukainen vero, jota laskettaessa otetaan huomioon mm. verotettava tulo, vahvistettujen tappioiden vähentäminen ja verokanta, sekä aikaisempien tilikausien verot.

(3) Mikäli tuloksen kannalta olennainen osa veroista kohdistuu aikaisempiin tilikausiin esim. jälkiveroista johtuen, esitetään se erikseen tuloslaskelmassa (aikaisempien tilikausien verot) tai liitetiedoissa.

(4) Tilikaudelle maksuunpantujen ennakkoverojen oikaisemisesta tai täydentämisestä suoriteperusteisesti syntyvä verovelka tai –saaminen kirjataan olennaisuuden periaatetta noudattaen siirtovelkana tai –saamisena taseeseen ks. kohdat 6.3.6 ja 6.3.13.

Laskennalliset verot

(5) Laskennallinen vero on osa tuloveroja ja se esitetään tuloslaskelmassa tuloverojen alakohdassa Laskennalliset verot.

(6) Laskennallisiin veroihin merkitään mm. kirjanpidon tuloksen ja verotettavan tulon jaksotuseroista johtuva laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutos edellisestä tilikaudesta, jos laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään taseessa.

(7) Mikäli rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ja/tai sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa käypään arvoon merkitään taseeseen ja tuloslaskelmaan ja/tai käyvän arvon rahastoon kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista johtuva laskennallisen verovelan tai –saamisen muutos (ks. määräyksen kohta 6.5.2). Käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka tai –saaminen saadaan merkitä taseeseen erityistä varovaisuutta noudattaen.

(8) Laskennallisen veron laskennassa noudatetaan erityistä varovaisuutta ja KILA:n yleisohjetta laskennallisista verovelkoista ja –saamisista (12.9.2006). Ks. myös liitetiedot 6.10.19.

(9) Muihin välittömiin veroihin merkitään esim. keskinäisen yhtiön ja vakuutusyhdistyksen varallisuusvero.

6.3 Taseen laatiminen

(1) Annettaessa STMtpA:n mukaista taseen kaavaa yksityiskohtaisempia tietoja, voidaan joko käyttää tilinpäätöksen liitetietoja tai lisätä kaavaan nimikkeitä. Jos kaavan nimikkeitä lisätään, pääryhmien nimikkeitä ei saa muuttaa, pääryhmiä ei saa jakaa, erä ei saa siirtää pääryhmästä toiseen eikä esitysjärjestystä saa muuttaa.

(2) Mikäli taseen yksittäisen nimikkeen kohdalle ei tule lukua tilikaudelta ja edelliseltä tilikaudelta, se on jätettävä pois taseesta.

(3) Taseen vastaavaa puolta koskevat määräykset ovat kohdissa 6.3.1-6.3.6 ja vastattavaa puolta koskevat määräykset 6.3.7-6.3.13.

Vastaavaa

6.3.1 Aineettomat hyödykkeet

(1) Kehittämismenoihin sovelletaan KTM:n päätöstä kehittämismenojen aktivoimisesta taseeseen (KTM 50/1998).

(2) Aineettomina oikeuksina esitetään sekä erikseen luovutettavissa olevat että muunlaiset oikeudet esim. toimiluvat ja ostettujen tietokoneohjelmien käyttöoikeudet. Aineettomaan omaisuuteen kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen toimilupien, patenttien, lisenssien, tavaramerkkien sekä vastaavien oikeuksien ja varojen hankintameno aktivoidaan erityistä varovaisuutta noudattaen ja poistetaan vaikutusaikanaan KPL:n 5 luvun 5a§:n mukaisesti.

(3) Liikearvona esitetään yrityskaupan, kannanluovutuksen tai sulautuminen yhteydessä syntynyt vastikkeellinen erä, jota ei voida kohdistaa vastaanotettuihin omaisuuseriin.

(4) Muita pitkävaikutteisia menoja ovat esimerkiksi vuokra- ja osakehuoneistojen perusparannusmenot, metsämaan ojitusmenot, metsäautoteiden rakentamismenot, tietokoneohjelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot ym. pitkävaikutteiset menot, mikäli ne on aktivoitu.

6.3.2 Sijoitukset

(1) Johdannaissopimusten suojausten kriteerit ks. määräyksen kohta 6.5.3 alakohta 13 (Suojaussuhde)

(2) Saman konsernin yritykset, omistusyhteisyrietykset ja omistusrajat:

- *Samana konsernin yritys:*

Samana konsernin yrityksellä tarkoitetaan tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä kaikkia niitä yhteisöjä, jotka kuuluvat emo- ja tytäryrityksenä laajimpaan konserniin, jossa vakuutusyhtiö tai vakuutusyhdistys on mukana riippumatta siitä, onko ne yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Samana konsernin yritys on käsitteenä laajempi kuin konserniyritys. Samana konsernin yritys voi olla esim. vakuutusyhtiö ja sen tytäryritys, mutta myös vakuutusyhtiön oma emoyritys tai viimeksi mainitun muu tytäryritys. (Konserniyritys: Vakuutusyhtiö tai vakuutusyhdistys ja sen oman konsernin tytäryrietykset ovat konserniyrityksiä).

- *Omistusyhteisyrietykset:*

Omistusyhteisyrietykset määritellään ottamalla huomioon vain vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen omat omistukset. Konsernitilinpäätöksessä omistusyhteisyrietykset määritellään ottamalla huomioon vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen oman konsernin kaikki omistukset, mutta ei laajemman konsernin omistuksia (Osakkuusyrietykset ks. KPL 1 luku 8 §).

- *Omistusrajat:*

Jos samana yhteisön osakkeita tai osuuksia sisältyy sekä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin sijoituksiin että muihin sijoituksiin, katsotaan omistus- ja äänirajoja kokonaisomistuksen perusteella. Mikäli yhteisö näin tarkasteltuna olisi tytär-, osakkuus- tai muu omistusyhteisyrietykset, käsitellään sitä sellaisena siltä osin kuin osakkeita ja osuuksia ei esitetä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevissa sijoituksissa.

- *Konsernin tytär-, osakkuus- tai omistusyhteisyrietykset* ks. kohta 6.7.

Kiinteistösjoietykset

(3)Kiinteistöihin merkitään suorassa omistuksessa olevat kiinteistökohteet ts. kiinteistöt, toisen maalla olevat rakennukset, rakennelmat tai muut laitokset, kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot, tilat, määräläat, vesialueet ja oikeudet vesivoimalaitoksen käytössä olevaan vesivoimaan edellyttäen, että vesivoi-

man käyttöoikeuden vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys. Kiinteistöihin sisällytetään maa-alueen ja rakennuksen lisäksi niihin liittyvä irtaimisto ja liittymismaksut. Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenoihin sisällytetään sekä maa- ja vesialueiden että rakennusten ja rakennelmien vuokraoikeudet, jotka on aktivoitu KPL:n 5 luvun 11 §:n mukaisesti.

(4) Kiinteistöosakkeisiin merkitään osakkeet keskinäisissä ja muissa asunto- ja kiinteistöyhteisöissä sekä hallintayhteisöissä, jotka omistavat kiinteistöjä ja/tai kiinteistöosakkeita. Sijoitukset varsinaisiin kiinteistö-sijoitusyhteisöihin merkitään tase-erään Osakkeet ja osuudet.

(5) Lainasaamisiksi saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisyryyksiltä merkitään näihin luettavilta kiinteistöyhteisöiltä olevat velkakirjasaamiset, ei-jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat ja rakennusaikaiset tilisaamiset.

(6) Myös kiinteistö-sijoituksiin liittyvät ennakkomaksut ja rakenteilla olevat kohteet esitetään kiinteistö-sijoituksina.

Muut sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

(7) Osakkeisiin ja osuuksiin merkitään esim. osakeyhtiön osakkeet, optiotodistukset, osuuskunnan osuustodistukset, keskinäisen vakuutusyhtiön ja -yhdistyksen takuupääomaosuudet, avoimen yhtiön ja kommandiitti-yhtiön yhtiöosuudet, osuudet sijoitusrahastoissa, puhelinosuustodistukset ja siirtokelpoiset liittymismaksut.

Rahoitusmarkkinavälineet

(8) Rahoitusmarkkinavälineisiin merkitään luottolaitosten, muiden yhteisöjen sekä valtion, kuntien tai muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat rahoitusmarkkinavälineet ja muut kiinteätuoitoiset arvopaperit. Arvopapereita, joiden korko vaihtelee tiettyjen tekijöiden mukaan, esimerkiksi pankkien välisten markkinoiden tai euromarkkinoiden korkokannan mukaan, on myös pidettävä rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvina.

(9) Rahoitusmarkkinavälineitä ovat esim. sijoitus-, yritys- ja kuntatodistukset, valtion velkasitoumukset, obligaatiot, debentuurit, vaihtovelkakirjalainat, optiolainat, indeksiin sidotut lainat (esim. indeksiobligaatio ja osakeindeksilainat), jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat, muut joukkovelkakirjalainat, talletustodistukset sekä muut vastaavat jälkimarkkinakelpoiset haltija- ja määrännäisvelkasitoumukset.

(10) Indeksiin sidottu laina jaetaan kirjanpidossa laina- ja optio-osuuteen.

Osuudet yhteissijoituksista

(11) Osuuksiin yhteissijoituksista merkitään osuudet sijoituksista, jotka useat yhteisöt, säätiöt tai eläkerahastot ovat perustaneet ja joiden hoito on uskottu yhdelle näistä.

Lainasaamiset

(12) Taseen eri kohdissa oleviin lainasaamisiin merkitään lainaustoimintaan liittyvät rahalainat esim. sijoituslainat, lakisääteisen eläkevakuutuksen takaisinlainaukseen liittyvät eläkelainat, muut vakuutuskirjalainat, ei-jälkimarkkinakelpoiset pääomalainat ja henkilökuntalainat.

(13) Kiinnelainasaamiset esitetään taseessa aina erikseen. Kiinnelainasaamisilla tarkoitetaan lainasaamisia, joiden vakuutena on kiinteistökiinnitys. Muihin sijoituksiin kuuluvat kiinnelainasaamiset esitetään taseessa erikseen silloinkin, kun niiden vakuutena on myös vakuutuskirja.

Talletukset

(14) Talletuksiin merkitään sellaiset talletukset luottolaitoksissa, joiden nostoa koskee aikarajoitus (ml. yliyön-talletukset). Ne talletukset, joita edellä mainittu aikarajoitus ei koske, esitetään tase-erässä rahat ja pankkisaamiset, vaikka ne tuottaisivat korkoa.

Muut sijoitukset

(15) Muihin sijoituksiin merkitään kaikki ne sijoitukset, jotka eivät kuulu taseen muiden sijoitusten kohtiin.

Jälleenvakuutustalletesaamiset

(16) Jälleenvakuutustalletesaamisiin merkitään sellaiset saamiset jälleenvakuutuksenottajilta, jotka on jälleenvakuutuksenantajan velvoitteiden vakuudeksi talletettu näiden jälleenvakuutuksenottajien tai kolmansien osapuolten haltuun tai jotka nämä jälleenvakuutuksenottajat ovat pidättäneet.

(17) Näitä saamisia ei saa yhdistää muihin saamisiin jälleenvakuutuksenottajalta eikä kuitata niitä velkoja vastaan, jotka jälleenvakuutuksenantaja on velkaa jälleenvakuutuksenottajalle.

(18) Jälleenvakuutuksenottajien tai kolmansien osapuolten haltuun jälleenvakuutuksen antajan velvoitteiden vakuudeksi annetut arvopaperit tai muut sijoitukset, jotka pysyvät vakuuden antajan omaisuutena, merkitään sijoituksena taseeseen ja esitetään annettuina pantteina liitetietojen kohdassa Vakuudet ja vastuusitoumukset (ks. kohta 6.10.20).

6.3.3 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

(1) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin sijoituksiin merkitään henkivakuutusyhtiöissä VYL 10 luvun 22 §:ssä tarkoitettujen sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan katteena olevat sijoitukset sekä mahdolliset etukäteen hankitut, myöhemmin sidottavaksi tarkoitetut sijoitukset. Erään merkitään tältä osin myös rahoitusmarkkinavälineisiin, talletuksiin ja pankkisaamisiin liittyvät kertyneet korot sekä saamiset vakuutusmaksun välittäjiltä. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset sisältävät myös ne sijoitukset, joita pidetään hallussa tonttiin jäsenten puolesta ja jotka on tarkoitus jakaa näiden kesken.

(2) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset sisältävät myös emoyhtiön osakkeet, mikäli ne liittyvät sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin (kts. kohta 6.7 alakohta 18). VYL 8 luvun 13 §:ssä määritellyt tiedot annetaan myös näistä osakkeista.

6.3.4 Saamiset

Saamiset ensivakuutustoiminnasta

(1) Saamiseksi ensivakuutuksenottajilta merkitään maksamattomat perittämissä olevat vahinkovakuutuksen ja lakisääteisen eläkevakuutuksen maksut niiltä vakuutussopimuksissa sovituilta vakuutuskausilta, jotka ovat alkaneet ennen tilikauden päättymistä riippumatta siitä, onko maksut tilinpäätöstä tehtäessä veloitettu vai ei. Saamiseksi kirjataan myös muut maksamattomat vakuutusmaksut, jotka kohdistuvat vakuutussopimuksissa sovituihin, ennen tilinpäätöshetkeä alkaneisiin vakuutusmaksukausiin ja joita vastaava vakuutus-turva on tilinpäätöshetkellä voimassa.

(2) Saaminen TyEL 186 §:n mukaisesta pakkovakuuttamisesta ja pakkovakuuttamisen yhteydessä peritty korotus sekä TyEL 163 §:n mukainen myöhässä otetun TyEL:n mukaisen vakuutuksen johdosta peritty vakuutusmaksun korotus merkitään saamiseksi ensivakuutuksenottajilta.

(3) Saamisiksi ensivakuutuksen vakuutusedustajilta merkitään saamiset vakuutuksenvälittäjiltä ja vakuutusasiamiehiltä. Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät saamiset vakuutusmaksun välittäjiltä ks. kohta 6.3.3 alakohta 1.

Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta

(4) Saamisiksi jälleenvakuutustoiminnasta merkitään tilityksiin perustuvat saamiset jälleenvakuutuksenottajilta ja jälleenvakuutuksenantajilta sekä jälleenvakuutuksen välittäjiltä. Myös kertyneet jälleenvakuutusmaksut, joista ei vielä ole tilitystä, esitetään tässä erässä.

Muut saamiset

(5) Muihin saamisiin merkittävät erät ovat saamisia, jotka perustuvat esim. vahvistettuun verotukseen, saamisen summan ja velallisen osoittavaan dokumenttiin esim. kauppakirjaan. Muihin saamisiin merkitään esim. saamiset saman konsernin yrityksiltä ja yhteistoimintayrityksiltä sekä riidattomat regressisaamiset ja luottovahingoista yhtiölle jääneet vastavakuudet, mikäli niitä ei ole vähennetty korvausvastuusta. Muihin saamisiin merkitään etukäteen suoritettut korvaukset.

(6) Muihin saamisiin merkitään vahinkovakuutusyhtiössä saaminen lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmästä.

Maksamattomat osakkeet ja osuudet

(7) Maksamattomiin osakkeisiin ja osuuksiin merkitään maksamatta olevat saamiset merkitystä osakepääomasta, pohjarahastosta tai takuupääomasta.

Laskennalliset verosaamiset

(8) Vakuutusyhtiö ja vakuutusyhdistys esittää laskennalliset verosaamiset (ja -velat) joko taseessa tai liitetiedoissa, mikäli nämä ovat olennaisia (ks. kohta 6.10.19).

6.3.5 Muu omaisuus

Aineelliset hyödykkeet

(1) Koneisiin ja kalustoon merkitään konttori-, atk- ym. koneet, laitteet ja kalusteet. Tavaravarastoihin merkitään mm. mahdollisesti aktivoidut tarvikevarastot sekä korvausselvittelyn yhteydessä yhtiön haltuun otettu vahingoittunut omaisuus, mikäli sitä ei ole vähennetty korvausvastuusta.

Rahat ja pankkisaamiset

(2) Rahat ja pankkisaamiset erään merkitään käteinen raha ja ne pankkisaamiset, joiden nostoa ei koske aikarajoitus, ks. myös kohta 6.3.2 alakohta 14.

Muu omaisuus

(3) Muuhun omaisuuteen merkitään taseen muihin omaisuuden eriin kuulumaton omaisuus.

6.3.6 Siirtosaamiset

Korot ja vuokrat

(1) Tase-erään merkitään tilinpäätöspäivään mennessä kertyneet korot ja vuokrat, joita ei vielä ole maksettu. Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvien rahoitusmarkkinavälineiden, talletusten ja pankkisaamisten kertyneet korot ks. kohta 6.3.3.

Vakuutusten aktivoitujen hankintamenot

(2) Jos vakuutusten hankintamenoja on aktivoitu, esitetään ne siirtosaamisena ja niiden muutos tuloslaskelmassa liikemenojen oikaisueränä. Aktivoinnin kokonaismäärä on määriteltävä turvaavasti siten, että se pystytään kuolettamaan vakuutus sopimuksen mukaisilla kustannuskuormituserillä ja muilla tähän käytävissä olevilla vastaavilla tuotoilla. Aktivoitu määrä on kirjattava kuluksi vaikutusaikanaan. Ks. myös kohta 6.10.9.

Muut siirtosaamiset

(3) Muihin siirtosaamisiin merkitään tulojen ja menojen jaksottamiseen liittyvät laskennalliset erät (tulojäämät ja menoennakot).

(4) Laskennalliset erät esitetään siirtosaamisissa silloinkin, kun ne koskevat veroja ja sosiaaliturvaa. Esim. tilikaudelle maksuunpantujen ennakoverojen oikaisemisesta tai täydentämisestä suoriteperusteisesti syntyvä verosaaminen kirjataan olennaisuuden periaatetta noudattaen siirtosaamisena taseeseen.

(5) Vahinkovakuutusyhtiössä muihin siirtosaamisiin merkitään saaminen Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta ja Liikennevakuutuskeskukselta.

(6) Muihin siirtosaamisiin merkitään mm. työeläkevakuutusyhtiöissä laskennallinen saaminen vastuunjaosta. Saamiset Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaosta sisältyvät taseen vastuunjaon saamiseraan.

(7) Valtion varoista suoritettava eläkkeen korvaaminen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta (VEKL:n arvioitu siirtoerä) kirjataan korkoineen siirtosaamisiin/-velkaan.

Vastattavaa**6.3.7 Oma pääoma*****Käyvän arvon rahasto***

(1) Käyvän arvon rahastoon merkitään sijoitusten arvon muutokset STMsijA:n 8 §:n mukaisesti. Ks. myös tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdat 6.5.2 ja 6.10.15.

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

(2) Käyttöomaisuusluonteisen rakennuksen oman pääomaan rahastoidusta arvonkorotuksesta saadaan siirtää taseen Edellisten tilikausien voitto (tappio) sisältävään tase-erään rinnastettavaksi erilliseksi eräksi sellainen määrä, joka vastaa tilikaudella tai aikaisemmilta tilikausilta ko. rakennuksista tehtyjä suunnitelman mukaisia poistoja, jotka on merkitty tuloslaskelmassa kuluksi.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

(3) Poistoeroa käsitellään tarkemmin kohdissa 6.4 ja 6.5.1 ja vapaaehtoisia varauksia kohdassa 6.2.9.

6.3.8 Pääomalainat

(1) Pääomalainoiksi merkitään VYL 15 luvun 2 §:ssä ja VakyhdL 1 luvun 5c §:ssä tarkoitetut lainat.

6.3.9 Vakuutustekninen vastuovelka

Vakuutusmaksuvastuu

(1) Vakuutusten hankintamenoja voidaan kirjata kuluksi heti tai ne voidaan aktivoida ja merkitä taseen siirtosaamisiin (ks. kohdat 6.3.6. ja 6.10.9), taikka vastaava vähennys voidaan tehdä vakuutusmaksuvastuusta (ns. zillmerointi). Aktivoidut vakuutusten hankintamenot tulee kirjata kuluksi vaikutusaikanaan.

Korvausvastuu

(2) Korvausselvittelyn yhteydessä yhtiön haltuun otettu vahingoittunut omaisuus, luotto- ja takausvakuutuksen vahingoista yhtiölle jääneet vastavakuudet tai vahinkoihin liittyvät riidattomat regressisaamiset voidaan vähentää myös korvausvastuusta (ks. myös kohta 6.2.2).

Jälleenvakuuttajien osuus

(3) Vakuutusteknisen vastuuvelan jälleenvakuuttajien osuuksiin merkitään ne todelliset tai vakuutusmatemattisesti lasketut jälleenvakuutuksenantajien osuudet, jotka sovittujen jälleenvakuutusjärjestelyjen nojalla vähennetään vakuutusteknisen vastuuvelan bruttomääristä. Ks. myös kohdat 6.2.1, 6.2.2 ja 6.4.

6.3.10 Pakolliset varaukset

(1) Pakollisina varauksina käsitellään kirjanpitolain 5 luvun 14 §:n 3 momentissa tarkoitettuja vastaisia menoja ja menetyksiä.

6.3.11 Jälleenvakuutustallettevelat

(1) Jälleenvakuutustallettevelkoihin merkitään ne velat jälleenvakuutuksenantajille, jotka muut vakuutusyrietykset ovat tallettaneet tai jotka niiltä on pidätetty jälleenvakuutussopimusten nojalla. Näihin velkoihin ei saa yhdistää muita velkoja kyseisille muille yrittäjille.

(2) Mikäli tallette on saatu arvopapereina tai muina sijoituksina jotka, on siirretty saajan omistukseen, merkitään nämä taseen vastaavissa sijoituksiin ja taseen vastattavissa jälleenvakuutustallettevelkoihin.

6.3.12 Velat

Velat ensivakuutustoiminnasta

(1) Ensivakuutustoiminnan velkoina esitetään vakuutusmaksupalautuksiin, etukäteen maksettuihin vakuutusmaksuihin, rinnakkaisvakuutustilityksiin, vakuutusedustajien tilityksiin ja vastaaviin liittyvät velat vakuutusnottajille, vakuutusedustajille tai ensivakuutusta hoitaville yhtiöille. Vakuutusmaksupalautuksista johtuvat vähäiset velat voidaan myös vähentää vakuutusmaksusaamisista.

Velat jälleenvakuutustoiminnasta

(2) Jälleenvakuutustoiminnan velkoina esitetään jälleenvakuutuksenantajien ja jälleenvakuutuksenottajien sekä jälleenvakuutuksen välittäjien tilityksiin liittyvät velat. Myös jälleenvakuutussopimusten perusteella kertyneet vakuutusmaksut, joista ei vielä ole tilitystä, esitetään tässä erässä.

Muut velat

(3) Muihin velkoihin kirjataan velat, jotka perustuvat velkakirjaan, kauppakirjaan, ostolaskuun tai muuhun velan määrän ja velkojan osoittavaan dokumenttiin. Muihin velkoihin kirjataan esim. ostovelat, lyhytaikaiset tilivelat omistajille, konserni- ja yhteistoimintayhteisöille, maksamattomat osingot ja voitto-osuudet sekä vahinkovakuutusyhtiöiden perimät työttömyysvakuutusmaksut ja työntekijäin ryhmähenkivakuutusmaksut. Muihin velkoihin kirjataan myös mm. arvonlisävero-, vakuutusmaksuvero-, palosuojelumaksu ym. julkisista maksuista aiheutuva velka, maksettujen palkkojen ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat ja muut ennakonpidätyksen yhteydessä tilitettävät sosiaaliturvaan liittyvät erät sekä vahvistettuun verotukseen tai ennakkoverolippuun perustuva maksamaton tulovero.

(4) Muihin velkoihin merkitään vahinkovakuutusyhtiössä velka lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmälle.

Laskennallinen verovelka

(5) Laskennalliset verovelat esitetään joko taseessa tai liitetiedoissa, mikäli ne ovat olennaisia; ks. kohdat 6.2.10 ja 6.10.19.

(6) Mikäli rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ja/tai sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa käypään arvoon, merkitään taseeseen sekä tuloslaskelmaan ja/tai käyvän arvon rahastoon kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista johtuva laskennallisen verovelan tai –saamisen muutos (ks. määräyksen kohta 6.5.2). Käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka tai –saaminen saadaan merkitä taseeseen erityistä varovaisuutta noudattaen.

6.3.13 Siirtovelat

(1) Siirtovelkoihin merkitään menojen ja tulojen jaksottamiseen liittyvät, luonteeltaan laskennalliset erät (menojäämät ja tuloennakot).

(2) Tase-erään merkitään esimerkiksi tilikaudelta maksamattomat palkat, kertyneet lomapalkat niihin liittyvine henkilösivukuluineen, tilikaudelta maksettuihin palkkoihin liittyvät laskennalliset henkilösivukulut mm. TyEL-, työttömyys- tapaturma- ja ryhmähenkivakuutusvelka siltä osin, kuin niitä ei tilitetä tilikaudelta maksettuja palkkoja koskevien ennakonpidätysten yhteydessä, maksamattomat palkkiot sekä ensi- että jälleenvakuutuksen osalta, maksamattomat vakuutusmaksut, vuokrat ja korot. Myös tuloverojen kirjaamisesta suoriteperustetta vastaavalla tavalla syntyvä verovelka sisällytetään siirtovelkoihin ja vahinkovakuutusyhtiön velka Tapaturmavakuutuslaitosten Liitolle ja Liikenne-vakuutuskeskukselle.

(3) Siirtovelkoihin merkitään työeläkevakuutusyhtiön velka vastuunjakoon. Velat Työttömyysvakuutusrahaston (TVR) ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannusten jaosta sisältyvät taseen vastuunjaon velkaerään.

(4) Valtion varoista suoritettava eläkkeen korvaaminen alle kolmevuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta (VEKL:n arvioitu siirtoerä) kirjataan korkoineen siirtovelkaan/-saamiseen.

6.4 Liikemenot ja poistot**6.4.1 Liikemenojen laskennalle asetettavat vaatimukset**

(1) Kirjanpitovelvollisen on järjestettävä laskentatoimensa siten, että kirjanpidon tavanomaisten tuloslaskenta- ja erilläänpitotehtävien ohella on mahdollista kirjanpidon erien kohdistaminen:

1. Aiheuttamisperiaatetta noudattaen tai
2. Erilaisia jakosääntöjä apuna käyttäen

toisaalta yhteisiä palveluja käyttäville kirjanpitovelvollisille ja toisaalta yhden yhtiön eri toiminnoille ja vakuutusluokkaryhmille. Laskentatoimen avulla tulee voida selvittää toimintokohtaiset liikemenot ja poistot. Lisäksi on voitava selvittää tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävät vakuutusluokkaryhmä- ja menolajikohtaiset tiedot.

(2) Toimintokohtaiset ja vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot voidaan tuottaa liikekirjanpidossa, kustannuslaskennassa tai laatimalla erillislaskelmia. Jos kustannuslaskennan tietoja sisällytetään tilinpäätökseen, kustannuslaskennan luotettavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja kustannuslaskenta on myös voitava täsmäyttää liikekirjanpitoon. Täsmäytyslaskelmat tulee dokumentoida ja varustaa niiden laatijan allekirjoituksella.

(3) Ulkopuolisista palveluista aiheutuneet kulut käsitellään vastaavalla tavalla kuin omalla henkilöstöllä hoidettuna toimintokohtaisina liikemenoina.

(4) Omien tilojen laskennallista vuokraa tai muita laskennallisia eriä ei merkitä tuloslaskelmaan. Jos liiketila on vuokrattu toiselta yhtiöltä kirjataan vuokrameno liikemenoihin. Vuokranantaja kirjaa vastaavasti vuokratulon sijoitustoiminnan tuottoihin kiinteistösijoitusten tuottoina.

6.4.2 Liikemenojen veloittaminen toiselta kirjanpitovelvolliselta

(1) Liikemenot voidaan kohdistaa kirjanpitovelvollisille joko menonsiirtona tai suoritemyyntinä.

(2) Siirrettävien menojen jakosäännöt ja suoritemyyntin yksikköhinnat on vahvistettava vuosittain etukäteen. Siirrettävien menojen jakosäännöt ja suoritemyyntin yksikköhinnat ja niiden perusteet tulee aina dokumentoida vuosittain. Palvelujen vastaanottajalle aiheutuvien kustannusten tulee olla perusteltavissa vastaavista palveluista vapailta markkinoilla perittävillä korvauksille.

(3) Menonsiirtona voidaan kirjata konserni- ja yhteistoimintayritysten välinen omakustannushintainen palvelujen myynti. Menonsiirtona voidaan kirjata myös vastaavat ulkopuoliset menonsiirtoerät, jotka liittyvät vakuutusalaan. Tällaisia ovat esimerkiksi saadut hyvitykset poolien hoitokuluista, rinnakkaisvakuutusten palkkiot ja työttömyysvakuutuksen hoitopalkkiot. Menonvähennyserä on myös kansaneläkelaitokselta saatu korvaus työterveyshuollosta. Menonsiirto kirjataan palvelun myyjän menojen vähennykseksi ja palvelun ostajan menojen lisäykseksi.

(4) Palvelujen katteellinen myynti on kirjattava suoritemyyntinä. Suoritemyynti kirjataan palvelujen tuottajan kirjanpidossa muihin tuottoihin ja palvelujen hankkijan kirjanpidossa menojen lisäykseksi.

6.4.3 Suunnitelman mukaiset poistot

(1) Koneiden ja kaluston, aineettomien oikeuksien ja muiden pitkävaikutteisten menojen suunnitelmapoistot sisällytetään tuloslaskelman eriin toimintokohtaisesti. Liikearvon ja konserniliikearvon poisto sekä konsernireservin vähennys sisällytetään kuluihin toimintokohtaisesti tai esitetään tuloslaskelman muissa kuluissa/tuotoissa.

(2) Poistosuunnitelmat ja niiden muutokset on laadittava kirjalliseen muotoon.

(3) Suunnitelmapoistojen laskennassa noudatetaan soveltuvin osin KILA:n suunnitelman mukaisista poistoista antamaa yleisohjetta (16.10.2007). Koneiden ja kaluston, aineettomien oikeuksien, pitkävaikutteisten menojen ja liikearvon osalta voidaan soveltaa myös em. yleisohjeen pieniä kirjanpitovelvollisia koskevaa kohtaa. Rakennusten hankintamenosta tehtäviä suunnitelmapoistoja käsitellään kohdassa 6.5.1 alakohdat 11-15.

Tuotoista vähennetyt kokonaispoistot ja poistoero

(4) Tilinpäätöksessä saadaan verotus- ym. erityisistä syistä kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja, mikä ai-noastaan mahdollistaa myöhemmin suunnitelman alittavien poistojen kirjaamisen.

(5) Tilinpäätöksessä tosiasiallisesti tehtyjen eli tilikauden tuotoista vähennettyjen kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen erotus eli poistoero merkitään tuloslaskelmaan. Taseen vastaavissa esitetään suunnitelmapoistoin vähennetty hankintameno. Kertynyt poistoero esitetään taseen vastattavaa puolella tilinpää-tössiirtojen kertymässä.

Toimintokohtaiset liikemenot ja poistot

(6) Liikemenot ja poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin.

(7) Toimintokohtaisiin kuluihin sisällytetään olennaisuuden periaatetta noudattaen toimintojen välittömät ja välilliset kulut:

- palkat, palkkiot, henkilösivukulut ja muut kulut
- koneiden ja kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen suunnitelman mukai-set poistot ja myyntivoitot/tappiot
- valinnaisesti myös liikearvon/konserniliikearvon suunnitelman mukaiset poistot ja konsernireser-vin vähennys, ellei niitä ole esitetty muissa kuluissa/tuotoissa.

(8) Kirjanpitovelvollisten väliset menonsiirrot sekä suoritemyynnin osalta hankkijan kirjanpitoon kirjatta-vat menot sisällytetään toimintokohtaisiin kuluihin.

(9) Toimintokohtaiset kulut on jaoteltava vakuutusluokkaryhmittäin/vakuutuslajeittain kohdissa 6.10.2 - 6.10.4 esitetyllä tavalla ja sijoitustoiminnan osalta sijoitusryhmittäin kohdassa 6.10.7 esitetyllä tavalla.

Oman liiketoiminnan käytössä olevat tilat

(10) Oman liiketoiminnan käytössä olevista tiloista ulkopuoliselle maksetut vuokrat ja vastaavasti oman ja vuokratun tilan käytöstä aiheutuneet huoneiston käyttökulut (tilojen käytön mukaiset kulut: sähkö, siivous, vartiointi jne.) merkitään aina tuloslaskelman toimintokohtaisiin liikemenoihin. Oman liiketoiminnan käy-tössä olevan kiinteistön käyttökulut poistoiheen kohdistetaan liikekuluihin. Suoraan omistettua ja yhtiö-muotoista kiinteistöä kohdellaan samalla tavalla.

6.4.4 Liikemenojen ja poistojen kohdistaminen tuloslaskelman eriin

(1) Liikemenot ja poistot kohdistetaan aiheuttamisperiaatetta noudattaen tai erilaisia jakosääntöjä apuna käyttäen tuloslaskelman eriin alla lueteltujen toimintojen mukaisesti:

1. Korvauskuluihin - maksettuihin korvauksiin - korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut

- Vahingon, eläkehakemuksen ym. vakuutustapahtuman rekisteröinti ja käsittely
- Korvausten/vahingon/eläkkeen selvittäminen
- Regressien ja panttien hoitaminen ja realisointi
- Korvaus-/eläkepäätöksen laatiminen
- Korvauksiin liittyvien oikeustoimien hoitaminen
- Korvausten/eläkkeen maksaminen
- Kuntoutustoiminnan hoitaminen

Lakisääteisessä eläkevakuutuksessa vakuutusmaksuun sisältyvällä työkyvyttömyysriskin hal-lintaosalla katettuja työkyvyn ylläpitoon tähtäävän toiminnon hoitokuluja seurataan erillään muista korvaustoimen hoitokuluista (ks. kohta 6.2.2 ja 6.10.4).

Korvaustoiminnon kuluihin sisällytetään osuudet Tapaturmavakuutuslaitosten Liiton TVL:n 58 §:n mukaisista korvaustoiminnan hoitokuluista sekä tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ja tapaturma-asioiden korvauslautakunnan kuluista. Myös tulevan jälleenvakuutuksen korvaustoiminnan kulut esitetään tässä erässä.

2. Liikekuluihin - vakuutusten hankintamenoihin - vakuutusten hankinnasta aiheutuvat kulut

- Vakuutuksista neuvotteleminen
- Tarjousten tekeminen
- Vakuutushakemuksen käsittely
- Vakuutuksen myöntäminen
- Vakuutus sopimuksen solmiminen
- Vakuutusasiakirjan laatiminen
- Uuden vakuutuksen liittäminen vakuutuskantaan
- Vakuutusten mainostaminen
- Vakuutusten myyminen suoramyynnillä
- Myyntiverkoston ylläpitäminen

Hankintamenoihin sisällytetään lisäksi ensivakuutuksen hankinta- ja uudistamispalkkiot sekä tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet.

3. Liikekuluihin - vakuutusten hoitokuluihin - muut vakuutusten hoitamisesta aiheutuvat kulut

- Vakuutuskannan hoitaminen
- Tulevan ja menevän jälleenvakuutuksen kannan hoitaminen
- Vakuutusmaksun veloittaminen ja periminen
- Hyvitysten ja alennusten käsittely
- Tilastojen laadinta
- Maksu- ja vastuuvélkaperusteiden laatiminen
- Tuotesuunnittelu
- Vahingontorjunta (ennalta ehkäisevä)

4. Liikekuluihin - hallintokuluihin - hallinnosta aiheutuvat kulut

- Yrityskuvan ylläpitäminen
- Tiedotustoiminta
- Konttori-, henkilöstö- ja koulutuspalvelut ym. sisäiset palvelut
- Sisäinen laskentatoimi
- Kirjanpito ja tilinpäätös
- Tilintarkastus
- Sisäinen tarkastus
- Ylin johto ja hallintoelimet
- Omistaja- ja sijoittajasuhteiden hoitaminen
- Lakisääteiset maksut

Lakisääteisiin maksuihin sisällytetään 1) ETK:n kustannusosuus = työeläkeyhtiön osuus ETK:n yhteisesti katettavista kustannuksista (ennakot ja lopullinen tarkistuserä), 2) Oikeushallintomaksu = Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 16 §:ssä tarkoitettu oikeushallintomaksu, 3) VVV valvontamaksu ja 4) Muut erät. Esim. Garantian osakkeiden myynnistä saadut tuotot merkitään lakisääteisissä maksuissa muihin eriin. Mikäli työeläkeyhtiö ostaa ETK:lta esim. rekisteripalveluja tai muita palveluja, jotka ETK erikseen laskee, kirjataan ne aiheuttamisperiaatteen mukaan ao. toiminnolle. Ko. kuluja ei sisällytetä Lakisääteiset maksut -erään. Eläke-Kansan konkurssipesältä tai ETK:n luottovakuutustoiminnan lopettamisesta saatavia erä ei kirjata lakisääteisiin maksuihin, vaan ne ovat mukana vastuunjaon selvittelyssä ja sisältyvät vastuunjaon eriin.

5. Sijoitustoiminnan kuluihin - sijoitusten hoitokuluihin - sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut

- Sijoitussuunnitelmien tekeminen
- Sijoituspäätösten tekeminen
- Luoton myöntäminen
- Lainakannan hoitaminen
- Kiinteistöjen hoitaminen
- Arvopaperien hoitaminen
- Valuuttaposition hoitaminen
- Sijoitussaamisten periminen
- Panttien hoitaminen
- Sijoitusten realisointien hoitaminen
- Sijoitustoimintaan liittyvä sisäinen laskentatoimi
- Rahoituksen ja maksuvalmiuden hoitaminen
- Ulkopuolisille maksetut varainhoitopalkkiot

6. Muihin kuluihin muusta toiminnasta aiheutuvat kulut

- Muihin tuottoihin kirjatusta suoritteiden myynnistä aiheutuvat kulut

7. Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet kirjataan liikekuluihin omana vähennyseränä.

(2) Edellä lueteltuihin eriin (1-7) kohdistetaan käyttöä kuvaavien mittareiden avulla lisäksi:

- *Alueorganisaation palvelut*
- *Atk-palvelut*
- *Atk-järjestelmien tuotantokäyttö*
- *Atk-järjestelmien kehittäminen*

6.5 Sijoitusten ja saamisten arvostaminen ja käsittely kirjanpidossa sekä suojaaminen

Sijoitusten arvostaminen

6.5.1 Hankintamenoon perustuva arvostaminen

(1) Sijoitukset arvostetaan hankintahetkellä alkuperäiseen hankintamenoon. Rakennusten hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Jos sijoituksen käypä arvo laskee alle alkuperäisen hankintamenon tai jäljellä olevan hankintamenon, hankintamenoa on pienennettävä arvonalentumisella, ellei toisin ole määrätty (ks. poikkeus VYL 8 luku 16 §:n 1-2 momentti, VakyhdL 10 luku 5c §:n 1-2 momentti). Kirjattu arvonalentuminen on palautettava hankintamenoon käyvän arvon nousua vastaavalta osuudelta. Arvonalentumisen palautus saa olla enintään aikaisemmin tehdyn arvonalentumisen suuruinen. Arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset merkitään tuloslaskelmaan.

(2) Indeksiin sidottu laina jaetaan kirjanpidossa laina- ja optio-osuuteen. (Koskee 1.1.2005 tai sen jälkeen nostettuja indeksiin sidottuja lainoja).

(3) Joukkovelkakirjalainan tai muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen hankintameno ja arvonalennus ks. VYL 8 luvun 16 §:n 2 momentti.

(4) Sijoitusten (ml. ulkomaan rahan määräinen sijoitus) käypä arvo määritetään kohdan 6.6 mukaisesti.

Hankintameno

Sijoitusten hankintameno

(5) *Sijoitusten alkuperäinen hankintameno* määritellään KPL 4 luvun 5 §:n 1-2 momentissa ja, VYL 8 luvun 4 §:n 7 momentissa sekä VakyhdL 10 luvun 5a §:ssä.

(6) Mikäli kiinteitä menoja luetaan hankintamenuon, on noudatettava KILA:n yleisohjetta kiinteiden menojen lukemisesta hyödykkeen hankintamenuon (31.1.2006).

(7) Optiolainan alkuperäiseksi hankintamenuksi katsotaan, milloin optiolainaa ei ole hankittu erillään optiotodistuksesta, lainaosuuden ensimmäinen julkisesti noteerattu markkinahinta merkinnän tai muun hankinnan jälkeen tai milloin sellaista ei ole saatavissa, lainaosuudesta saatavan pääoma- ja korkovirran markkinakoro-lla diskontattu nykyarvo.

(8) Ulkomaanrahan määräisen sijoituksen hankintamenu muutetaan Suomen rahaksi saamisen osalta KPL 5 luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen ja muiden sijoitusten osalta hankinta-ajan kohdan vastaavaa kurssia käyttäen.

(9) *Sijoituksen jäljellä olevalla hankintamenuolla* tarkoitetaan alkuperäisen hankintamenuon, kertyneiden poistojen ja kertyneiden arvonalentumisten erotusta.

(10) *Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintamenu* sisältää kohdassa 6.2.4 alakohta 7 tarkoitettujen jaksotusten vastaerän.

Rakennusten hankintamenu

(11) Rakennusten hankintamenu mukaan lukien rakennusten ainesosat, irtaimisto ja pitkävaikutteiset menot poistetaan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan.

(12) Suunnitelmapoistojen laskennassa noudatetaan soveltuvin osin KILA:n suunnitelman mukaisista poistoista antamaa yleisohjetta (16.10.2007).

(13) Suunnitelmapoistoilla alennetaan tulosvaikutteisesti rakennusten hankintamenua ja ne merkitään tuloslaskelmassa sijoitustoiminnan kuluihin (ks. kohta 6.4.2 alakohta 10/oman liiketoiminnan käytössä oleva kiinteistö). Kokonaispoistojen ja suunnitelmapoistojen erotusta käsitellään poistoerona kohdan 6.4.3 tavoin.

(14) Rakennuksesta tehdään suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi arvonalentuminen (ks. käyttöomaisuutta koskeva poikkeus VYL 8 luvun 16 §:n 1 momentti) siltä osin, kun rakennuksen suunnitelman mukaiset poistot eivät ole riittäneet alentamaan rakennuksen jäljellä olevaa hankintamenua käyvän arvon suuruiseksi. Rakennusten arvonalentuminen merkitään sijoitustoiminnan kuluihin kohtaan Arvonalentumiset. Mikäli muutetaan rakennuksen taloudellista pitoaikaa, on kysymys poistosuunnitelman muuttamisesta. Tällöin korjataan muutostilikauden ja seuraavien tilikausien suunnitelmapoistoja. Tällainen muutos esitetään kohdassa Rakennusten suunnitelmapoistot.

(15) Mikäli rakennuksen käypä arvo nousee yli jäljellä olevan hankintamenuon, tehdään arvonalentumisen palautus. Arvonalentumisen palautus ei saa ylittää aiemmin kirjattua arvonalentumista. Palautus merkitään sijoitustoiminnan tuottoihin kohtaan Arvonalentumisten palautukset. Suunnitelman mukaisia poistoja ei palauteta.

Arvonkorotus

(16) Arvonkorotusta tehtäessä on noudatettava varovaisuuden periaatetta. Erityisesti tämä koskee tytär- ja osakkuusyriytysten osakkeita. Tytär- ja osakkuusyriytysten osakkeet ja osuudet arvostetaan pääsääntöisesti hankintamenuon tai arvonalentumisella alennettun hankintamenuon määräisinä. Tytär- ja osakkuusyriytysten

osalta arvonkorotuksia saa tehdä vain asunto- ja kiinteistöyhteisön osakkeisiin/osuuksiin tai sellaisen tytär- ja osakkuusyrittäjien osakkeisiin/osuuksiin, joka toimii itsenäisesti suhteessa emoyrittäjään ja jolla ei ole varsinaisia synergiaetuja emoyrittäjän kanssa. Emoyrittäjän omien tulonodotusten paraneminen ei saa vaikuttaa tytär- ja osakkuusyrittäjien osakkeiden/ -osuuksien arvonkorotusten edellytysten arviointiin.

(17) Rakennuksen tuloutettu ja rahastoitu (arvonkorotusrahasto) arvonkorotus poistetaan suunnitelman mukaan (Käyttöomaisuusluonteisen rakennuksen arvonkorotuksesta tehdään poisto, mikäli arvonkorotus on tehty 31.12.2004 jälkeen). Ks. myös määräys- ja ohjekokoelman kohdat 6.3.7 alakohta 2 ja 6.10.15 alakohta 6.

(18) Mikäli omaisuuden hankintamenosta on tehty arvonalentuminen, on arvonalentuminen palautettava ennen arvonkorotuksen tekemistä kohdan 6.5.1 alakohdan 1 mukaisesti. Rakennusten suunnitelman mukaisia poistoja ei palauteta, vaan poistoilla vähennetyn alkuperäisen hankintamenon ylittävä osuus kirjataan arvonkorotuksena.

(19) Tuloutetun arvonkorotuksen peruutus on kirjattava arvonkorotuksen oikaisuksi tuloslaskelmaan ja rahastoitu arvonkorotus on peruutettava taseessa siltä osin, kuin sijoituksen käypä arvo on laskenut alle korotetun arvon tai omaisuus on tuhoutunut. Rakennusten osalta aiheeton tuloutettu arvonkorotus oikaistaan arvonalentumisena. Jos käypä arvo laskee alle poistamattoman hankintamenon, sovelletaan tähän osuuteen kohdan 6.5.1 alakohdan 1 arvonalentumista koskevia määräyksiä.

(20) Myyntivoitto tai myyntitappio on myyntihinnan sekä jäljellä olevan hankintamenon ja tuloutettujen arvonkorotusten erotus. Rahastoitu arvonkorotus peruutetaan myynnin yhteydessä taseesta.

(21) Arvonkorotusrahastoa saadaan VakyhdL 11 luvun 3a §:n mukaan vakuutusyhdistyksen pohjarahaston kartuttamiseen ja tällöinkin vain, jos rahasto on muodostunut käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten arvonkorotuksista. Ratkaisevana pidetään hyödykkeen käyttötarkoitusta pohjarahaston kartutushetkellä.

(22) Ks. 6.5.1 alakohdat 25-28 sijoituksen käyttötarkoituksen muutos ja kohta 6.10.19 arvonkorotuksesta johtuvat laskennalliset verovelat.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

(23) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään arvonmuutoksena tuloslaskelmaan.

(24) Jäljellä olevien sijoitusten arvostuseron muutos merkitään arvonmuutosvuonna täysimääräisesti tuloslaskelmaan (sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut/-laskut). Tilikaudella myytyjen sijoitusten arvostuseron muutos merkitään myyntivoittoon/-tappioon.

Sijoituksen käyttötarkoituksen muutos ja arvonkorotus

(25) Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen kirjanpitoarvon määräisenä.

(26) Mikäli omaisuuden käyttötarkoitus muuttuu sijoitusomaisuudesta käyttöomaisuudeksi tai päinvastoin, tuloutettua tai rahastoitua arvonkorotusta ei oikaista eikä peruuteta. Arvonkorotusta seurataan kuitenkin kirjanpidossa omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaisesti.

(27) Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi käyttöomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua tuloutettua arvonkorotusta. Tuloutettuina arvonkorotuksina käsitellään myös sulautumisen yhteydessä aikaisemmin tuloutetut arvonkorotukset sekä sellaiset ennen vuotta 1978 tehdyt arvonkorotukset, joiden vastaerä on vapaassa omassa pääomassa, esim. arvonkorotukset, joilla on katettu vastuuvelan kasvua.

(28) Käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena voi sijoitusomaisuudeksi katsottavaan omaisuuteenkin kohdistua arvonorotusrahastoa. Sijoitusomaisuuden arvonorotuksia on saatettu kirjata arvonorotusrahastoon myös ennen vuotta 1978 voimassa olleiden säännösten perusteella.

Kirjanpito

(29) Vakuutusyrityksen tulee kirjanpidon perusteella pystyä selvittämään sijoitusten alkuperäinen hankintameno, kertyneet arvonalentumiset, poistot sekä tuloutetut ja rahastoidut arvonorotukset erikseen saamiseksi sekä sijoitus- ja käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten osalta.

6.5.2 Rahoitusvälineen, sijoituskiinteistön ja biologisen hyödykkeen arvostaminen kirjanpidossa käypään arvoon VYL 8 luvun 17 §:n mukaisesti

(1) Mikäli vakuutusyritys valitsee VYL 8 luvun 17 §:n 1 momentin mukaisesti rahoitusvälineiden ja/tai 17 §:n 2 momentin mukaisesti sijoituskiinteistöjen ja/tai biologisen hyödykkeen arvostamisen kirjanpidossa käypään arvoon, rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden kirjanpidollisessa käsitelyssä noudatetaan VYL:n lisäksi tätä määräystä ja STMsijA ”Rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen, biologisten hyödykkeiden ja muiden sijoitusten merkitsemisestä vakuutusyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen”.

(2) Mikäli vakuutusyritys valitsee sijoitusten arvostamisen taseessa käypään arvoon, taseeseen merkityt arvonorotusrahastot puretaan.

- Rahoitusvälineiden arvostamisesta käypään arvoon ja suojauslaskennasta tässä määräyksessä esitetyin rajauksin lisäohjeistusta saa IAS-39:stä (Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen). (Rahoitusväline- ja rahoitusinstrumentti – termit ovat synonyymeja).

Laskennallinen verovelka-/saaminen

(3) Mikäli rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ja/tai sijoituskiinteistöt ja/tai biologiset hyödykkeet arvostetaan taseessa käypään arvoon merkitään taseeseen sekä tuloslaskelmaan ja/tai käyvän arvon rahastoon kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista johtuva laskennallisen verovelan tai –saamisen muutos. Käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka tai –saaminen saadaan merkitä taseeseen erityistä varovaisuutta noudattaen.

Kirjanpito

(4) Vakuutusyrityksen on järjestettävä kirjanpitonsa siten, että se pystyy seuraamaan sijoitusten käypien arvojen muutoksia sijoituskohteittain (erillisarvostus). Kirjanpidosta on pystyttävä selvittämään mm. tilikauden tulokseen ja voittovaroihin kirjattujen realisoitumattomien arvonnousujen määrä.

6.5.2.1 Rahoitusvälineen arvostaminen kirjanpidossa käypään arvoon VYL 8 luvun 17 §:n 1 momentin mukaisesti

Määritelmää

Rahoitusväline

(1) Rahoitusväline on rahoitusvara tai –velka. Rahoitusvarat, jotka vakuutusyritys voi arvostaa käypään arvoon VYL 8 luvun 17 §:n 1 momentin mukaisesti, muodostuvat tase-erästä sijoitukset (pl. sijoituskiinteistöt sekä omassa käytössä olevat kiinteistöt ja asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet ja osuudet). Rahoitusvelat, jotka vakuutusyritys voi arvostaa käypään arvoon, muodostuvat veloista, jotka ovat osa vakuutusyrityksen kaupankäyntisalkkua tai rahoitusjohdannaisia.

Oman pääomanehtoinen sijoitus

(2) Oman pääoman ehtoinen sijoitus on mikä tahansa rahoitusvara, joka osoittaa oikeutta yhtiön varoihin sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen.

Transaktiomenot

(3) Transaktiomenot ovat rahoitusvaroihin ja –velkoihin kuuluvan erän hankkimisesta ja luovuttamisesta välittömästi johtuvat lisämenot.

Sijoitusten ryhmät rahoitusvarojen arvostamista varten:

(4) Sijoitusten ryhmät:

- Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät
- Eräpäivään asti pidettävät
- Lainat ja muut saamiset
- Myytävissä olevat

Efektiiivisen koron menetelmä

(5) Efektiiivisen koron (sisäisen koron) menetelmä on menetelmä, jota käytetään rahoitusvaroihin ja velkoihin kuuluvan erän jaksotetun hankintamenon laskemiseen ja korkotuoton ja –kulun kohdistamiseen asianomaiselle ajanjaksolle. Efektiiivinen korko on se korkokanta, jota käyttäen rahoitusvälineen odotettavissa olevana juoksuaikana tai - mikäli tämä on perusteltavissa – lyhyemmän ajan jakson kuluessa saatavaksi tai suoritettavaksi arvioidut vastaiset maksut tulevat diskontatuiksi täsmälleen kyseisen rahoitusvaroihin tai –velkoihin kuuluvan erän nettokirjanpitoarvon suuruisiksi. Efektiiivistä korkokantaa laskiessaan yhteisön on arvioitava rahavirrat ottamalla huomioon rahoitusvälineen kaikki sopimusehdot (esimerkiksi mahdollisuus suorittaa maksu ennen eräpäivää tai lunastaa rahoitusväline ja muut vastaavat optiot), mutta se ei saa ottaa huomioon vastaisia luottatappioita. Laskelmaan on sisällytettävä kaikki sellaiset sopimusosapuolten välillä suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- ja alikurssit.

(6) Niissä harvoissa tapauksissa, joissa rahoitusvälineen rahavirtoja tai odotettavissa olevaa juoksuaikaa ei ole mahdollista arvioida luotettavasti, yhteisön on kuitenkin käytettävä sopimukseen perustuvia rahavirtoja rahoitusvälineen koko sopimusajalta.

Lineaarinen jaksotusmenetelmä

(7) Lineaarinen jaksotusmenetelmä on menetelmä, jossa joukkovelkakirjalainan tai muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksotetaan tasaisesti korkotuotoksi tai niiden vähennykseksi joukkovelkakirjalainan tai muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen juoksu-aikana. Katso tämän määräys- ja ohjekokoelman kohta 6.2.4 alakohta 7.

Kytkeyty johdannaisinstrumentti

(8) Kytkeyty johdannaisinstrumentti erotetaan pääinstrumentista ja käsitellään kirjanpidossa kuten itsenäinen johdannainen, mikäli kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

- Sen taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti vastaaviin pääinstrumentin ominaisuuksiin;
- Samanlaiset ehdot sisältävä erillinen sopimus täyttäisi johdannaisinstrumentin määritelmässä esitetyt ehdot;
- Yhdistelmäinstrumenttia ei arvosteta käypään arvoon eikä käyvän arvonmuutoksia kirjata tulosvaikutteisesti.

(9) Kun kytkeyty johdannainen on erotettu pääinstrumentista, luokitellaan pääinstrumentti, joka on rahoitusväline, asianomaiseen rahoitusvälineen ryhmään.

(10) Mikäli kytketty johdannainen tulisi erottaa pääinstrumentista, mutta johdannaisen käypä arvo ei ole määritettävissä hankintahetkellä eikä myöhempänä tilinpäätöspäivänä, koko yhdistelmäinstrumenttia (pääinstrumentti + johdannainen) käsitellään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä rahoitusvälineenä.

Käypä arvo

(11) Sijoitusten käypä arvo ks. tämän määräys- ja ohjekokoelman kohta 6.6.

Monetaarinen sijoitus

(12) Monetaarisia eriä ovat sijoituksista ne, jotka saadaan tai maksetaan kiinteään määritettävissä olevaan rahamäärään, esim. sijoituslainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset

(13) Arvostamista varten rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset luokitellaan kirjanpidossa eri ryhmiin seuraavasti:

Sijoitusten ryhmät:	Arvostaminen	Arvonmuutokset
1. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	Käypä arvo	Tuloslaskelma
2. Eräpäivään asti pidettävät	Jaksotettu hankintameno	Tuloslaskelma
3. Lainat ja muut saamiset	Jaksotettu hankintameno	Tuloslaskelma
4. Myytävissä olevat	Käypä arvo	Tase/ käyvän arvon rahasto

(14) Rahoitusvaroihin kuuluvien sijoitusten luokittelu kirjanpidossa arvostamista varten eri ryhmiin (ryhmät 1-4) tulee tehdä sijoituskohdekohtaisesti hankintahetkellä (paperi-paperilta). Ryhmittely tulee tehdä dokumentoidusti. Ryhmittely ei muuta näiden sijoitusten nykyistä esittämistapaa taseessa. Sijoitusten taseerä esim. ”Osakkeet ja osuudet” saattaa siten sisältää eri ryhmiin kuuluvia sijoituksia (esim. osakkeita saatava olla kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien ryhmässä ja myytävissä olevien ryhmässä).

(15) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa tulee kertoa, miten sijoitukset on tilinpäätöksessä arvostamista varten luokiteltu eri ryhmiin:

1. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävillä sijoituksilla tarkoitetaan sijoituksia, joita ostetaan ja myydään tarkoituksena hyötyä markkinoiden, indeksien tai hintojen vaihteluista tai lyhytaikaisista muutoksista. Sijoitus luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi, jos se on osa vastaavanlaisen sijoitusten muodostamaa salkkua, jolla on toistuvasti käyty kauppaa lyhytaikaisen voiton tavoitteluun. Johdannaiset luokitellaan aina ”kaupankäyntitarkoituksessa” kuuluvien sijoitusten ryhmään, ellei niihin sovelleta suojauslaskentaa. Sijoitukselle, joka luokitellaan ryhmään ”Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät”, tulee olla saatavissa käypä arvo markkinoilta. Sijoituksia ei saa myöhemmin luokitella uudelleen tähän ryhmään tai tästä ryhmästä pois.

2. Eräpäivään asti pidettävät

Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin sisältyvät ne rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät tiettyyn aikaan ja jotka yrittäjä vakaasti aikoo pitää ja pystyy pitämään eräpäivään asti lukuun ottamatta: 1. niitä, jotka vakuutusyrityksen alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä määrää kirjattavaksi kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi; 2. niitä, jotka on luokiteltu myytävissä oleviksi; ja 3. niitä, jotka vastaavat lainat ja saamisten määritelmää. Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin voi kuulua vain sijoituksia, jotka ovat ”rahoitusmarkkinavälineitä”.

Yhtiö ei saa luokitella ”eräpäivään asti pidettävät” -ryhmään mitään sijoitusta, jos se on tilikaudella tai kahtena edellisenä tilikautena myynyt tai luokitellut uudelleen olennaisen osan tähän ryhmään kuuluneista sijoituksista ennen niiden eräpäivää tai yhtiön kyky pitää sijoituksia eräpäivään asti on muuttunut. Olennaisuutta tarkastellaan suhteessa koko ”eräpäivään asti pidettävät” -ryhmään. Kielto on voimassa kaksi vuotta tilikauden päättymisestä.

3. Lainat ja muut saamiset

”Lainat ja muut saamiset” -ryhmään sisältyvät ne sijoitukset, jotka vakuutusyhtiö on saanut lainaamalla rahaa ja joiden maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä. Lainat ja muut saamiset -ryhmään sisältyvät ne lainat, saamiset ja velkainstrumentit, jotka eivät ole julkisesti noteerattuja toimivilla markkinoilla. Sijoitusta ei saa luokitella uudelleen toiseen ryhmään ”lainat ja muut saamiset” -ryhmästä.

4. Myytävissä olevat

Ellei sijoitusta ole luokiteltu ”kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien” -ryhmään, ”eräpäivään asti pidettävien” -ryhmään tai ”lainat ja muut saamiset” -ryhmään, se sisältyy ”myytävissä olevien” -ryhmään.

Sijoitusten siirrot ryhmästä toiseen

(16) Sijoituksia ei saa myöhemmin (alkuperäisen kirjaamisen jälkeen) siirtää uudelleen toiseen ryhmään, lukuun ottamatta ”eräpäivään asti pidettävät” -ryhmään kuuluvia sijoituksia.

(17) Mikäli ”eräpäivään asti pidettävät” -ryhmästä mm. myydään tai uudelleen luokitellaan toiseen ryhmään olennainen osa sijoituksia ennen eräpäivää (saastuminen), kaikki ryhmän sijoitukset tulee arvostaa käypään arvoon ja luokitella uudestaan ”myytävissä olevien” -ryhmään. Näin täytyy menetellä myös, jos vakuutusyhtiö ei aio tai ei pysty pitämään sijoituksia, jotka se on luokitellut eräpäivään asti pidettäväksi ja näiden sijoitusten määrä on olennainen suhteessa koko ”eräpäivään asti pidettävät” -ryhmään luokiteltuihin sijoituksiin.

Arvostaminen

- *Kirjanpitoon merkitseminen ja alkuperäinen arvostaminen*

(18) Sijoitusta hankittaessa se merkitään kirjanpitoon siitä maksettuaan hankintamenoon Transaktiomenot sisällytetään kaikkien sijoitusten alkuperäiseen kirjanpitoarvoon lukuun ottamatta kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä sijoituksia.

- *Sijoitusten myöhempi arvostaminen*

(19) Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sijoitukset arvostetaan hankintamenoon, jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon joko efektiivisen koron menetelmällä tai lineaarisella jaksotusmenetelmällä.

(20) Sijoituksen käyvästä arvosta ei vähennetä transaktiomenoja.

- *Käypään arvoon arvostaminen*

(21) Mikäli vakuutusyhtiö valitsee rahoitusvaroihin kuuluvien sijoitusten arvostaminen käypään arvoon, arvostustapa on valittava sijoitusryhmien (edellä ryhmät 1.-4.) perusteella yli tase-erien. Johdonmukaisesti tätä ”arvostustapaa” sovelletaan kaikkiin rahoitusvaroihin kuuluviin sijoituksiin.

(22) Käypään arvoon arvostettavat sijoitusten ryhmät:

- *Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät (1. ryhmä) ja*
- *Myytävissä olevat (4. ryhmä)*

(23) Valittaessa sijoitusten arvostaminen käypään arvoon, arvostetaan osa sijoituksista kuitenkin jaksotettuun hankintamenoon/hankintamenoon. Sijoitukset, joita ei arvosteta käypään arvoon ovat:

1. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

Eräpäivään asti pidettävien ryhmässä sijoitus arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon joko lineaarista jaksotusmenetelmää tai efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Mikäli on objektiivista näyttöä sijoituksen arvonalentumisesta, kirjataan arvonalentuminen tulosvaikutteisesti. Jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotason vaihteluista johtuvilla arvonalentumisilla.

2. Lainat ja muut saamiset

Ryhmässä ”lainat ja muut saamiset” arvostetaan sijoitukset jaksotettuun hankintamenoon. Mikäli on objektiivista näyttöä siitä, että sijoituksen arvo on alentunut, kirjataan arvonalentuminen tulosvaikutteisesti.

3. Sijoitus ”myytävissä olevien ryhmässä”

Mikäli sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, saattaa myytävissä olevien ryhmässä olla hankintamenoon arvostettuja sijoituksia.

Noteeraamattomat oman pääoman ehtoiset sijoitukset

(24) Sijoitukset oman pääoman ehtoisin instrumentteihin, joille ei ole saatavissa noteerausta ja joiden arvoa ei muutoinkaan voida luotettavasti määrittellä sekä johdannaiset, joiden kohde-etuutena on tällaiset noteeraamattomat oman pääoman ehtoiset instrumentit ja jotka on toteutettava luovuttamalla tällaisia oman pääoman ehtoisia instrumentteja, arvostetaan hankintamenoon. Mikäli on objektiivista näyttöä oman pääoman ehtoisen sijoituksen arvonalentumisesta, kirjataan arvonalentuminen tulosvaikutteisesti.

Suojauksen kohde

(25) Sijoitukset, jotka on määritetty suojauskohteiksi suojauslaskennassa, arvostetaan suojauslaskentamenetelyä koskevien säännösten mukaisesti, ks. tämän määräyksen kohta 6.5.3.

Hankintamenoon arvostetun sijoituksen myöhempi arvostaminen käypään arvoon

(26) Sijoitus, joka on luokiteltu ”myytävissä olevien” -ryhmään, ja joka on sen käyvän arvon puuttuessa kuitenkin merkitty kirjanpitoon hankintamenoon, on arvostettava käypään arvoon heti, kun sen käypä arvo on saatavissa markkinoilta tai määritettävissä luotettavasti. Sijoituksen kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotus merkitään omaan pääoman sisältyvään käyvän arvon rahastoon.

Käyvän arvon rahasto

(27) ”Myytävissä olevien” -ryhmään kuuluvien sijoitusten käyvän arvon muutos merkitään omaan pääomaan sisältyvään ”käyvän arvon rahastoon”. Käyvän arvon rahastoon kirjataan myös ”myytävissä olevien” ryhmään kuuluvan ns. ei-monetaarisen sijoituksen valuuttakurssiero (muiden sijoitusten valuuttakurssierot kirjataan aina tulosvaikutteisesti). Velkainstrumentin, joka kuuluu ”myytävissä olevien” -ryhmään, arvostuksessa korkotason muutoksista johtuva arvostusero merkitään käyvän arvon rahastoon ja valuuttakurssieroista johtuva arvostusero merkitään tulokseen.

(28) Kun sijoituksesta luovutaan, sijoituksen käyvän arvon rahastoon kertynyt arvon muutos siirretään tulokseen.

(29) Mikäli ”eräpäivään asti pidettävien” -ryhmästä siirretään sijoitukset ”myytävissä olevien” -ryhmään, siirretyt sijoitukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon sekä kirjanpitoarvon erotus merkitään käyvän arvon rahastoon.

(30) Mikäli käypään arvoon taseeseen merkitystä ”myytävissä olevien” -ryhmään kuuluvasta sijoituksesta on merkitty tappiota käyvän arvon rahastoon ja jos on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että sijoituksen arvo on pysyvästi alentunut, käyvän arvon rahastoon merkitty kertynyt nettotappio poistetaan käyvän arvon rahastosta ja kirjataan tulosvaikutteisesti arvonalentumistilikaudella, vaikka sijoitusta ei ole kirjattu pois ta-seesta (ei luovutettu).

Arvonalentuminen ja sen palautus

Arvonalentuminen

(31) Mikäli on objektiivista näyttöä sijoituksen arvonalentumisesta, kirjataan Eräpäivään asti pidettävät, Lainat ja muut saamiset sekä Myytävissä olevat -ryhmään kuuluvasta sijoituksesta arvonalentuminen tulokseen.

(32) Sijoituksesta tehdään arvonalentuminen, mikäli olosuhteet, niiden muutokset tai muu sijoituksen haltijan tietoon tulleet tappiot synnyttävät tapahtumat osoittavat (objektiivinen näyttö), että sijoituksen tasearvo ei ehkä ole kerrytettävissä (ei vastaa tulonodotusta). Sijoitusten tasearvot arvioidaan vuosittain, mikäli analyysi osoittaa tasearvon olevan liian korkea, määritellään sijoituksen realisoimisesta todennäköisesti saatavissa oleva rahamäärä (todennäköinen luovutushinta). Arvonalentuminen vastaa tasearvon ja todennäköisen luovutushinnan eroa. ”Objektiivinen näyttö” ks. IAS-39 kohdat 58-62 ja tämän määräyksen kohta käyvän arvon rahasto.

Arvonalentumisen palautus

(33) Mikäli sijoituksen, jonka arvosta on tehty tulosvaikutteinen arvonalentuminen, arvo myöhemmin kasvaa, palautetaan aikaisemmin kirjattu arvonalentuminen. Arvonalentumisen palauttaminen ei saa johtaa sijoituksen kirjaamiseen arvoon, joka on suurempi kuin hankintameno olisi ollut arvonalentumisen peruttamisajankohtana, jos arvonalentumista ei olisi kirjattu.

(34) Jaksotettuun hankintamenuon merkittyjen sijoitusten ja ”myytävissä olevien” -ryhmään kuuluvien velkainstrumenttien arvonalentumisen palautus kirjataan aina tulosvaikutteisesti. ”Myytävissä olevien” -ryhmään kuuluvan oman pääoman ehtoisen sijoituksen tuloslaskelmaan kirjattua arvonalentumista ei saa palauttaa tulosvaikutteisesti, vaan palautus merkitään käyvän arvon rahastoon.

(56) Hankintamenuon arvostettujen noteeraamattomien osakkeiden arvonalentumista ei saa myöhemmin palauttaa.

Rahoitusvelat

(36) Arvostamista varten rahoitusvelat luokitellaan kirjanpidossa eri ryhmiin seuraavasti:

Velkojen ryhmät:	Arvostaminen:	Arvonmuutokset	
1. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat		Käypä arvo	Tulos-
laskelma			
2. Johdannaiset	Käypä arvo	Tuloslaskelma	
3. Muut velat	Jaksotettu hankintameno	ei relevantti	

(37) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvelkoja ovat mm. ne velat, jotka syntyvät, kun arvopapereita on otettu lainaksi ns. takaisinostosopimuksin (REPO). Lisäksi johdannaissopimuksiin perustuvat velat ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä velkoja.

Arvostaminen

- *Kirjanpitoon merkitseminen ja alkuperäinen arvostaminen*

(38) Rahoitusvelan arvo kirjanpitoon merkittäessä on saadun vastikkeen käypä arvo ml. transaktiomenot.

- *Rahoitusvelan myöhempi arvostaminen*

(39) Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen rahoitusvelka arvostetaan käypään arvoon. Rahoitusvelan käyvästä arvosta ei vähennetä transaktiomenoja.

- *Arvostustuloksen merkitseminen*

(40) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävän rahoitusvelan arvostustulos merkitään tulokseen.

6.5.2.2 Sijoituskiinteistöjen arvostaminen kirjanpidossa käypään arvoon VYL 8 luvun 7 §:n 2 momentin mukaisesti

Määritelmiä

Sijoituskiinteistö

(1) Sijoituskiinteistö on kiinteistö (maa-alue tai rakennus – tai rakennuksen osa tai molemmat), jota vakuutusyhtiö pitää hallussaan pikemminkin hankkiakseen vuokratuottoja tai omaisuuden arvon nousua tai niitä molempia kuin käyttääkseen sitä hallinnollisiin tarkoituksiin. Vakuutusyhtiö omistaa kiinteistöjä sijoitusmielessä (sijoituskiinteistöt) tai oman liiketoiminnan tarpeita varten (omassa käytössä oleva kiinteistö). Oman henkilöstön käytössä olevat kiinteistöt luokitellaan omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi.

Asunto- ja kiinteistöyhtiön osakkeet/osuudet

(2) Vakuutusyhtiön omistamia asunto- ja kiinteistöyhtiön osakkeita ja osuuksia, joiden tilat eivät ole oman liiketoiminnan käytössä, käsitellään tämän määräyksen mukaisesti kuten sijoituskiinteistöjä eli ne voidaan arvostaa kirjanpidossa käypään arvoon.

Kiinteistöjen luokittelu

(3) Arvostamista varten kiinteistöt luokitellaan kirjanpidossa eri ryhmiin seuraavasti:

Kiinteistöjen ryhmät:	Arvostaminen:	Arvonmuutokset
1. Sijoituskiinteistöt <ul style="list-style-type: none"> • <i>Kiinteistöt</i> • <i>Asunto-osakeyhtiöt ja kiinteistöyhtiöt</i> 	Käypä arvo	Tuloslaskelma
2. Omassa käytössä oleva kiinteistö	(Jaksotettu) hankintameno	Tuloslaskelma/arvon alentumiset

Arvostaminen

Omassa käytössä oleva kiinteistö

(4) Vakuutusyhtiön omassa käytössä oleva kiinteistö arvostetaan kirjanpidossa hankintamenoon tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.5.1 mukaisesti.

Sijoituskiinteistö

- Kirjanpitoon merkitseminen ja alkuperäinen arvostaminen

(5) Sijoituskiinteistöä hankittaessa se merkitään kirjanpitoon siitä maksettuaan hankintamenoon. Transaktiomenot sisällytetään alkuperäiseen hankintamenoon.

- Sijoituskiinteistön myöhempi arvostaminen

(6) Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen sijoituskiinteistö arvostetaan käypään arvoon. Transaktiomenoja ei vähennetä käyvästä arvosta. Sijoituskiinteistö, joka on sen käyvän arvon puuttuessa (käypää arvoa ei ole voitu luotettavasti määrittellä) merkitty kirjanpitoon hankintameno, on arvostettava käypään arvoon heti, kun sijoituskiinteistön käypä arvo on saatavissa.

Sijoituskiinteistön käypä arvo

(7) Mikäli vakuutusyhtiö valitsee sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon, käypä arvo määritetään tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.6 mukaisesti. Kun sijoituskiinteistö merkitään taseeseen käypään arvoon VYL 8 luvun 17 §:n 2 momentin mukaisesti, merkitään taseeseen ja tuloslaskelmaan kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisesta erosta johtuva laskennallinen verovelan tai –saamisen muutos erityistä varovaisuutta noudattaen. Laskennallinen verovelka tai –saaminen merkitään erilliseksi eräksi taseeseen.

Kiinteistöjen siirrot sijoituskiinteistöjen ja omassa käytössä olevien kiinteistöjen välillä

(8) Kiinteistöjen siirrot sijoituskiinteistöjen ja omassa käytössä olevien kiinteistöjen välillä ovat mahdollisia silloin, kun kiinteistön käyttötarkoitus muuttuu:

- mikäli sijoituskiinteistö arvostetaan kirjanpidossa hankintameno, kiinteistön siirto sijoituskiinteistöstä omassa käytössä olevaksi kiinteistöksi tehdään kirjanpitoarvosta.
- mikäli sijoituskiinteistö arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon, siirretään kiinteistö omassa käytössä olevaksi kiinteistöksi käyvästä arvosta. Jatkossa kiinteistön hankintameno vastaa sen käypää arvoa siirtopäivänä (eli päivä, jolloin käyttötarkoitus muuttui).
- jos omassa käytössä oleva kiinteistö siirretään käypään arvoon arvostettavaksi sijoituskiinteistöksi, kiinteistön siirtopäivän kirjanpitoarvon ja käyvän arvon ero kirjataan tulokseen.

(9) Mikäli omassa käytössä oleva kiinteistö aiotaan myydä, pysyy kiinteistö ”omassa käytössä olevien kiinteistöjen” - ryhmässä myyntipäivään asti.

6.5.2.3 Biologisen hyödykkeen arvostaminen käypään arvoon

(1) Maataloustoiminta on toimintaa, jossa yritys hallitsee biologisten hyödykkeiden biologista muuttumista myyntiä varten, maataloustuotteiksi tai muiksi biologisiksi hyödykkeiksi. Metsätalous luetaan osaksi maataloustoimintaa ja siihen liittyvät hyödykkeet (esim. puut istutetussa metsässä, turve) ja maataloustuotteet (kuitu- ja tukkipuu) esitetään taseessa osana sijoituksia. Maataloustuotteet ovat biologisista tuotteista (esim. kasvi) korjuun kautta saatuja tuotteita (esim. metsämaasta irrotettu kuitu- ja tukkipuu).

(2) Biologinen hyödyke arvostetaan alun perin kirjanpitoon merkittäessä sekä jokaisena tilinpäätöspäivänä käypään arvoon vähennettynä arvioiduilla myyntiin liittyvillä menoilla. Mikäli biologisen hyödykkeen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, biologinen hyödyke arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumisella vähennettyyn hankintameno. Biologisen hyödykkeen arvostamisessa syntynyt arvomuutos merkitään tulosvaikutteisesti.

6.5.3 Saamisten arvostaminen

(1) Saamiset arvostetaan nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon.

(2) Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta vähennetään kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Vahinko- ja henkivakuutusyhtiössä saaminen on nimellisarvoa pienempi sillä määrällä, jolla saaminen voidaan kokemusperäisesti todeta käyvän aiheettomiksi pääasiassa sen johdosta, että vakuutustarve lakkaa kesken sovitun vakuutuskauden. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioiksi. Ks. VYL 8 luku 14 § ja VakyhdL 10:5b §.

6.5.4 Suojaaminen ja suojauslaskenta

(1) Mikäli vakuutusyrittäjä suojaa sijoituksiin kuuluvaa erää, suojaamisessa ja sen kirjanpidollisessa käsittelyssä noudatetaan tätä määräystä.

Suojaaminen

(2) Suojaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa vakuutusyrittäjä suojaa tiettyä tase-erää, samanlaisten sijoitusten ryhmää tai kassavirtaa tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan yhtiön riskienhallinnan mukaisesti. Suojaamisen tulee olla tehokas ja suojaustoimenpiteen tulee täyttää tämän määräyksen mukaiset suojaamisen kriteerit. Jos suojaaminen ei enää täytä tämän määräyksen edellyttämiä suojaamisen kriteereitä, suojaaminen on lopetettava kyseisestä ajankohdasta lukien.

Suojauslaskenta

(3) Suojauslaskenta on laskentaa, jonka tarkoituksena on sovittaa yhteen suojattavan erän ja suojausinstrumentin tuloslaskelmavaikutukset kirjanpidossa ja siten pienentää tuloksen volatiliteettia. Nettopositiosuojaukseen ei voida soveltaa suojauslaskentaa. Suojauslaskennassa suojaustoimenpide tulee määrittää suojaavaksi koko suojausinstrumentin voimassaoloajalle. Suojauslaskentaa voi soveltaa, mikäli arvostaa sijoitukset taseessa käypään arvoon.

Määritelmät

Suojaus

(4) Suojaus tarkoittaa kirjanpidossa yhden tai useamman suojausinstrumentin nimenomaisesti määrittämistä siten, että sen tai niiden arvon/käyvän arvon muutokset kumoavat suojauskohteen arvon muutokset tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Suojauksen tehokkuus

(5) Suojauksen tehokkuudalle tarkoitetaan sitä, missä määrin suojausinstrumentti kumoaa suojattavasta riskistä johtuvia arvon tai rahavirtojen muutoksia.

Suojattava riski

(6) Suojaamisen tulee liittyä tiettyyn, yksilöityyn ja nimenomaisesti osoitettuun riskiin tai riskeihin. Riski, jota vastaan suojaudutaan, voi olla korkoriski, valuuttariski, luottoriski tai osakkeen hintariski, joka aiheuttaa suojaussuhteessa joko arvon tai rahavirran muutoksia. Yksilöidyn riskin täytyy vaikuttaa tulokseen ja siltä on pystyttävä suojautumaan.

(7) Mikäli suojausinstrumentti suojaa monelta eri riskiltä, edellytetään, että:

- suojattavat riskit ovat yksilöitävissä,
- suojaus on tehokas ja
- suojausinstrumentti ja erilaiset riskipositiot ovat kohdistettavissa toisiinsa.

Suojausinstrumentti

(8) Pääsääntöisesti suojausinstrumenttina voi olla ainoastaan johdannainen. Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon, suojausinstrumentti voi olla muu rahoitusvaroihin kuuluva sijoitus kuin johdannaisinstrumentti ainoastaan silloin, kun suojaudutaan valuuttariskiltä.

(9) Asetettu optio voi olla suojausinstrumentti ainoastaan siinä tapauksessa, että se on kohdistettu kumoamaan ostetun option vaikutusta.

(10) Suojausinstrumentti määritellään lähtökohtaisesti kokonaan suojaavaksi. On myös mahdollista määrittellä suojausinstrumentti osittain suojaavaksi (suhteellinen osuus). Koko suojaava johdannaisinstrumentti on luettava aina osaksi suojaussuhdetta. Poikkeuksena ovat optiot, joiden osalta voidaan jättää niiden aika-arvo suojaussuhteen ulkopuolelle ja valuuttatermiinit, joiden osalta voidaan jättää korkoelementti suojaussuhteen ulkopuolelle. Suojaussuhteen ulkopuolelle jätettyjen johdannaisten osatekijöiden arvonmuutokset tulee kirjata suoraan tulosaikutteisesti.

Suojauskohde

(11) Suojauksen kohteena voi olla taseeseen merkitty sijoitus, joka altistaa vakuutusyrityksen arvon tai vastaisten rahavirtojen muutosten riskille ja joka on esim. suojauslaskennassa määritetty suojattavaksi. Suojauksen kohteena voi olla myös osa suojattavasta sijoituksesta.

(12) Suojauksen kohteena voi myös olla samanlaisten sijoitusten muodostama ryhmä, edellyttäen, että suojauksen kriteerit voidaan täyttää. Suojattaessa keskenään samanlaisia sijoituksia ryhmänä, yksittäisillä sijoituksilla tulee olla samankaltainen riski, jolta suojaudutaan. Lisäksi suojatusta riskistä johtuvan kunkin ryhmään kuuluvan yksittäisen sijoituksen arvon odotetaan vaihtelevan samansuuntaisesti suhteessa riskistä johtuvaan koko ryhmän arvon muutokseen.

Suojaussuhde

(13) Suojaussuhde täyttää suojauksen kriteerit ja suojauslaskennan edellytykset vain siinä tapauksessa, että suojaus täyttää seuraavat ehdot:

1. Suojaussuhde on dokumentoitu kirjallisesti sille hetkelle, kun suojaus aloitetaan.

Dokumentoinnin tulee sisältää:

- a. yksilöidyt tiedot suojausinstrumentista ja suojauskohteesta (sijoitus),
 - b. kuvauksen suojattavasta riskistä (riskeistä) ja riskin (riskien) luonteesta,
 - c. arvion ko. suojaussuhteen tehokkuudesta (selvitys siitä, miten vakuutusyritys arvioi suojausinstrumentin kykyä kumota suojattavasta riskistä johtuvat muutokset suojattavan erän arvossa.
 - d. kuvauksen siitä, miten ja milloin ko. suojauksen tehokkuutta mitataan.
 - e. kuvauksen yrityksen riskienhallinnan tavoitteesta ja ko. suojaukseen ryhtymisen strategiasta, jotka liittyvät tähän suojaukseen). Ks. tämän määräys- ja ohjekokoelman kohta 15.7.3 alakohta 1.
2. Suojauksen odotetaan kumoavan suojattavasta riskistä johtuvat arvon tai rahavirtojen muutokset erittäin tehokkaasti alun perin dokumentoidun, kyseistä suojaussuhdetta koskevan riskienhallintastrategian mukaisesti.
 3. Suojauksen tehokkuus on mitattavissa luotettavasti ts. sekä suojauskohteen arvo tai rahavirrat että suojausinstrumentin käypä arvo ovat määritettävissä luotettavasti.
 4. Suojausta on arvioitu jatkuvasti (periodikohtaisesti ja kumulatiivisesti), ja sen on todettu tosiasiallisesti olleen hyvin tehokas (suojaus tehokkuus välillä 80-125 %) koko ajan.

Suojaustulosten käsittely kirjanpidossa

Suojaaminen hankintamenopohjaisessa kirjanpidossa

(14) Ks. tämän määräys- ja ohjekokoelman kohta 6.12.1.1.

Suojauslaskentamenettely käypään arvoon arvostettaessa

(15) Käyvän arvon suojauksessa suojauslaskenta on laskentaa, jossa on tarkoitus kohdistaa yksi tai useampi suojausinstrumentti siten, että niiden käypä arvo kumoaa kokonaisuudessaan tai osittain tietyn suojauskohteen käyvän arvon muutosten tai rahavirtojen muutosten tulosvaikutukset.

(16) Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja jos ei sovelleta suojauslaskentamenettelyä, johdannaiset luokitellaan arvostamista varten aina ”kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien” -ryhmään ja ar-vostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

(17) Suojaavia johdannaissoleimuksia käyvän arvon suojauslaskennassa voivat olla johdannaissoleimukset, jotka on tehty ulkopuolisen vastapuolen kanssa.

(18) ”Eräpäivään asti pidettävät” -ryhmään kuuluva sijoitus ei voi olla suojauksen kohteena, kun suojautaan korkoriskiltä.

- Mikäli vakuutusyrittäjä arvostaa sijoitukset taseessa käypään arvoon tämän määräyksen kohdan 6.5.2 mukaisesti ja soveltaa niihin suojauslaskentaa, suojauslaskennasta saa lisäohjeistusta tässä määräyksessä esitetyin rajoituksin IAS-39:stä (Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen).

Suojaustilanteet

(19) Käyvän arvon suojaus: suojautuminen taseeseen merkityn omaisuuserän tai omaisuuserän yksilöidyn osan käyvän arvon muutoksilta, jotka johtuvat riskistä (riskeistä) ja jotka saattavat vaikuttaa voittoon/tappioon.

(20) Rahavirran suojaus: suojautuminen tietystä riskistä johtuvista rahavirtojen vaihteluista, joka liittyy taseeseen merkittyyn omaisuuserään ja joka saattaa vaikuttaa voittoon tai tappioon.

Suojaustulosten käsittely kirjanpidossa

Käyvän arvon suojaus

(21) Jos käyvän arvon suojaus täyttää suojauslaskennan edellytykset, se käsitellään kirjanpidossa seuraavasti:

Suojausinstrumentti:

- voitto tai tappio suojausinstrumentin arvostamisesta käypään arvoon (kun suojausinstrumentti on johdannainen) tai suojausinstrumentin kirjanpitoarvon valuuttakomponentin arvostamisesta (kun suojausinstrumentti on muu rahoitusvaroihin kuuluva sijoitus kuin johdannaisinstrumentti) kirjataan tulosvaikutteisesti.

Suojauskohde:

- Suojattavasta riskistä johtuva suojauskohteen voitto/tappio, joka aiheutuu siitä riskistä (riskeistä), jolta on suojauduttu, kirjataan suojauskohteen tasearvon oikaisuksi ja tulosvaikutteisesti.
- Näin menetellään myös silloin, kun suojauskohde arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset muutoin merkittäisiin omaan pääomaan (myytävissä olevien ryhmään kuuluva sijoitus) ja silloin, kun suojauskohde muutoin arvostetaan hankintamenoon.
- Mikäli tasearvon oikaisu koskee sellaista sijoitusta, johon sovelletaan efektiivisen koron menetelmää, oikaisu on jaksotettava tulosvaikutteisesti. Jaksottaminen on aloitettava heti kun oikaisu on kirjattu. Oikaisu perustuu jaksotuksen alkamispäivän uudelleen laskettuun efektiiviseen korkoon ja se on kirjattava kokonaan tulosvaikutteisesti eräpäivään mennessä.

(22) Jos on suojauduttu vain sijoituksen tietyiltä riskeiltä, ne suojauskohteen käyvän arvon muutokset, jotka eivät liity suojaukseen, merkitään tulokseen/taseeseen siten, kuin ne merkittäisiin siinä sijoitusten ryhmässä, johon suojattu sijoitus on luokiteltu (ks. tämän määräyksen kohta 6.5.2.1 alakohta 13/ryhmät 1-4).

Rahavirran suojaus

(23) Mikäli rahavirran suojaus täyttää suojauslaskennan edellytykset, se käsitellään kirjanpidossa seuraavasti:

- Voitto tai tappio, joka johtuu tehokkaaksi suojaukseksi todetusta osasta suojausinstrumenttia, merkitään suoraan omaan pääomaan (käyvän arvon rahasto).
- Tehoton osuus kirjataan tulosvaikutteisesti.

(24) Suoraan omaan pääomaan merkityt suojausinstrumentin arvostustulokset kirjataan tulosvaikutteisesti sillä tilikaudella, jolla suojauskohde (suojattava sijoitus) vaikuttaa tulokseen.

Suojauslaskennan lakkauttaminen

(25) Vakuutusyrityksen tulee lopettaa suojauslaskennan soveltaminen ja tehdä se ei-takautuvasti, mikäli yksikin seuraavista ehdoista toteutuu:

- suojaus ei täytä suojauslaskennan edellytyksiä (ehdot ja dokumentointi ks. kohta 6.5.3 alakohta 13),
- yritys päättää lopettaa suojauksen,
- suojaava rahoitusväline myydään, se eräännyy tai se toteutetaan eikä sitä korvata toisella rahoitusvälineellä. Mikäli korvaaminen toisella rahoitusvälineellä on osa vakuutusyrityksen kirjallista suojausstrategiaa, suojauksen voidaan katsoa kuitenkin jatkuvan. Korvaaminen uudella rahoitusvälineellä tulee uudelleen dokumentoida.

(26) Kun käyvän arvon suojauslaskenta on lopetettu ja suojattu sijoitus on korollinen sijoitus, ko. sijoituksen kirjanpitoarvoon tehty oikaisu jaksotetaan tulosvaikutteisesti sijoituksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Oikaisu on kirjattava kokonaisuudessaan tulosvaikutteisesti eräpäivään mennessä. Mikäli suojattu erä on ei-korollinen sijoitus, kirjanpitoarvoon tehty oikaisu pysyy osana rahoitusvälineen hankintamenoa, kunnes se myydään tai sen arvon on todettu alentuneen. Kun rahavirran suojaus on lopetettu, suojausinstrumentin omaan pääoman käyvän arvon rahastoon kertyneet nettovoitot/-tappiot siirretään tulokseen.

6.6 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

(1) Sijoitusten käypä arvo määritetään sijoituskohteittain (erillisarvostus).

(2) Ulkomaanrahan määräisten sijoitusten käypä arvo muutetaan Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Mikäli sijoitukset on sopimuksilla tai muutoin sidottu tiettyyn kurssiin, käypä arvo saadaan muuttaa

Suomen rahaksi sitä noudattaen. Tilinpäätöspäivän kurssi on määritetty KILA:n yleisohjeessa ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta Suomen rahaksi (13.12.2005).

(3) Mikäli sijoitus on suojattu johdannaissopimuksella, otetaan se huomioon sijoituksen käypää arvoa määritettäessä.

(4) Tässä määräyksessä annettuja käyvän arvon määrittämisperiaatteita sovelletaan myös sijoitussidonnaisen vakuutusten katteena olevien sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen.

(5) Vakuutusyrityksen tulee säännöllisesti tarkistaa sijoituksen käyvän arvon arvostusmenetelmän toimivuus ja testata menetelmän luotettavuus. Valitun menetelmän käyttö on perusteltava ja menetelmä dokumentoitava.

6.6.1 Kiinteistösijoitukset

Yleisperiaate

(6) Kiinteistösijoitusten käypä arvo määritetään kiinteistökohteittain. Kiinteistökohteella tarkoitetaan kiinteistöä, toisen maalla olevaa rakennusta, rakennelmaa tai muuta laitosta, maahan kohdistuvaa siirtokelpoista vuokraoikeutta, tilaa, määrääalaa, vesialuetta, vesivoiman käyttöoikeutta ja tietyn asunto- tai kiinteistöosa-kyhtiön osakkeita. Kiinteistöön katsotaan kuuluvan maa-alue, rakennus ja niihin liittyvä irtaimisto.

(7) Käyvät arvot määritetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1. Käypä arvo tarkoittaa arviointipäivän markkina-arvoa.
2. Markkina-arvo tarkoittaa hintaa, jolla kiinteistökohteita voitaisiin arviointipäivänä myydä vapailla markkinoilla normaalioloissa riippumattoman myyjän ja ostajan välisellä sopimuksella.
3. Mikäli kiinteistön markkina-arvo ei ole johdettavissa kiinteistömarkkinoilta, käypä arvo määritetään STMsijAn asetuksen 6 §:n 4-5 momentin mukaisesti.

Markkina-arvoa/käypää arvoa määritettäessä tulee ottaa huomioon:

- käyttötarkoitus, ikä, kunto ja erityisominaisuudet
- rakennusoikeus, sijainti, liikenneyhteydet, sopivuus rakennustarkoituksiin ja kunnallisteknisten töiden valmiusaste
- vuokrataso, vuokrasopimusten sisältö ja alueen vuokranäkymät
- yleinen markkinatilanne ja tuottovaatimukset.

Tyhjien ja omassa käytössä olevien kiinteistökohteiden markkina-arvon/käyvän arvon määrittämisessä on noudatettava erityistä varovaisuutta. Rinnakkaisten arviointimenetelmien käyttö on erityisesti tällöin suotavaa.

Jos asunto- tai kiinteistöyhteisöllä on velkaa, on osakkeiden em. tavalla määritetystä markkina-arvosta/ käyvästä arvosta vähennettävä osakkeiden osuus yhteisön veloista kunkin vuoden tilinpäätöksen mukaan. Ns. hajaosakkeiden velkaosuuden vähentämisessä noudatetaan olennaisuuden periaatetta.

Käyvän arvon määrittäminen on perustuttava vuosittain tehtävään kiinteistökohtaiseen luotettavaan arvioon. Arvioijalla tulee olla riittävä asiantuntemus.

4. Jos kiinteistökohteen arvo on alentunut, suoritetaan asianmukainen käyvän arvon tarkistus. Näin saatua alemmaa arvoa saa nostaa seuraavissa tilinpäätöksissä, kun arvo perustuu suoritettuun ar-

vioin- tiin.

5. Jos kiinteistökohteen markkina-arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käypänä arvona voidaan pitää jäljellä olevaa hankintamenoa.
6. Mikäli kiinteistökohteesta on olemassa konsernin tai yhteistoimintaryhmän ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.
7. Jos kiinteistökohde on myyty tilinpäätöksen laatimisen aikana tai se on tarkoitus myydä lähiaikoina, markkina-arvosta vähennetään todelliset tai arvioidut myyntikulut, mikäli ne ovat olennaiset.
8. Valtion asuntolainoin lainoittamien kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

6.6.2 Muut sijoitukset

Yleisperiaate:

(1) Muiden kuin kiinteistösijoitusten käypä arvo määritetään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1. Käypä arvo tarkoittaa markkina-arvoa.
2. Kun sijoituskohde noteerataan virallisessa arvopaperipörssissä, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista ostokurssia tai sen puuttessa viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole pörssin kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.
3. Kun muille kuin 2 kohdassa mainituille sijoituksille on olemassa markkinat, markkina-arvo tarkoittaa tilinpäätöspäivän viimeistä saatavilla olevaa ostokurssia tai sen puuttessa viimeisintä kaupankäyntikurssia tai, milloin tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin kurssia ei ole, tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.
4. Kun 2 tai 3 kohdassa mainittua markkina-arvoa ei voida pitää todellisen markkina-arvon kannalta luotettavana, voidaan käyttää kolmen edellisen kaupantekopäivän viimeisten kaupantekokurssien määrillä painotettua keskiarvoa tai muuta todennäköistä luovutusarvoa. Peruste tälle on selostettava tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.
5. Mikäli muiden sijoitusten markkina-arvo ei ole johdettavissa markkinoilta, käypä arvo määritetään STMsijAn asetuksen 6 §:n 2-3 momentin mukaisesti.
6. Mikäli sijoituskohteesta on olemassa konsernin tai yhteistoimintaryhmän ulkopuoliselta taholta saatu sitova ostotarjous tai sopimuksen perusteella määräytyvä lunastushinta, voidaan sitä käyttää käypänä arvona.
7. Jos edellä 2 - 6 kohdassa mainittu sijoitus on myyty tilinpäätöksen laatimisen aikana tai se on tarkoitus myydä lähiaikoina, markkina-arvosta vähennetään todelliset tai arvioidut myyntikulut, mikäli ne ovat olennaiset.
8. Mikäli sijoituskohteen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käypänä arvona voidaan pitää jäljellä olevaa hankintamenoa/jaksotettua hankintamenoa.

6.6.3 Erityismääräykset

Tytäryritysten osakkeet ja osuudet

(1) Kun määritetään käypää arvoa emoyrityksen omistamille tytäryrityksen osakkeille tai osuuksille, on tytäryrityksen omistamia emoyrityksen osakkeita tai osuuksia pidettävä arvottomina.

Osakkuusyritysten osakkeet ja osuudet

(2) Markkina-arvon puuttuessa osakkuusyritysten osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona voidaan pitää myös pääomaosuusmenetelmän mukaista arvoa tai substanssiarvoa, ellei ole erityistä perustetta muuhun.

Toisten vakuutusyhtiöiden osakkeet ja osuudet

(3) Toisten vakuutusyhtiöiden osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona voidaan käyttää markkina-arvon puuttuessa varovaisesti arvioitua todennäköistä luovutushintaa. Mikäli näin käytetylle arvostusmenetelmälle ei ole vahvoja perusteita, on käypänä arvona käytettävä enintään substanssiarvoa.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletsaamiset:

(4) Käypä arvo määritetään yleisperiaatteen kohdan 6.6.2 alakohdan 5 mukaisesti. Mikäli todennäköistä luovutushintaa ei ole löydettävissä, käypänä arvona pidetään nimellisarvoa paitsi, jos mahdollinen luottotappion vaara edellyttää nimellisarvoa alemman todennäköisen arvon käyttämistä. Nimellisarvoa on alennettava, vaikkei luottotappiota olisi vielä lopullisesti todettu.

Indeksiin sidottu laina:

(5) Mikäli indeksiin sidotulle lainalle ei ole saatavissa markkina-arvoa tai lainalle ei ole saatu sitovaa ostotarjousta tai lunastushintaa, määritetään lainan käypä arvo laskemalla todennäköinen lunastusarvo liikkeenlaskijan tai muun osapuolen takaamien suoritusten nykyarvona.

Johdannaisten käyvän arvon määrittämistä koskevat periaatteet:

(6) Johdannaissopimuksen käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän julkisesti noteerattua markkinahintaa tai vastaavan sopimuksen markkinahintaa, jota voidaan pitää luotettavana. Vastaavan sopimuksen markkinahinta voi perustua sopimuksen kassavirtojen nykyarvoon tai optioiden arvonmäärittämissä. Mikäli tällaisen markkinahinnan laskemiseen käytetään jotakin arvonmäärittämissä, on valitun menetelmän käyttö perusteltava ja menetelmä dokumentoitava. Valittua arvonmäärittämissä on kyseisen johdannaissopimuksen osalta sovellettava jatkuvasti, ellei ilmene perusteltua syytä sen muuttamiselle.

- Mikäli käytetään muita kuin yleisesti tunnettuja johdannaisten arvonmäärittämissä, on osoitettava, että yleisesti käytettyjen arvonmäärittämissä oletukset eivät ole paikkansapitäviä kyseisten johdannaisten osalta. Lisäksi on perusteltava, miksi käytetty malli antaa tarkemman arvion johdannaisten käyvistä arvosta.
- Sopimusten käyvissä arvoissa huomioidaan varovaisuuden periaatetta noudattaen niihin liittyvät odotettavissa olevat transaktiokustannukset, mikäli nämä ovat merkittävät.
- Vastapuoliriskiä, sopimusten likvidisyyteen, arvonmäärittämissä menetelmien epävarmuustekijöihin ja muihin vastaaviin seikkoihin liittyvät näkökohdat tulee ottaa arvostuksessa huomioon varovaisuuden periaatteen mukaisesti.
- Käypä arvo muutetaan Suomen rahaksi noudattaen, mitä ulkomaanrahan määrittämissä saamisen ja velkojen muuttamisesta Suomen rahaksi sanotaan näissä määräyksissä.
- Suojaavien johdannaisten arvostustulos otetaan huomioon kohde-etuuden arvostuksessa. Suojauksen kriteerit ks. kohta 6.5.3 alakohta 13 (Suojaussuhde).

6.7 Konsernitilinpäätös

(1) Konsernitilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan soveltuvin osin KILA:n yleisohjetta konsernitilinpäätöksen laatimisesta (7.11.2006).

(2) Mitä tässä kohdassa määrätään vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksestä, koskee myös VYL 1 luvun 8 §:ssä tarkoitetun omitusyhteisön konsernitilinpäätöstä. Tytäryrityksenä oleva luottolaitos tai sijoituspalveluyritys yhdistellään konsernitilinpäätökseen STMtpA:n säännöksiä noudattaen.

(3) Jos vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön konserniin kuuluu luottolaitos tai sijoituspalveluyritys, konsernitilinpäätös voidaan VYL 8 luvun 22 §:n mukaan laatia myös siten kuin RavaL:n 4 luvussa säädetään, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

(4) RavaL:n 4 luvussa tarkoitetun ryhmittymän konsernitilinpäätöksessä vakuutustoimialan konsernitilinpäätös laaditaan siten kuin tässä määräyksessä määrätään.

Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus

(5) Vakuutusyhtiön on laadittava konsernitilinpäätös konsernin koosta riippumatta, ellei VYL 8 luvun 20 §:n 2 momentti siitä vapauta. VVV voi lisäksi erityisestä syystä määräajaksi myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen VYL 8 luvun 20 §:n 1 momentista. Jos konsernitilinpäätökseen ei tule yhdisteltäväksi yhtään tytäryritystä KPL 6 luvun 3 §:n perusteella, sovelletaan KILA:n lausuntoa 1550/1998.

(6) Vakuutusyhdistyksen on VakyhdL 10 luvun 9b §:n mukaan laadittava konsernitilinpäätös. Vakuutusvalvontavirasto voi yksittäistapauksessa myöntää tästä poikkeuksen.

(7) Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden synnyttää määräysvalta, joka on tarkemmin määritelty OYL 8 luvun 12 §:ssä ja KPL 1 luvun 5 §:ssä.

(8) Ratkaistaessa, onko jokin yhteisö konsernin kannalta tytär- tai osakkuusyritys tai muu omistusyhteisyrittäjä, otetaan huomioon myös yhdistelemättä jätettyjen tytäryritysten (esim. eläkeyhtiö) omistus-, ja ääni-oikeudet ym. oikeudet.

(9) Jos saman yhteisön osakkeita tai osuuksia sisältyy sekä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin sijoituksiin että muihin sijoituksiin, katsotaan omistusrajoja kokonaisomistuksen perusteella. Mikäli yhteisö näin tarkasteltuna olisi tytär- tai osakkuusyritys tai muu omistusyhteisyrittäjä, käsitellään sitä sellaisenaan siltä osin, kuin osakkeita ja osuuksia ei esitetä sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevissa sijoituksissa.

Asunto- ja kiinteistöyhteisöt

(10) Konsernin määräysvallassa olevien asunto- ja kiinteistöyhteisöjen tilinpäätöstiedot yhdistellään pääsääntöisesti konsernitilinpäätökseen. Yhdistely voidaan jättää tekemättä KPL 6 luvun 3 §:n perusteella.

(11) Asunto- ja kiinteistöyhteisöjä ei pääsääntöisesti yhdistellä osakkuusyrityksenä konsernitilinpäätökseen, vaikka äänivalta- ja omistusrajat täyttyisivätkin. Jos jokin em. osakkuusyritys tai kaikki yhdessä ovat oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta olennaisia, yhdistely on kuitenkin suoritettava tältä osin.

(12) Asunto- ja kiinteistöyhteisöjen yhdistely tulee harkittavaksi erityisesti silloin, kun edellä mainitut yhteisöt eivät ole ns. keskinäisiä yhteisöjä tai kun yhteisöt harjoittavat muutakin toimintaa kuin kiinteistön omistusta tai hallintaa.

Työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöstietojen yhdisteleminen

(13) VYL 8 luvun 23 §:n mukaan työeläkevakuutusta harjoittavan tytär- tai osakkuusyrityksen tilinpäätöstietoja ei saa yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. Sama koskee näiden työeläkevakuutusyhtiöiden tytäryrityksiä.

Arvonkorotukset, arvonalentumisten palautumiset tytäryrityksen osakkeisiin ja osuuksiin sekä tytäryrityksen taseessa tehdyt arvonkorotukset

(14) Tytäryrityksen osakkeisiin konsernisuhteen syntymisen jälkeen tehdyt arvonkorotukset, arvonalentumiset ja arvonalentumisen palautukset peruutetaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

(15) Tytäryrityksen, joka omistaa ja hallinnoi vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen sijoituksiin rinnastettavaa omaisuutta, osakkeisiin tai osuuksiin tehdyt arvonkorotukset, arvonalentumiset ja arvonalentumisen palautukset merkitään kuitenkin KPL 6 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisina valmistelevinä yhdistelytoimenpiteinä konsernitaseeseen ao. tytäryrityksen omaisuuden arvonkorotuksiksi, arvonalentumisiksi tai arvonalentumisen palautuksiksi. Omaisuuden arvo konsernitaseella ei kuitenkaan saa ylittää omaisuuden käypää arvoa. Muunlaisia tytäryritysosakkeisiin tehtyjä arvonkorotuksia menettely ei koske.

(16) Tytäryrityksen taseessa oman pääoman eräksi merkittyä arvonkorotusta ei saa siirtää konsernitilinpäätöstä laadittaessa tuloutetuksi arvonkorotukseksi eikä tuloutettua arvonkorotusta sidotun oman pääoman arvonkorotukseksi.

(17) Konsernisuhteen syntymishetkellä olleisiin arvonkorotuksiin sovelletaan KILA:n konsernitilinpäätösohjetta (7.11.2006).

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat emoyhtiön osakkeet ja osuudet

(18) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevia emoyhtiön osakkeita ja osuuksia ei eliminoida konsernitilinpäätöstä laadittaessa eikä esitetä omassa pääomassa jakokelvottomana eränä.

Osakkuusyritykset

(19) Kohdan 6.7 alakohdissa 14-17 selostettuja periaatteita sovelletaan myös osakkuusyrityksen yhdistelyyn.

Muita erityisiä määräyksiä

Vakuutusliike

(20) Konsernin sisäistä ensivakuutusta ei eliminoida konsernitilinpäätöstä laadittaessa, jos oikean ja riittävän kuvan antaminen ei sitä vaadi. Konsernin sisäinen jälleenvakuutus, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, sen sijaan on eliminoitava.

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut

(21) Mikäli kysymyksessä on sekä vahinkovakuutusta että henkivakuutusta tai lakisääteistä eläkevakuutus toimintaa harjoittava konserni, kaikki sijoitustoiminnan tuotot ja kulut esitetään konsernitilinpäätöksessä muussa kuin vakuusteknisessä laskelmassa. Henkivakuutukseen liittyvä osa voidaan siirtää omana eränä tästä laskelmasta henkivakuutuksen vakuustekniseen laskelmaan. Vastaavasti voidaan menetellä lakisääteiseen eläkevakuutukseen liittyvän osan kanssa.

Satunnaiset tuotot ja kulut/osakkuusyritykset

(22) Jos merkittävä osuus osakkuusyrityksen tuloksesta muodostuu satunnaisista eristä, esitetään tämä osuus konsernituloslaskelmassa satunnaisissa tuotoissa ja kuluissa. Muu osuus esitetään yhdellä rivillä

erässä Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta) tai vastaavassa erässä Sijoitustoiminnan tuotoissa ja kuluissa.

Konserniliikearvon poisto/konsernireservin vähennys

(23) Konserniliikearvon poisto sekä konsernireservin vähennys sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin tai esitetään tuloslaskelman muissa tuotoissa /kuluissa.

Aineelliset hyödykkeet/tavaravarastot

(24) Tähän erään sisällytetään konsernitilinpäätöksessä tytäryrityksen aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet sekä tavarat ja muu vaihto-omaisuus.

6.8 Vakuutuskannan luovuttaminen, vastuun siirtäminen ja yksittäisiin jälleenvakuutusoppimuksiin liittyvät siirrot

Vakuutuskannan luovutukset VYL 21 luvun, TVYL 29 §:n, VAKyhdl 14a §:n sekä UVYL 10 luvun 66 §:n mukaan

(1) Vakuutusyhtiö voi VYL 21 luvun ja työeläkevakuutusyhtiö voi TVYL 29 §:n nojalla Vakuutusvalvonta-viraston suostumuksella luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä toiselle vakuutusyhtiölle tai työeläkevakuutusyhtiölle.

(2) Vakuutuskannan luovutus pienentää luovuttavan yhtiön vastuovelkaa ja lisää vastaanottavan yhtiön vas-tuovelkaa. Mikäli vakuutuskannan luovutus vaikuttaa jälleenvakuuttajien vastuuelkaosuuksiin tai vastuu-vajauksen määrään, tehdään niihin vastaavat kirjaukset.

(3) Tuloslaskelmassa on esitettävä vastuuelan muutoksen kohdalla erikseen kokonaisuutos ja vakuutus-kannan luovutuksen osuus tästä. Näiden erotus on tulokseen vaikuttava osa. Vastaavasti on meneteltävä jäl-leenvakuuttajien vastuuelan muutoksen ja vastuuvajauksen muutoksen osalta. Vakuutuskannan luovutuk-sen osuudessa on erikseen esitettävä luovutetun ja vastaanotetun kannan vaikutus.

(4) Vakuutuskannan luovuttajalle vakuutuskannan luovutuksesta mahdollisesti syntynyt luovutusvoitto tai -tappio eli varojen ja velkojen erotus merkitään tuloslaskelman Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin /kuluihin. Vakuutuskannan vastaanottajalle kannanluovutus syntynyt tulos (voitto/tappio) merkitään tulos-laskelmassa Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin/kuluihin, ellei ole kysymys liikearvosta, joka voidaan akti-voida taseeseen ja kirjata suunnitelman mukaisina poistoina kuluksi vaikutusaikanaan KPL 5 luvun 9 §:n mukaisesti.

(5) Jos kannanluovutukseen liittyy apporti, nettovarat kirjataan sidottuun omaan pääomaan osakeantipää-töksen mukaisesti.

Muut vakuutuskannan luovutukset ja vastuun siirtämiset

(6) Vakuutusvalvontaviraston suostumuksella vakuutusyhdistys voi VakyhdL 14a luku nojalla luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä toiselle vakuutusyhdistykselle tai vakuutusyhtiölle ja vakuutuskassa tai elä-kesäätiö voi siirtää vastuunsa tai luovuttaa vakuutustoimintansa vakuutusyhtiölle. Vakuutusyhdistysten va-kuutuskannan luovutusten ja eläkekassojen lakisääteisestä toiminnasta syntyneen vastuun siirtämisen sekä eläkesäätiöiden lakisääteisen vakuutustoiminnan luovuttamisen osalta noudatetaan kohdan 6.8 alakohtien 1-5 määräyksiä. Muiden vastuun siirtämisten tai vakuutustoiminnan luovuttamisten osalta noudatetaan nor-maaleja vakuutusmaksujen kirjausperiaatteita.

Yksittäisiin jälleenvakuutusoppimuksiin liittyvät siirrot (ns. portfoliosuurrot)

(7) Yksittäiseen jälleenvakuutussopimukseen perustuvan vastuuvelan voi antaa yhtiö sopimuksen päättyessä ottaa itse vastattavakseen tai siirtää toiselle jälleenvakuuttajalle. Nämä ns. portfoliosierrot kirjataan vakuutusmaksuvastuun osalta vakuutusmaksuihin ja korvausvastuun osalta korvauksiin.

Työntekijäin ryhmähenkivakuutukseen liittyvät ryhmähenkivakuutuspoolin jäsenyhtiöiden väliset kausittaiset vastuun siirrot

(8) Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksessa vastuut (vakuutusmaksuvastuu ml. lisäakuutusvastuu ja korvausvastuu) tasataan vuosittain jäsenyhtiöiden kesken vastaamaan pooliosuuksia. Tästä tasauksesta aiheutuvat siirrot kirjataan vakuutusmaksuvastuun osalta vakuutusmaksuihin ja korvausvastuun osalta korvauksiin.

6.9. Rahoituslaskelma

(1) Vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen tulee sisällyttää tilinpäätökseen rahoituslaskelma. Emoyhtiön, jos se laatii konsernitalinpäätöksen, tulee esittää myös konsernin rahoituslaskelma.

(2) Rahoituslaskelma laaditaan tässä määräyksessä annettua rahavirtalaskelman (suora tai epäsuora rahoituslaskelma) kaavaa noudattaen, jollei yhtiöllä tai yhdistyksellä ole oikean ja riittävän kuvan antamisen kannalta syytä poiketa kaavasta. Rahoituslaskelma on esitettävä myös viimeistä edelliseltä tilikaudelta.

(3) Rahoituslaskelmaa laadittaessa noudatetaan soveltuvin osin KILA:n yleisohjetta rahoituslaskelman laatimisesta (30.1.2007).

(4) Rahoituslaskelmamallit:**(I) Suora rahoituslaskelma**

Liiketoiminnan rahavirta		
Saadut vakuutusmaksut	_____	
- jälleenvakuuttajille maksettu osuus	_____	
Maksetut korvaukset	_____	
- jälleenvakuuttajilta saatu osuus	_____	
Saadut korot	_____	
Saadut osingot	_____	
Saadut muut sijoitustulot ja tulot liiketoiminnan muista tuotoista	_____	
Maksut henkilöstökuluista	_____	
Muut maksut liiketoiminnan kuluista	_____	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	=====	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	_____	
Maksetut välittömät verot	_____	
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	=====	
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	_____	
Liiketoiminnan rahavirta		=====
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	_____	
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	_____	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	_____	
Investointien rahavirta		=====
Rahoituksen rahavirta		
Maksullinen osakeanti	_____	
Omien osakkeiden hankkiminen	_____	
Omien osakkeiden myynti	_____	
Lainojen nostot	_____	
Lainojen takaisinmaksut	_____	
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	_____	
Rahoituksen rahavirta		=====
Rahavarojen muutos		=====
Rahavarat tilikauden alussa		=====
Rahavarat tilikauden lopussa		=====

(II) Epäsuora rahoituslaskelma)

Liiketoiminnan rahavirta

Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta/ voitto (tappio)	
ennen satunnaisia eriä	_____
Oikaisut	
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos ¹⁾	_____
Sijoitusten arvonalentumiset ja	
arvonkorotukset tai realisoitumattomat arvon muutokset ²⁾	_____
Realisoitumattomat kurssi	
voitot/-tappiot	_____
Pakollisen vastuuvajauksen muutos	_____
Suunnitelman mukaiset poistot	_____
Muut tuotot ja kulut, joihin	
ei liity maksua	_____
Muut oikaisut ³⁾	_____
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	=====
Käyttöpääoman muutos:	
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten	
lisäys (-)/vähennys (+)	_____
Lyhytaikaisten korottomien velkojen	
lisäys (+)/vähennys (-)	_____
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	=====
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan	
rahoituskuluista	_____
Maksetut välittömät verot	_____
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	=====
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	_____

Liiketoiminnan rahavirta

Investointien rahavirta

Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	_____
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	_____
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä	
muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	_____

Investointien rahavirta

Rahoituksen rahavirta

Maksullinen osakeanti	_____
Omien osakkeiden hankkiminen	_____
Omien osakkeiden myynti	_____
Lainojen nostot	_____
Lainojen takaisinmaksut	_____
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja	
muu voitonjako	_____

Rahoituksen rahavirta

Rahavarojen muutos

Rahavarat tilikauden alussa

Rahavarat tilikauden lopussa

¹⁾ Omalla vastuulla olevan vakuutusteknisen vastuuvelan muutos

²⁾ Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonalentumisten palautukset sekä tuloutetut arvonkorotukset ja niiden oikaisut. Mikäli sijoitukset arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon, lisätään/vähennetään sijoitusten realisoitumattomat arvon muutokset.

³⁾ Muut oikaisut esim. rahoituskulut, investointien rahavirtaan sisällytettävät myyntivoitot ja -tappiot sekä tuloverot varsinaisesta toiminnasta.

6.10 Liitetietoja koskevat määräykset

(1) Tuloslaskelman ja taseen sekä konsernituloslaskelman ja -taseen liitteenä on esitettävä VYL:ssä, Va-kyhdL:ssa ja UVYL:ssa säädetyt liitetiedot ja niissä säädetyiltä osin KPL:ssa tarkoitetut liitetiedot sekä STMtpA:ssa ja siinä säädetyiltä osin KPA:ssa esitetyt liitetiedot sekä STMsijA:ssa ja muualla laissa (esim. AML) vaaditut liitetiedot.

(2) Liitetiedot on esitettävä tilikaudelta ja, ellei toisin mainita, myös viimeistä edelliseltä tilikaudelta.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot on esitetty seuraavissa kohdissa 6.10.1.-6.10.10.

6.10.1. Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo

(1) Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo eritellään seuraavasti:

Vahinkovakuutus			
Ensivakuutus			
Kotimaasta		_____	
ETA valtioista		_____	
Muista valtioista		_____	_____
Jälleenvakuutus		_____	_____
Henkivakuutus			
Ensivakuutus			
Kotimaasta		_____	
ETA valtioista		_____	
Muista valtioista		_____	_____
Jälleenvakuutus		_____	_____
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta			_____

(2) Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo eritellään vakuutus sopimusten tekopaikan mukaisesti maittain. Maa määräytyy vakuutusyhtiön sen sivuliikkeen (kiinteän toimipaikan, edustuston) perusteella, missä vakuutus sopimus on tehty. ETA valtioilla tarkoitetaan Euroopan talousalueeseen kuuluvia valtioita. Erittelyä ei tarvitse esittää, jos kotimaan ulkopuolella tehtyjen vakuutus sopimusten vakuutusmaksutulo ei ylitä 5 % ensivakuutusmaksujen kokonaismäärästä. Rajaa tarkastellaan vahinko- ja henkivakuutuksen osalta erikseen.

(3) Kotimaisen ja ulkomaisen jälleenvakuutuksen yhteenlaskettu vakuutusmaksutulo eritellään aina vahinko- ja henkijälleenvakuutukseen.

(4) Jos henkivakuutuksen lisäksi harjoitetaan vähäisessä määrin (vähemmän kuin kohdan 6.10.2 alakohdan 3 erittelyraja) vahinkovakuutusluokkiin 1 - 2 kuuluvaa tapaturma- ja sairausvakuutusta, voidaan niiden vakuutusmaksutulo sisällyttää henkivakuutuksen vakuutusmaksutuloon.

(5) Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista ks. kohta 6.10.6.

6.10.2. Vahinkovakuutuksen vakuutusluokkaryhmäkohtaiset tiedot

(1) Vahinkovakuutuksesta esitetään vakuutusluokkaryhmäkohtainen kate vähintään kolmelta vuodelta seuraavan taulukon mukaisesti:

Sarakkeet:

- 1 Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- 2 Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- 3 Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- 4 Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia
- 5 Jälleenvakuuttajien osuus
- 6 Vakuutustekninen kate ennen yhteistakuuerän ja tasoitusmäärän muutosta (rivit 1-4)

Rivit:

	1	2	3	4	5	6
1 Ensivakuutus						
Vakuutusluokkaryhmä (n)						
200x	x	x	x	x	x	x
200x-1	x	x	x	x	x	x
200x-2	x	x	x	x	x	x
Vakuutusluokkaryhmä (m)						
200x	x	x	x	x	x	x
200x-1	x	x	x	x	x	x
200x-2	x	x	x	x	x	x
2 Ensivakuutus yhteensä						
200x	x	x	x	x	x	x
200x-1	x	x	x	x	x	x
200x-2	x	x	x	x	x	x
3 Jälleenvakuutus						
200x	x	x	x	x	x	x
200x-1	x	x	x	x	x	x
200x-2	x	x	x	x	x	x
4 Yhteensä						
200x	x	x	x	x	x	x
200x-1	x	x	x	x	x	x
200x-2	x	x	x	x	x	x
5. Yhteistakuuerän muutos						
200x						x
200x-1						x
200x-2						x
6 Tasoitusmäärän muutos						
200x						x
200x-1						x
200x-2						x
7 Vakuutustekninen kate						
200x						x
200x-1						x
200x-2						x

(2) Jälleenvakuuttajien osuus tarkoittaa menevän jälleenvakuutuksen osuutta vakuutusmaksutuotoista vähennettynä sekä jälleenvakuuttajien osuudella korvauskuluista että palkkioilla ja voitto-osuuksilla.

(3) Ensivakuutuksen tiedot esitetään erikseen ainakin niistä vakuutusluokkaryhmistä, joiden vakuutusmaksutulo ylittää 10 miljoonaa euroa tai 10 % ensivakuutuksen vakuutusmaksutulosta (vakuutusyhdistyksillä jälkimmäisessä tapauksessa). Aina tulee kuitenkin ilmoittaa kolmen suurimman ensivakuutusluokkaryhmän tiedot sekä jälleenvakuutuksen tiedot.

(4) Vakuutusluokkaryhmät ovat seuraavat

Vakuutusluokkalaki

Vakuutusluokkaryhmä	Vakuutusluokat
Lakisääteinen tapaturma	(5 §) ¹⁾
Urheilijoiden tapaturma	(2 §) ²⁾
Muu tapaturma ja sairaus	1,2
Moottoriajoneuvonvastuu	10
Maa-ajoneuvot	3
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikkuva kalusto ja kuljetus	4,5,6,7
Palo- ja muu omaisuusvahinko	8,9
Vastuu	11,12,13
Luotto ja takaus	14,15
Oikeusturva	17
Matka-apu	18
Muut	16

¹⁾ Tapaturmavakuutuslaki (608/1948)

²⁾ Laki urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta (575/2000)

6.10.3 Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset

(1) Henkivakuutuksessa ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta eritellään seuraavasti:

- a) Henkivakuutus
 - Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus
 - Muu yksilöllinen henkivakuutus
 - Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus
 - Muu kapitalisaatiosopimus
 - Työntekijäin ryhmähenkivakuutus
 - Muu ryhmähenkivakuutus
- b) Eläkevakuutus
 - Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus
 - Muu yksilöllinen eläkevakuutus
 - Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus
 - Muu ryhmäeläkevakuutus
- a) Jatkuvat vakuutusmaksut
- b) Kertamaksut
- a) Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka eivät oikeuta hyvitykseen
- b) Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen
- c) Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta

(2) Jatkuva vakuutusmaksu on sellainen vuosittain toistuva vakuutusmaksu, joka perustuu joko riskiturvan ylläpitämiseksi olevaan vuosimaksuun tai jatkuvaan säästösuunnitelmaan sekä eläkevakuutuksen maksu, jota asiakkaalla on tarkoitus maksaa vuosittain. Jatkuvat vakuutusmaksut kertovat sen maksutulon, joka

olemassa olevista vakuutuksista on odotettavissa seuraavanakin vuonna. Kertamaksut ovat niiden uusien vakuutuksien vakuutusmaksut, joiden kaikki maksut maksetaan kerralla vakuutuksen alussa ja vanhoihin vakuutuksiin kohdistuvat kertasuoritukset.

(3) Henkivakuutuksessa maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta eritellään seuraavasti:

Ensivakuutus		
Henkivakuutus	_____	
Eläkevakuutus	_____	_____
Jälleenvakuutus		_____
Maksetut korvaukset yhteensä		=====
Josta:		
Takaisinostot	_____	
Säästösummien takaisinmaksut	_____	
Muut	_____	_____
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista		_____

(4) Jos henkivakuutuksen lisäksi harjoitetaan vähäisessä määrin (vähemmän kuin kohdan 6.10.2 erittelyraja) vahinkovakuutusluokkiin 1 - 2 kuuluvaa tapaturma- ja sairausvakuutusta, voidaan tämä vakuutusliike sisällyttää henkivakuutukseen. Muussa tapauksessa sovelletaan kohdan 6.10.2 määräyksiä.

6.10.4. Lakisääteisen työeläkevakuutuksen vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset

(1) Vakuutusmaksutulo eritellään seuraavasti:

Ensivakuutus		
TyEL:n mukainen perusvakuutus		
Työnantajan osuus	_____	
Työntekijän osuus	_____	_____
TyEL:n mukainen lisäeläkevakuutus		_____
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus		_____
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus		_____
Valtion eläkerahastoon suoritettava siirtymämaksu (-)		_____
Jälleenvakuutus		_____
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		_____
Jälleenvakuuttajien osuus (-)		_____
Vakuutusmaksutulo 1)		=====

(2) Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista (-)

TyEL	_____	
YEL	_____	_____

1) Luottotappioilla vähennettynä

(3) Lakisääteisessä työeläkevakuutuksessa maksetut korvaukset eritellään seuraavasti:

Ensivakuutus

Maksettu eläkkeensaajille		
TyEL:n mukainen perusvakuutus	_____	
TyEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	_____	
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	_____	
YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	_____	_____
Maksettu/saatu vastuunjakokorvauksia 1)		
TyEL-eläkkeet	_____	
YEL-eläkkeet	_____	
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	_____	
YEL:n valtion osuus	_____	
VEKL:n valtion korvaus	_____	_____
Jälleenvakuutus		_____
Korvaustoiminnan hoitokulut		_____
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut		_____
Maksetut korvaukset ennen jälleenvakuuttajien osuutta		_____
Jälleenvakuuttajien osuus (-)		_____
Maksetut korvaukset yhteensä		=====

1) Maksettuihin/saatuihin vastuunjakokorvauksiin ei sisällytetä osuutta työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta, palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta, osuutta YEL:n valtion osuudesta eikä VEKL:n korvausta.

6.10.5 Henkivakuutuksen lisäedut

(1) Henkivakuutuksen lisäeduiksi katsotaan esim. maksun alennukset, lisäsummat, korkohyvitykset (takuukoron ylittävä osa) ja lisäetuvastuu tulevia asiakashyvityksiä varten.

(2) Tilikautena päätettyjen henkivakuutuksen lisäetujen (asiakasetujen) vaikutus vakuutustekniseen tulokseen määrätään laskemalla lisäetupäätöksistä aiheutuva vastuuvelan määrä.

(3) Tilinpäätöksen liitetiedoissa tulee kertoa VYL 13 luvun 2 §:ssä tarkoitetun kohtuusperiaatteen (tilikaudella maksetuista ja tuleville tilikausille varatuista lisäeduista) vaikutuksesta tilinpäätöksen.

(4) Liitetiedoissa tulee kertoa:

- Lisäetupäätöksen/-ien vaikutus tilikauden tulokseen (eurot);
- Tulevien lisäetujen vastuun bruttomuutos tilikaudella (eurot), (alkusaldo+lisäys/-vähennys=tilikauden loppusaldo) ("varaukset");
- Selvitys lisäetuja koskevista tavoitteista, siitä miten tavoitteet ovat toteutuneet ja perustelut/syyt, miksi tavoitteita ei ole saavutettu. Selvityksestä tulee ilmetä, myös asian vaikutus annettavien lisäetujen määrään (eurot). Mikäli lisäetutavoitteita on tilikaudella muutettu, tulee kertoa perustelut/syyt muutokselle ja muutoksen vaikutuksesta tulevien lisäetujen määrään;
- Kun hyvitykset ja alennukset ovat merkittäviä, ne esitetään erikseen tilinpäätöksen liitetiedoissa.

6.10.6 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

(1) Vakuutusmaksuihin sisältyneet, mutta niistä ennen tuloslaskelmaan merkitsemistä vähennetyt luottotappiot, verot, julkiset maksut ja lakisääteisten vahinkovakuutuslajien jakojärjestelmämaksut eritellään seuraavasti:

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista 1)	_____	
Jakojärjestelmämaksut	_____	
Vakuutusmaksuvero	_____	
Palosuojelumaksu	_____	
Liikenneturvallisuusmaksu	_____	
Työsuojelumaksu	_____	_____
Muut julkiset maksut	_____	
Yhteensä	=====	

1) ei koske työeläkevakuutusyhtiötä

6.10.7 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

(1) Erittely annetaan seuraavassa muodossa:

Sijoitustoiminnan tuotot

Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin ¹⁾		
Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyriityksiin ¹⁾		
Osuus osakkuusyriityksen voitosta (tappiosta) ³⁾		
Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____
Tuotot kiinteistösijoituksista ¹⁾²⁾		
Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____
Tuotot muista sijoituksista ¹⁾²⁾		
Osinkotuotot	_____	
Korkotuotot	_____	
Muut tuotot	_____	_____
Yhteensä	_____	_____

Arvon alentumisten palautukset	_____	
Myyntivoitot	_____	
Yhteensä	=====	

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista	_____	
Kulut muista sijoituksista	_____	
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut ²⁾	_____	
Yhteensä	_____	

Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	_____	
Rakennusten suunnitelmapoistot	_____	_____
Myyntitappiot	_____	_____

Yhteensä		=====
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua		_____
Sijoitusten arvonkorotus	_____	
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	_____	_____
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen realisoitumattomia arvon muutoksia 4)		_____
Sijoitusten realisoitumattomat arvon nousut	_____	
Sijoitusten realisoitumattomat arvon laskut	_____	_____
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		=====

(2) Liitetiedoissa on lisäksi kerrottava erikseen suuruudeltaan olennaiset kurssivoitot/-tappiot seuraavasti:

- Vakuutusliikkeen kurssivoitot /-tappiot, mikäli ne esitetään sijoitustoiminnantuotoissa/kuluissa
- Muut sijoitustoiminnan kurssivoitot/-tappiot

- 1) Ao. tase-erään liittyvät tuotot
- 2) Tuotot ja korkokulut saman konsernin yrityksiltä on kerrottava erikseen kunkin erän osalta
- 3) Konsernitilinpäätöksessä jaetaan kahdelle nimikkeelle (Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta) ja Tuotot sijoituksista muihin omistusyhteisyrityksiin), mikäli osakkuusyrityksen erityisluonne vaatii esittämistä sijoitustoiminnan alla.
- 4) Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon VYL 8 luvun 17 §:n mukaisesti

6.10.8 Sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoitustoiminnan nettotuotot

(1) Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotoista eritellään liitetiedoissa seuraavasti:

Sijoitustoiminnan tuotot	_____	
Sijoitustoiminnan kulut	_____	
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen sijoitusten realisoitumattomia arvonmuutoksia		_____
Sijoitusten realisoitumattomat arvonnousut	_____	
Sijoitusten realisoitumattomat arvonalaskut	_____	
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		=====

6.10.9 Liikekulut

Tuloslaskelman erä ”Liikekulut”

Tuloslaskelman erä liikekulut eritellään henki- ja vahinkovakuutuksessa seuraavasti:

Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	_____	
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	_____	
Muut vakuutusten hankintamenot	_____	_____
Vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutos (+/_)		_____
Vakuutusten hoitokulut		_____
Hallintokulut		_____
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet (-)		_____
Yhteensä		=====

Tuloslaskelman erä liikekulut eritellään eläkevakuutuksessa seuraavasti:

Vakuutusten hankintamenot:		
Ensivakuutuksen palkkiot	_____	
Muut vakuutusten hankintamenot	_____	_____
Vakuutusten hoitokulut		_____
Hallintokulut:		
Lakisääteiset maksut		
ETK:n kustannusosuus	_____	
Oikeushallintomaksu	_____	
VVV:n valvontamaksu	_____	
Muut erät		_____
Muut hallintokulut		_____
Yhteensä		=====

(1) Liikekulujen ja suunnitelman mukaisten poistojen osalta viitataan kohtaan 6.4.3.

(2) Erittelyssä ilmoitetaan palkkioiden kokonaismäärä siitä ensivakuutusliikkeestä, joka on sisällytetty tilikauden tilinpäätökseen. Tämä vaatimus koskee kaikkia hankinta-, uudistus- ja kannanhoitopalkkioita. Lukuun ei sisällytetä omalle henkilöstölle maksettuja palkkioita.

Kokonaisliikekulut toiminnoittain

(1) Kokonaisliikekuluilla tarkoitetaan tuloslaskelman eri eriin sisältyviä liikekuluja (poistoinen).

Vahinko- ja henkivakuutus:**Kokonaisliikekulut toiminnoittain:**

Maksetut korvaukset	_____	
Liikekulut	_____	
Sijoitustoiminnan hoitokulut ¹⁾	_____	
Muut kulut	_____	
Yhteensä	=====	

Eläkevakuutus:**Kokonaisliikekulut toiminnoittain:**

Maksetut korvaukset		
Korvaustoiminnan hoitokulut	_____	
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut	_____	_____
Liikekulut		_____
Sijoitustoiminnan hoitokulut ¹⁾		_____
Kulut kiinteistösijoituksista		_____
Kulut muista sijoituksista		_____
Muut kulut		_____
Kokonaisliikekulut yhteensä		=====

¹⁾ Sijoitustoiminnan hoitokuluihin sisältyvät myös oman sijoitusorganisaation liikekulut

(2) Liikekulujen ja suunnitelman mukaisten poistojen osalta viitataan kohtaan 6.4.3.

(3) Kuluihin sisältyvät olennaiset koneiden ja kaluston myyntivoitot ja -tappiot sekä poikkeukselliset menonsiirrot on eriteltävä.

(4) Mikäli suunnitelman mukaiset poistot eroavat olennaisesti edellisen tilikauden poistoista, annetaan siitä liitetiedoissa lisätietoa. Lisäksi olennainen liikearvon poisto (konserniliikearvon poisto) on eriteltävä, mikäli se on sisällytetty toimintokohtaisiin poistoihin.

6.10.10 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset sekä vastuvelkaa koskevan arvion muutokset, laatimisperiaatteiden muutokset ja virheiden korjaukset

Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt

(1) Tuloslaskelman liitetiedoissa annetaan lisätietoa tuloslaskelmaan merkityistä vastuvelkaa koskevista arvion muutoksista, laatimisperiaatteiden muutoksista ja aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjauksista. Henki- ja vahinkovakuutusyhtiö ks. kohta 6.10.15 (oma pääoma).

Työeläkevakuutusyhtiöt

(2) Tuloslaskelman liitetiedoissa annetaan lisätietoa tuloslaskelmaan merkityistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutoksista, aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjauksista ja vastuvelkaa koskevista arvion muutoksista, laatimisperiaatteiden muutoksista (esim. laskuperusteiden muutokset) sekä virheiden korjauksista.

Tasetta koskevat liitetiedot

Tasetta koskevat liitetiedot on esitetty kohdissa 6.10.11-6.10.19.

6.10.11 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

(1) Aineettomien hyödykkeiden kunkin tase-erän ja koneiden ja kaluston tase-erän muutoksista annetaan erittely. Erittely laaditaan noudattaen soveltuvin osin kirjanpitolautakunnan yleisohjetta suunnitelman mukaisista poistoista.

Hankintameno 1.1.	X	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut ¹⁾	X	
Lisäykset	X	
Vähennykset	-X	
Siirrot erien välillä	<u>X</u>	
Hankintameno 31.12.	X	
Kertyneet poistot 1.1.	-X	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut ¹⁾	X	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	X	
Tilikauden poistot	<u>-X</u>	
Kertyneet poistot 31.12.	-X	
Arvonalentumiset 1.1.	-X	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut ¹⁾	X	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	X	
Tilikauden arvonalentumiset	-X	
Arvonalentumisten palautukset	<u>X</u>	
Arvonalentumiset 31.12.		X
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>X</u>	

¹⁾ Hyödykeryhmäkohtaisessa laskennassa

(2) Erittely annetaan vain tilikaudelta.

6.10.12. Sijoituksia koskevat liitetiedot

6.10.12.1. Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa hankintamenoon (VYL 8 luvun 15 § ja 16 §)

A) Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset 31.12.	Jäljellä oleva hankintameno ¹⁾	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösjoitukset			
Kiinteistöt	_____	_____	_____
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	_____	_____	_____
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	_____	_____	_____
Muut kiinteistöosakkeet	_____	_____	_____
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot	_____	_____	_____
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	_____	_____	_____
Lainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä	_____	_____	_____
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	_____	_____	_____
Rahoitusmarkkinavälineet	_____	_____	_____
Lainasaamiset	_____	_____	_____
Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä			
Osakkeet ja osuudet ²⁾	_____	_____	_____
Rahoitusmarkkinavälineet	_____	_____	_____
Lainasaamiset	_____	_____	_____
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	_____	_____	_____
Rahoitusmarkkinavälineet	_____	_____	_____
Osuudet yhteissijoituksista	_____	_____	_____
Kiinnelainasaamiset	_____	_____	_____
Muut lainasaamiset	_____	_____	_____
Talletukset	_____	_____	_____
Muut sijoitukset ³⁾	_____	_____	_____
Jälleenvakuutustalletusaamiset	_____	_____	_____
	=====	=====	=====
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:			
- korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta		_____	
Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonkorotuksia	_____		
Muita arvonkorotuksia	_____	_____	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)		_____	

1) Jäljellä oleva hankintameno määritellään kohdassa 6.5.1 alakohdassa 9.

2) Konsernitilinpäätöksessä jaetaan kahdelle riville Osakkeet ja osuudet osakkuusyhteisöissä ja Osakkeet ja osuudet muissa omistusyhteisyhteisöissä.

3) Kun muiden sijoitusten määrä on olennainen, on siitä annettava lisätietoa.

B) Kiinteistösjoitusten erittely**Kiinteistösjoitusten muutokset:**

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet ¹⁾	Lainasaamiset saman konsernin- yrityksiltä	Lainasaamiset omitusyhteys- yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	X	X	X
Lisäykset	X	X	X
Vähennykset	-X	-X	-X
Siirrot erien välillä	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>
Hankintameno 31.12.	X	X	X
Kertyneet poistot 1.1.	-X		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	X		
Tilikauden poistot	<u>-X</u>		
Kertyneet poistot 31.12.	-X		
Arvonalentumiset 1.1.	-X	-X	-X
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	X	X	X
Tilikauden arvonalentumiset	-X	-X	-X
Arvonalentumisten palautukset	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>
Arvonalentumiset 31.12.	-X	-X	-X
Arvonkorotukset 1.1.	X		
Lisäykset	X		
Vähennykset	-X		
Siirrot erien välillä	<u>X</u>		
Arvonkorotukset 31.12.	X		
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>

¹⁾ sisältää kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintamenot

(1) Erittely annetaan vain tilikaudelta.

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

Jäljellä oleva hankintameno	_____
Kirjanpitoarvo	_____
Käypä arvo	_____

(2) Erittelyssä ilmoitetaan omassa käytössä oleva osuus kiinteistösjoituksista. Tilojen katsotaan olevan omassa käytössä, jos ne ovat konttori-, varasto-, edustus-, henkilökunnan vapaa-ajanviihto- tai muussa vastaavassa käytössä tai konsernitilinpäätöksessä konserniyritysten omassa käytössä. Henkilökunnalle vuokratut tilat eivät ole omassa käytössä. Käytöltään jaetuissa kiinteistökohteissa oman käytön osuus lasketaan tarvittaessa neliömetrien tms. jakosuhteen perusteella.

C) Osakkeet ja osuudet :

(3) Taseen erien Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja Sijoitukset omistusyhteisyriksissä muutokset eritellään tase-erittäin kohdan 6.10.12.1 alakohta B (Kiinteistösijoitusten erittely) mukaisesti.

6.10.12.2 Mikäli sijoitukset arvostetaan taseessa käypään arvoon (VYL 8 luku 15 § ja 17 §)**A) Rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset:**

31.12	Kaupankäynti tarkoitus	Myytavissä olevat	Epv:n asti pidettävät	Lainat ja muut saamiset	Yhteensä	<u>Käyvän arvon muutos:</u> Edellisten tilikausien ja tilikauden voitto/tappio	
						Käyvän arvon rahasto	
Osakkeet ja osuudet	x	x	-	-	x	x	x
Rahoitusmarkkinavälineet	x	x	x	-	x	x	x
Kiinnelainasaaminen	-	-	-	x	x	x	-
Muut lainasaamiset	-	-	-	x	x	x	-
Talletukset	-	-	-	x	x	x	-
Muut sijoitukset ¹⁾	x	x	-	-	x	x	x

Yhteensä	x	x	x	x	x	x	x

Sisältää sijoituksia, joiden käypänä arvona on käytetty hankintamenoa

x

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten käypä arvo
¹⁾ sisältää ei-suojaavat johdannaiset

x

B) Kiinteistöt*Sijoituskiinteistöt*

Sijoituskiinteistöt

Tasearvo 1.1.x	x
Lisäykset/vähennykset	+/-x
Siirrot omasta käytöstä/omaan käyttöön	+/-x
Käyvän arvon muutos	+/-x

Yhteensä 31.12.x+1

x

Josta hankintamenoon arvostetut sijoituskiinteistöt

x

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja kiinteistöosakkeista annetaan tämän määräyksen kohdan 6.10.12.1 alakohta B (Kiinteistösijoitusten erittely) mukainen liitetieto ”Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet”.

6.10.13 Lainasaamiset

Taseen erän Muut lainasaamiset eritellään vakuuden mukaan seuraavasti:

(1) Tase-erän osalta kerrotaan lainan jäljellä oleva hankintameno vakuuden laadun mukaan eriteltynä:

	Jäljellä oleva hankintameno:	
Muut lainasaamiset:		
Pankkitakaus	_____	
Takausvakuutus	_____	
Vakuutuskirja	_____	
Muu vakuus (eriteltynä, jos määrä on olennainen)	_____	_____
Jäljellä oleva hankintameno	_____	
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	_____	_____

(2) Vakuutuksenottajille myönnettyt lainat, joiden pääasiallisena vakuutena on vakuutuskirja, esitetään erikseen. Mikäli kiinnelainasaamisen vakuutena on myös vakuutuskirja, sisällytetään lainasaaminen kuitenkin aina taseen kiinnelainasaamisiin.

Eläkelainasaamisten yhteismäärä:

(3) Työeläkevakuutusyhtiö erittelee eri tase-eriin sisältyvien eläkelainasaamisten (takaisinlainauksen) yhteismäärän seuraavasti:

Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä (kiinteistöyhtiöt)	_____
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä (kiinteistöyhtiöt)	_____
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä (muut)	_____
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä (muut)	_____
Muut kiinnelainasaamiset	_____
Muut lainasaamiset	_____
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	=====

6.10.14 Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

(1) Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset eritellään seuraavasti:

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset 31.12.	Alkuperäinen hankintameno	Käypä arvo (= kirjanpitoarvo)
Osakkeet ja osuudet	_____	_____
Rahoitusmarkkinavälineet	_____	_____
Johdannaissopimukset	_____	_____
Talletukset ja muut sijoitukset	_____	_____
Saamiset vakuutusmaksunvälittäjiltä	_____	_____
Rahat ja pankkisaamiset	_____	_____
Kertyneet korot	_____	_____
Yhteensä	_____	_____
Etukäteen hankitut sijoitukset (-)	_____	_____
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelkaa vastaavat sijoitukset	=====	=====
Osakkeisiin ja osuuksiin sisältyy emoyhtiön osakkeita	_____	_____

(2) Rahat ja pankki- ym. saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu. Tieto kerrotaan, jos se on suuruudeltaan olennainen.

6.10.15. Oman pääoman erittely

Oma pääoma

(1) Oma pääoma eritellään tase-eräkohtaisesti KPA 2. luvun 5 §:n 1 kohdan mukaisesti. Vakuutusyhtiö, joka arvostaa sijoitukset taseessa käypään arvoon, erittelee oman pääoman (oman pääoman erien luettelo ei ole tyhjentävä) liitetiedoissa kuitenkin seuraavasti:

	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Kertyneet voittovar ²⁾	Yhteensä
Saldo 31.12. XX-0	x	x	x	x	x
Käyvän arvon rahasto ¹⁾					
- Käypään arvoon arvostamisesta			+/-x		
- Rahavirran suojauksesta			+/-x		
- Myynneistä ja arvonalentumisista			+/-x		+/-x
Tilipäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempien tilikausien virheiden korjaukset ¹⁾				+/-x	+/-x
Tilikauden voitto/tappio				+/-x	+/-x
Omat osakkeet				-x	-x
Osingot				-x	-x
Osakeanti	x	x			x
<hr/>					
Saldo 31.12.XX+1	x	x	x	x	x

Omien osakkeiden hankinnat:

1.1.x					-x
lisäys/vähennys					+/-x
Yhteensä 31.12.x+1					-x

1) Mikäli kertyneisiin voittovaroihin kirjatut tilikauden laatimisperiaatteiden muutoksista ja/tai edellisten tilikausien virheiden korjauksista syntynyt erä on olennainen, eritellään se tilinpäätöksen liitetiedoissa. Käyvän arvon rahastoon kirjatut laatimisperiaatteiden muutokset tulee eritellä vastaavasti.

2) =(Edellisten tilikausien voitto (tappio) + Tilikauden voitto (tappio))

Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen

(2) Työeläkevakuutusyhtiö erittelee lisäksi oman pääoman erät osakkeenomistajille tai takuuosuuden omistajille ja vakuutuksenottajille kuuluvaan osuuteen seuraavasti:

Osakepääoma/takuupääoma	_____
Muu oma pääoma	_____
Ehdotettu voitonjako osakkeenomistajille/ takuupääoman omistajille	_____
Vakuutuksenottajien osuus	_____
Yhteensä	=====

Vakuus- ja peruspääoma

(3) Vakuudeksi merkitään UVYL 29 §:n mukainen vakuus. Sivuliikkeen peruspääoma määritellään UVYL:n 28 §:ssä. Taseeseen merkitään kohtaan ”muu peruspääoma” se määrä, jolla peruspääoma ylittää vakuuden määrän.

Arvonkorotusrahasto

(4) Arvonkorotusrahasto eritellään liitetiedoissa seuraavasti:

Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset	_____
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset	_____
Yhteensä	=====

(5) Arvonkorotusrahaston erittely tehdään omaisuuden tosiasiallisen käyttötarkoituksen mukaan.

(6) Käyttöomaisuusluonteisen rakennuksen oman pääomaan rahastoidusta arvonkorotuksesta saadaan siirtää taseen Edellisten tilikausien voitot ja tappiot sisältävään tase-erään rinnastettavaksi erilliseksi eräksi sel-lainen määrä, joka vastaa tilikaudella tai aikaisemmilta tilikausilta ko. rakennuksista tehtyjä suunnitelman mukaisia poistoja, jotka on merkitty tuloslaskelmassa kuluksi.

6.10.16 Voitonjakokelpoiset varat

(1) Oman pääoman erittelyn yhteydessä esitetään VYL 16 luvun 5 §:n tai VakyhdL11 luvun 2 §:n mukainen laskelma voitonjakokelpoisista varoista. Jakokelpoisten varojen yhteismäärä ilmoitetaan lisäksi toimintakertomuksessa hallituksen esityksessä voitonjaosta osakkeenomistajille/takuupääomanomistajille.

(2) Laskelma voitonjakokelpoisista varoista:

Tilikauden voitto	
+ Muu vapaa oma pääoma tasanimikkeittäin	
- Taseen osoittama tappio	
- Taseeseen aktivoitujen perustamismenojen määrä ¹⁾	
- Taseeseen aktivoitujen tutkimusmenojen määrä ¹⁾	
- Yhtiö-/yhdistysjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä tai muutoin jakamatta jätettävä määrä	
- Määrä, jolla käyvän arvон rahasto on yhteismäärältään negatiivinen	
- Sijoitusten tilikauden tulokseen ja voittovaroihin kirjattujen realisoitumattomien arvonnousujen määrä ^{2) 3)}	
- Muut jakokelvottomat erät (ks. mm. VYL 16 luku 5 §)	
- Muut	

Voitonjakokelpoiset varat yhteensä

(3) Laskelma annetaan vain tilikaudelta.

¹⁾ Siirtymäaika: aktivoitu ennen 31.12.2004 (OYL:n muutos)

²⁾ Ei sisällä valuuttakurssieroja. Laskennallinen verovelka tulee ottaa huomioon.

³⁾ Ei koske sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevien sijoitusten realisoitumattomia arvonnousuja ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden arvonnousuja.

6.10.17 Vakuutustekninen vastuovelka

Vakuutusmaksuvastuu

(1) Mikäli henkivakuutuksenvakuutusmaksuvastuun laskennassa on käytetty muuta kuin sopimuskohtaista laskentamenettelyä, on tärkeimmistä oletuksista esitettävä yhteenvedo tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Korvausvastuu

(2) STMtpA 10 § 4 a) kohdan mukainen erittely on annettava, jos ero on vähintään viisi (5) prosenttia aloittavan taseen korvausvastuun kokonaismäärästä.

Sijoitussidonnainen vakuutus

(3) Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka eritellään liitetiedoissa seuraavasti

Vakuutustekninen vastuovelka		
Vakuutusmaksuvastuu	_____	
Korvausvastuu	_____	_____
Jälleenvakuuttajien osuus		_____
Yhteensä		_____

Työeläkevakuutusyhtiö

(4) Työeläkevakuutusyhtiö erittelee tilinpäätöksen liitetiedoissa vakuutusteknisen vastuuvelan seuraavasti:

Vakuutusmaksuvastuu		
Vastaiset eläkkeet	x	
Osittamaton lisävakuutusvastuu	x	
Ositettu lisävakuutusvastuu	x	
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	x	
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	x	
Korvausvastuu		
Alkaneet eläkkeet	x	
Tasoituspääomien määrät	x	
Korvausvastuu yhteensä	x	
Vakuutustekninen vastuovelka yhteensä	x	

Lailla perustettu eläkelaitos

Lailla perustettu eläkelaitos erittelee tilinpäätöksen liitetiedoissa vastuuvelan seuraavasti:

Alkaneiden eläkkeiden vastuu		
Varsinainen vastuu	x	
Tasausvastuu	x	
Yhteensä	x	
Vastaisten eläkkeiden vastuu	x	
Vakuutustekninen vastuovelka	x	x
Tasointivastuuta vastaava osa		x
Toimintapääomaan luettava osa vastuuvélasta		x
Vastuuvelka taseessa		x

6.10.18 Velat

Pitkäaikaiset velat

(1) KPA 2 luvun 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettu tase-erien mukainen erittely pitkäaikaisista veloista tehdään vain taseen pääryhmästä Velat. Erittely annetaan vain tilikaudelta.

6.10.19 Tuloveroja koskevat liitetiedot

(1) Laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään liitetietona, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole merkitty taseeseen. Liitetiedossa tulee kertoa sijoitusten arvostuserojen mahdollisesta vaikutuksesta tuloverotukseen.

Liitetietoa laadittaessa noudatetaan soveltuvin osin KILA:n yleisohjetta laskennallisista verovelosta ja -saamisista (12.9.2006).

6.10.20 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

(1) Vakuudet ja vastuusitoumukset tulee esittää liitetiedoissa seuraavasti:

Vakuudet

Omasta tai muiden puolesta pantattu, kiinnitetty tai muulla tavalla vakuudeksi annettu omaisuus esitetään vakuuslajeittain seuraavasti:

1. Jaoteltuna sen mukaan, kenen puolesta ne on annettu. Esimerkiksi seuraavasti:
 - omasta puolesta
 - konserniyritysten puolesta
 - omistusyhteisyritysten puolesta
 - lähipiiriin kuuluvien muiden kuin konserniyritysten puolesta (Lähipiiri/IAS 24 ja VYL 8 luku 11 §:n 2 mom)
 - osakkeen-/takuuosuudenomistajien puolesta
 - muiden puolesta

2. Edellä todetun jaottelun sisällä vakuudet tulee lisäksi aina jaotella vakuuslajeittain.

Omasta puolesta annetun vakuuden osalta ilmoitetaan lisäksi mahdollinen taseeseen sisältyvän velan määrä. Esimerkiksi seuraavasti:

- velka, josta vakuus (vakuudet) on annettu
- kiinteistökiinnitykset
- irtaimistokiinnitykset
- pantit
- takaukset

Edellä mainitun jaottelun sisällä ilmoitetaan lisäksi aina vakuuksien yhteenlaskettu arvo vakuuslajeittain eriteltyinä.

Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

1. Jaoteltuna sen mukaan, kenen puolesta ne on annettu:

- omasta puolesta
- konserniyritykset
- omistusyhteisyrietykset
- Lähipiiriin kuuluvat (muut kuin konserniyritykset), (lähipiiri IAS 24 ja VYL 8 luku 11 § 2 mom.)
- osakkeen-/ ja takuusoouden omistajat
- muiden puolesta

2. Edellä todetun jaottelun sisällä vastuusitoumukset ja vastuut tulee eritellä esimerkiksi seuraavasti:

- leasing- ja vuokravastuut
- takaisinostovastuut
- eläkevastuut
- johdannaissovimuksista johtuva vastuu ks. kohta 6.12.1.1 alakohta 51
- muut vastuusitoumukset
- muut vakuutusyhtiötä koskevat taloudelliset vastuut.

Erityisesti muiden vastuusitoumusten ja muiden taloudellisten vastuiden osalta tulee oikean ja riittävän kuvan (tietojen) vaatimuksen täyttymisen takia antaa vastuun arvioidun markkamäärän lisäksi sanallinen selostus asian luonteesta ja arvostusperiaatteista.

Muina vastuusitoumuksina vakuutusyhtiö esittää esim:

- Vastuu ALV 13 a §:ssä tarkoitetun verovelvollisuusryhmän alv-velasta (ALV 188 §) kuluksi kirjaamattomat pääomalainan korot,
- RahVakL mukaisessa siirrossa vastaanotetun vakuuden käypä arvo, myydyin ja edelleen pantatun vakuuden käypä arvo ja tieto siitä, onko vakuutusyhtiöllä velvollisuus palauttaa se.

(2) Tilinpäätöstä laadittaessa tulee harkita, onko vakuutusyrityksellä sellaisia sopimuksia/sitoumuksia, joista saattaa realisoitua menoja ja menetyksiä ja jotka siten tulisi esittää vastuina. Vaatimus oikeasta ja riittävästä kuvasta tulee muistaa.

(3) Vastuut tulee arvostaa tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatetta noudattaen nimellisarvoon tai sitä korkeampaan todennäköiseen arvoon.

(4) Mikäli vastuun rahamäärää on vaikea arvioida, tulee vastuusta antaa kirjallinen selostus niin yksityiskohtaisesti, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan vakuutusyrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

(5) Yleisvakuuksien osalta ei laina/vakuuskohtaista erittelyä aina voi tehdä. Tällöin tulee kuitenkin esittää yleisvakuutta vastaan saatujen lainojen (ja muiden vastuiden) kokonaismäärä sekä erikseen yleisvakuudeksi annetut omaisuuserät tms.

(6) Yhteisvastuusta ilmoitetaan vastuun kokonaismäärä sekä se, että kysymyksessä on yhteisvastuu.

6.10.21 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

(1) Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat henkilöstökulut ja muut liitetiedot:

- *Henkilöstökulut:*

Palkat ja palkkiot	_____
Eläkekulut	_____
Muut henkilösivukulut	_____
Yhteensä	=====

(2) Palkkoina ja palkkioina ilmoitetaan suoriteperusteiset ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot riippumatta siitä, mihin tuloslaskelman tai taseen erään ne sisältyvät, ei kuitenkaan ulkopuolisille maksettuja ensivakuutukseen liittyviä palkkioita (ks. 6.10.9). Palkkoihin ja palkkioihin ei lueta luontaisetuja. Muihin henkilösivukuluihin merkitään välittömästi palkan perusteella määräytyvät kulut kuten sosiaaliturvamaksut sekä pakolliset että vapaaehtoiset henkilövakuutusmaksut. Muina henkilösivukuluina esitettäville erille on ominaista, että ne ovat tietyssä prosenttisuhteessa palkkojen ja palkkioiden määrään. Eläkekulut, jotka sisältävät sekä pakollisista että vapaaehtoisista eläkejärjestelyistä aiheutuvat kulut, esitetään erikseen.

(3) Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset on ilmoitettava toimitusjohtajasta ja pääasiamiehestä sekä heidän sijaisistaan, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä ja varajäsenistä sekä vastaaviin toimielimiin kuuluvista toimielinikohtaisesti:

- Palkat ja palkkiot
- Eläkesitoumukset
- Rahalainojen yhteenlaskettu määrä, määrän lisäys ja vähennys tilikauden aikana sekä lainojen pääasialliset korko- ym. ehdot.
- Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset

(4) Rahalainaa ja niiden ehtoja sekä vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskeva tieto annetaan kohdissa 6.10.20 ja 6.10.23, jolloin tässä liitetiedoissa tulee olla viittaus em. kohtiin.

(5) Vakuutusyhtiö, jonka arvopaperit ovat AML:ssa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin kohteena tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, antaa palkoista ja palkkioista sekä eläkemaksuista tiedot henkilöittäin eriteltyinä.

(6) Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana lasketaan keskiarvona kuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Henkilöstön lukumäärään sisällytetään ne henkilöt, jotka ovat olleet työsuhteessa vakuutusyhtiöön. Laskelmaa on oikaistava yksinomaan osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta. Jos kirjanpitovelvollisen palveluksessa on suhteellisen paljon osa-aikaisia työntekijöitä, voidaan tilikauden työtunnit laskea yhteen ja jakaa summa kokoaikaisen henkilön teoreettisella kokonais-tuntimäärällä. Lukumäärä ilmoitetaan ryhmiteltynä konttori-, myynti-, ja kiinteistöhenkilöstöön, ellei jokin muu ryhmittely kuvaa toimintaa paremmin.

- **Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana:**

Konttorihenkilöstö	_____
Myyntihenkilöstö	_____
Kiinteistöhenkilöstö	_____

6.10.22 Omistuksia muissa yrityksissä koskevat liitetiedot

(1) STMtpA:n 13 §:n mukainen liitetieto annetaan siten, että siinä esitetään erikseen tiedot saman konsernin yrityksistä, osakkuusyryksistä ja muista omistusyhteisyryksistä sekä muista osakkeista ja osuuksista. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien osakkeiden ja osuuksien tiedot on annettava erittelyssä, mikäli ko. osakkeet ja osuudet edellä mainittujen osakkeiden ja osuuksien kanssa ylittävät STMtpA:n 13 §:n 1 momentin 2 kohdan rajat.

(2) Erittely annetaan vain tilikaudelta.

(3) Pienet asunto- ja kiinteistöyhteisöt voidaan yleensä jättää erittelemättä niiden vähäisen merkityksen johdosta. Liitetieto tulee kuitenkin harkittavaksi erityisesti silloin, kun edellä mainitut yhteisöt eivät ole ns. keskinäisiä yhteisöjä tai kun yhteisöt harjoittavat muutakin kuin kiinteistön omistusta ja hallintaa.

6.10.23 Lähipiirilainat ja lähipiirille annetut vakuudet ja vastuusitoumukset (ei koske lailla perustettuja eläkelaitoksia) ja lähipiiriliiketoimet

(1) Vahinko- ja henkivakuutusyhtiön, työeläkevakuutusyhtiön sekä vakuutusyhdistyksen taseen liitteenä annetaan sen lähipiirille annetuista lainoista seuraavat tiedot:

- VYL:n 8 luvun 11 §:n 1 momentin ja VakyhdL 10 luvun 7 §:n 1 momentin tarkoittamien rahalainojen yhteismäärä, olennaiset tiedot lainojen ehdoista ja takaisinmaksusta, mikäli lainojen yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai sen pienemmän määrän, joka vastaa viisi prosenttia yhtiön taseen tai konsernitaseen omasta pääomasta.

(2) Vakuutusyhtiön lähipiiriin (IAS 24 ja VYL 8 luku 11 §) kuuluvan henkilön tai yhteisön hyväksi annetut vakuudet ja vastuusitoumukset esitetään vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevassa liitetiedossa omalla eräänään. Ks. kohta 6.10.20.

(3) Vahinko- ja henkivakuutusyhtiön, työeläkevakuutusyhtiön sekä vakuutusyhdistyksen tilinpäätöksen liitteenä annetaan KPA:n 7 b §:n mukainen tieto lähipiiriliiketoimista.

6.10.24 Pääomalainat

(1) VYL 15 luvun 2 §:ssa ja VakyhdL 1 luvun 5c §:ssä sekä OYL:n 12 luvussa tarkoitettua pääomalainasta ilmoitetaan velkoja, pääomalainan määrä, pääasialliset lainaehdot ja lainalle maksettavaksi sovittu kulukuksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys. Mikäli pääomalaina on julkisen kaupankäynnin kohteena tai Arvopaperikeskus Oy:n hoidossa, annetaan tämä tieto eikä velkoja tarvitse ilmoittaa.

6.10.25 Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

(1) Vakuutusyhtiön ja vakuutusyhdistyksen on esitettävä seuraavat vakavaraisuutta koskevat tiedot (ei koske konsernia):

Toimintapääoma¹⁾

- Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen ja keskushallinnon tili⁶⁾ _____
- Tilinpäätössiirtojen kertymä _____
- Omaisuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero _____
- Osittamaton lisävakuutusvastuu²⁾ _____
- Pääomalainat _____
- Taksoitettavissa oleva lisämaksu³⁾ _____
- Osuus yhtiön/yhdistyksen/sivuliike arvioidusta tulevasta ylijäämästä⁴⁾ _____
- Vakuutusten hankintamenot siltä osin kuin niitä ei ole vähennetty _____

- vakuutusmaksuvastuusta tai niitä ei ole aktivoitu taseen vastaaviin ^{4) 5)} _____
- Aktivoidut vakuutusten hankintamenot ja aineettomat hyödykkeet (-) ⁵⁾ _____
 - Taseen ulkopuoliset sitoumukset _____
 - Muut erät ⁸⁾ _____
- =====

VYL 11 luvun 7 §:n (vahinkovakuutus) ja 12 §:n
(henkivakuutus) (koskee myös sivuliikkeitä), VakyhdL 10a luvun 2 §:n
toimintapääoman vähimmäismäärä ja TVYL 17 §:n (työeläkevakuutusyhtiö)
toimintapääoman vähimmäismäärä _____

Runsas vahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuu-
velkaan sisältyvä tasoitusmäärä ⁷⁾ _____

Tasoitusmäärä suhteessa täyteen määräänsä % ³⁾ _____

- ¹⁾ Vakuutusyhtiön toimintapääoma on määritelty VYL 11 luvun 1 §:ssä ja TVYL 16 §:ssä. Vakuutusyhdistyksen toimintapääoma on määritelty VakyhdL 10a luvun 1 §:ssä.
- ²⁾ Koskee vain työeläkevakuutusyhtiöitä
- ³⁾ Koskee vain vahinkovakuutusyhtiöitä, vakuutusyhdistyksiä ja sivuliikkeitä.
- ⁴⁾ Koskee vain henkivakuutusyhtiöitä ja sivuliikkeitä. Voimassa 31.12.2009 asti.
- ⁵⁾ Merkitykseltään vähäiset erät voidaan yhdistää kohtaan ”Muut erät”
- ⁶⁾ Lailla perustetut eläkelaitokset; Tilinpäätöksen taseen mukainen vastuuvélka – (vakuutustekninen vastuuvélka + vakuutusriskien heilahteluihin varattava laskennallinen osa). VYL:in 11 luvun 1 §:ssä, TVYL 7 16 §:ssä sekä vakuutusyhdistyslain 10a luvun 1 §:ssä tarkoitettu toimintapääoma eritellään siten, että oma pääoma tappioiden ja ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen sekä arvostuserot esitetään netotettuina.
- ⁷⁾ Ei koske lailla perustettuja eläkelaitoksia.
- ⁸⁾ Esimerkiksi VYL 11 luvun 5 §:n mukaiset omistukset ja enimmäistappio.

6.10.26 Tunnusluvut

A.Työeläkevakuutusyhtiön, Mek:n ja Melan taloudellista kehitystä ja vakuutustoimintaa kuvaavat tunnusluvut viideltä viimeiseltä tilikaudelta sekä analyysit

Yleistä

(1) Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut koskevat tunnuslukujen laskentaperiaatteiden osalta kaikkia työeläkevakuutusyhtiöitä, Mek:iä ja Melaa myös silloin, kun ne ilmoittavat tunnuslukuja muulloinkin kuin tilinpäätöksessä tai osavuosisiraportissa. Tunnuslukukäsitteet ovat vastaavat kuin tuloslaskelmassa ja taseessa, jollei jäljempänä toisin määritellä.

(2) Tunnusluvut julkaistaan tilinpäätöksessä ja tuotetaan lisäksi puolivuositain tässä määräyksessä esitettyssä muodossa (liite 1 ja 2). Sen varmistamiseksi, että tilinpäätös tunnuslukuineen antaa eläkelaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta oikean ja riittävän kuvan, on tunnuslukujen yhteydessä annettava tarvittaessa lisätietoja.

(3) Tunnuslukujen laskentaperiaatteita noudatetaan myös silloin, kun ilmoitetaan tunnuslukuja muulloinkin kuin tilinpäätöksessä, osavuosisiraportissa tai VVV:lle toimitettavassa tunnuslukuraportissa.

(4) Tunnusluvun nimeä ei saa käyttää, mikäli tunnusluvun laskennassa poiketaan tästä määräyksestä.

(5) Tunnusluvut esitetään tilinpäätöksessä viideltä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta tai, jos yhtiö ei ole toiminut viittä tilikautta, eläkelaitoksen koko toiminta-ajalta. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on tunnuslukujen lisäksi ilmoitettava niiden laskentakaavat ja tunnuslukujen sisältö.

(6) Tilinpäätöksen liitetiedoissa tunnusluvut esitetään vähintään miljoonan euron tarkkuudella ja prosentit sekä suhdeluvut vähintään desimaalin tarkkuudella.

(7) Tunnusluvut lasketaan sijoitustoiminnan osalta pääasiassa käyvin arvoin.

(8) Tunnusluvun saama arvo ilmoitetaan myös siinä tapauksessa, että se on negatiivinen.

(9) Osavuosisiraporttina on puolivuositain tuotettava seuraavat tiedot:

- Vakuutusmaksutulo
- Vastuuvelka
- Eläkevarat
- Palkkasumma
- Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin (sijoituslajeittain)
- Sijoitusjakauma käyvin arvoin,
- Toimintapääoma, toimintapääoman enimmäismäärä, vakavaraisuusraja
- Toimintapääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan (vakavaraisuusasema).

(10) Vertailutietoina osavuosisiraportissa esitetään vastaavan ajankohdan tiedot edelliseltä tilikaudelta ja edellisen tilikauden tiedot.

Tunnuslukujen laskentakaavoja ja analyysien esittäminen

(9) Esitettäessä tunnuslukuja, jotka kuvaavat tuloksen syntyä tai tulosvaikutusta, on luvut esitettävä etumerkkeineen.

Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset

Vastaa tuloslaskelman erää ”Maksetut korvaukset” ilman korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpito-
toiminnan hoitokuluja.

*Sijoitustoiminnan tuotto:**A. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)*

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Ellei käytettävissä ole kassaperusteista laskentaa, voidaan tuotto laskea suoriteperusteisesti.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun. Tuotto sitoutuneelle pääomalle voidaan laskea myös muulla tavalla, jos sen antama tulos ei tarkkuudeltaan olennaisesti poikkea edellä mainitulla menetelmällä saadusta tuloksesta.

Tuoton laskentaperiaatteen osalta on noudatettava jatkuvuutta eikä menetelmän tarkkuustasoa saa heikentää aikaisemmin käytetystä tasosta (esim. päiväpainotuksesta ei saa siirtyä takaisin kuukausipainotukseen). Sellaisen omaisuusryhmän, esim. kiinteistöt, johon ei voida soveltaa päiväkohtaista laskentaa, tuotto voidaan laskea käyttämällä kuukausikohtaista laskentaa. Kassavirta (suoritevirta) = ostot – myynnit – tuotot + kulut.

Johdannaisten tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle. Ei-suojaavan johdannaisten tuotot ja kulut merkitään siten kuin vastaavan omaisuuserän tuotot ja kulut, esim. osakejohdannaisten tuotot ja kulut käsitellään osakkeiden ryhmässä.

Valuutasta johtuvat tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Korkorahastojen tuotot kohdistetaan vastaavasti kuten korkorahastot on kohdistettu sijoitusjakaumassa: pitkän koron rahastot joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoituksista sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin osalta menetellään vastaavasti.

Sijoituslajeille kohdistamattomia tuottoja ja kuluja ovat esimerkiksi sijoitustoiminnan hoitokulut (esim. oman sijoitusorganisaation kulut ja ulkopuoliselle maksetut varainhoitopalkkiot), sijoitustoiminnan muut tuotot ja kulut (esim. säilytyspalkkiot ja vakuutusliikkeen valuuttakurssierot) siltä osin kuin niitä ei pystytä kohdistamaan omaisuuslajeille, toimitusmaksut, takaisinmaksupalkkiot ja muut korkotuotot.

Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyvien sekä euromääräisten että valuuttatilien tuotot kirjataan kohdistamattomiin tuottoihin. Tase-erä ”Rahat ja pankkisaamiset” ei ole mukana sijoitusten markkina-arvossa eikä sitoutuneessa pääomassa.

Sitoutunutta pääomaa laskettaessa kaupoissa syntyneet merkittävät maksuaikoihin liittyvät kauppahintasaamiset ja –velat oikaistaan suoriteperusteesta kassaperusteeseen mukaiseksi (kaupat kirjattu tapahtumapäivän mukaan).

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin tulee eri taulukoissa olla saman suuruinen.

B. Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin + Muut korkoerät – vastuuvelan tuottovaatimus.

Sijoitusjakauma käyvin arvoin:

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot raha-markkinasijoituksiin. Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin

yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin, luetaan kiinteistö-sijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyviä kauppahintasaamisia ja –velkoja.

Tase-erä ”Rahat ja pankkisaamiset” ei ole mukana sijoitusten markkina-arvossa. Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

Sijoitusjakauman alaviitteeksi lisätään jvk –salkun modifioitu duraatio (D mod).

Sijoitusjakauma käyvin arvioin ks. määräyksen liite 1 sivu 4.

Liikevaihto=

+	vakuutusmaksutulo ennen vakuutusmaksusaamisten luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta	X
+	sijoitustoiminnan nettotuotto kirjanpidossa ja	X
+	muut tuotot	X

Liikevaihtoa laskettaessa Mek ja Mela ottavat mukaan myös valtion osuuden ja Mela lisäksi kansaneläkelaitoksen osuuden.

Kokonaisliikekulut=

Lasketaan määräyksen kohdan 6.10.9. mukaisesti.

Hoitokustannustulos=

Hoitokustannustulos (ei koske Mek:iä ja Melaa)=

+Vakuutusmaksun hoitokustannusosat ¹⁾	X
+Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksun osat	X
+Muut tuotot	X
<u>Hoitokustannustulo yhteensä</u>	<u>XX</u>
-Toimintokohtaiset liikekulut ²⁾	X
--Muut kulut	X
<u>Liikekulut yhteensä</u>	<u>XX</u>

Hoitokustannustulos	X

1) ETERA:n vastuuelkaan 31.12.2006 sisällyvistä ”vanhan kannan” korkeammista hoitokuluista STM:n vahvistamien laskuperusteiden mukaisesti vapautuva määrä lisätään ETERA:n hoitokustannustulosta laskettaessa maksun hoitokustannusosaan.

2) Ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja ja lakisääteisiä maksuja

Kokonaistulos(ei koske Melaa)=

+	Vakuutusliikkeen tulos ¹⁾	X
+	Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo	X
+	Hoitokustannustulos	X

1) ETERA:n vastuuelkaan 31.12.2006 sisällyvistä ”vanhan kannan” maksutappiota varten tehtävästä varauksesta vapautuva määrä, työkyvyttömyyseläkkeen täydennysmäärä sekä osa, joka arvioidaan tarvittavan

työkyvyttömyysliikkeen tasoitusvastuusta, otetaan laskuperusteiden mukaisesti tulona huomioon laskettaessa ETERA:n vakuutusliikkeen tulosta.

Tulosanalyysi (ei koske Melaa):

Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen ei tulosanalyysissä lasketa mukaan kannanluotuksen vaikutusta.

Eläkelaitoksen tulee tulosanalyysin yhteydessä kertoa, paljonko tilikauden lopussa on kuolettamatta vuonna 2002 tehtyä osittamattoman lisävakuutusvastuun täydennystä.

Toimintapääoma (ei koske Melaa)=

Toimintapääoma ja sen rajoja koskevat tunnusluvut esitetään myös kuvan muodossa viideltä vuodelta. Toimintapääoman esitystä koskeva kuvavaatimus koskee myös osavuosisiraporttia. Kuvassa tulee esittää seuraavat tiedot prosentteina vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvelas- ta:

- vakavaraisuusraja
- toimintapääoman enimmäismäärä
- toimintapääoma

Eläkevarat=

- Taseen vastuovelka + Varojen arvostuserot

TyEL-palkkasumma, YEL-työtulosumma ja MYEL- työtulosumma=

Tilinpäätösajankohdan tai osavuosisiraportointiajankohdan mukainen palkkasumma- ja työtulosumma- arvio koko vuodelta.

Vakuutusten, vakuutettujen ja, eläkkeensaajien lukumäärä:

Lukumäärä, joka on tilinpäätöshetken tai osavuosisiraportointihetken mukainen.

TyEL-vakuutetuista, joiden tiedot ilmoitetaan työeläkevakuutusyhtiöille kuukausittain, lasketaan niiden lukumäärä, joilla on ollut ansioita viimeisen kuukauden aikana, kuitenkin siten, että jokainen tulee lasketuksi vain kerran.

Perhe-eläkkeessä eläkkeensaajien lukumäärä lasketaan aina yhdeksi riippumatta edunsaajien lukumäärästä.

B. Henki- ja vahinkovakuutusyhtiön taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja osakekohtaiset tunnusluvut

Yleistä

(1) Mitä jäljempänä todetaan koskee myös vakuutusyhdistyksiä ja sivuliikkeitä.

(2) Määräyksen tunnusluvut esitetään erillistilinpäätöksessä ja ne voidaan esittää myös vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksessä. IAS –konsernitilinpäätöksen laativan vakuutusyhtiö- emoyrityksen tulee myös esittää tunnusluvut erillistilinpäätöksessään.

(3) IAS –konsernitilinpäätöksessä suositellaan esitettäväksi tässä määräyksessä tarkoitetut tunnusluvut soveltuvin osin. Mikäli IAS – konsernitilinpäätöksessä tunnusluvussa käytettyjen erien laskentaperiaatteet poikkeavat suomalaisesta kirjanpitoikäytännöstä, tulee tunnusluvun nimeen lisätä tarkennus ”(IAS/IFRS)”.

(4) Muussa kuin edellä mainitussa tapauksessa tässä määräyksessä esitettyä tunnusluvun nimeä ei saa käyttää, mikäli tunnusluvun laskennassa poiketaan tästä määräyksessä.

(5) Tunnuslukujen laskentaperiaatteita noudatetaan myös silloin, kun ilmoitetaan tunnuslukuja muulloinkin kun tilinpäätöksessä, konsernitilinpäätöksessä, tilinpäätöstiedotteessa, osavuositarkastuksessa, johdon osavuotisessa selvityksessä tai VVV:lle toimitettavassa tunnuslukuraportissa.

(6) Tunnusluvut julkaistaan tilinpäätöksessä ja henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt tuottavat lisäksi tunnuslukuraportin ensimmäiseltä vuosipuoliskolta tässä määräyksessä esitettyssä muodossa (liite 3 ja 4). Sen varmistamiseksi, että tilinpäätös/tunnuslukuraportti tunnuslukuineen antaa vakuutusyhtiön/konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta oikean ja riittävän kuvan, on tunnuslukujen yhteydessä annettava tarvittaessa lisätietoja.

(7) Tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitettävä tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet.

(8) Tunnusluvut esitetään tilinpäätöksessä viideltä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta tai, jos yhtiö ei ole toimintanut viittä tilikautta, yhtiön koko toiminta-ajalta.

(9) Tilinpäätöksen liitetiedoissa tunnusluvut esitetään vähintään miljoonan euron tarkkuudella ja prosentit sekä suhdeluvut vähintään desimaalin tarkkuudella.

(10) Tunnusluvut lasketaan sijoitustoiminnan osalta pääasiassa käyvin arvoin.

(11) Tunnusluvun saama arvo ilmoitetaan myös siinä tapauksessa, että se on negatiivinen.

(12) Liikevaihto –tunnusluvun esittäminen on vapaaehtoista. Mikäli jonkin muun tunnusluvun laskennan yhteydessä käytetään apuna liikevaihtoa, on liikevaihto laskettava aina tässä määräyksessä esitettyllä tavalla.

(13) Tunnuslukuraporttina on ensimmäiseltä vuosipuoliskolta (tilanteesta 30.6.) tuotettava seuraavat tiedot:

- Vakuutusmaksutulo (ennen jälleenvakuuttajien osuutta)
- Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (sijoituslajeittain)
- Sijoitusjakauma käyvin arvoin
- Yhdistetty kulusuhde (vahinko)
- Liikekustannussuhde (henki)
- Vakavaraisuuspääoma
- Vastuunkantokyky (vahinko)
- Vakavaraisuusaste (henki)

(14) Vertailutietoina tunnuslukuraportissa esitetään vastaavan ajankohdan tiedot edelliseltä tilikaudelta ja edellisen tilikauden tiedot.

Pääomalaina

(15) Mikäli pääomalainan (saatu) tilikauden aikana kertynyttä korkoa ei ole merkitty tuloslaskelmaan tai mikäli tilikauden ja aikaisempien tilikausien aikana kertynyttä korkoa ei ole merkitty tuloslaskelmaan ja taaseeseen, nämä vähennetään tunnusluvuissa käytettävästä tuloksesta ja/tai omasta pääomasta.

Verot

(16) Tunnuslukuja laskettaessa veroina esitetään sekä tuloverot että muut välittömät verot. Tuloveroina otetaan huomioon tilikauden veron ja tuloslaskelmaan merkityn laskennallisen veron yhteismäärä. Tilikauden verolla tarkoitetaan tilikaudelta tai aikaisemmilta tilikausilta maksettua tai palautettua tai maksuun pantavaa tai palautettavaa veroa. Tuloveroilla tarkoitetaan tavanomaiseen liiketoimintaan liittyviä veroja, joten satunnaisista eristä johtuvaa veroa ei oteta huomioon tunnuslukujen veroissa. Jos aikaisempiin tilikausiin kohdistuvien verojen määrä on olennainen, ilmoitetaan tämä tunnusluvusta annettavan tiedon yhteydessä.

Laskennalliset verovelat ja –saamiset

(17) Tunnusluvuissa laskennalliset verovelat ja –saamiset (tase) ja niiden muutos (tuloslaskelma) otetaan huomioon kirjanpitolautakunnan laskennallisista verovelosta ja –saamisista (12.9.2006) antamassa yleisohjeessa kohdassa 3 määritellyn vaihtoehdon 2 tai 3 mukaisesti siinäkin tapauksessa, että ne on tilinpäätökseen merkitty vaihtoehdon 1 mukaisesti. Esittäminen vaihtoehdon 2 tai 3 mukaisesti tarkoittaa sitä, että huomioon otetaan jaksotuseroista aiheutuvien laskennallisten verovelkojen ja –saamisten lisäksi myös muista väliaikaisista eroista, kuten arvonkorotuksista, arvostuseroista, konserniaktiivan tai –passiivan kohdistamisesta, tytä- ja osakkuusyritysten voitoista ja tappioista sekä muuntoeroista mahdollisesti aiheutuvat laskennalliset verovelat ja –saamiset. Jos kaikkia laskennallisia verovelkoja ja –saamia ja niiden muutoksia ei ole sisällytetty tuloslaskelmaan ja taseeseen, kerrotaan tunnuslukujen yhteydessä, että ne on sisällytetty tunnuslukuihin ja annetaan tästä menettelystä tarvittavat lisätiedot.

(18) Toimintapääomajaisista tunnusluvuista vähennetään kuitenkin vain lähitulevaisuudessa todennäköisesti realisoituvaa laskennallinen verovelka. Tämä merkitsee, että taseeseen sisältyvät laskennalliset verovelat lisätään toimintapääomaan, mikäli ne eivät lähitulevaisuudessa todennäköisesti realisoidu. Jos on todennäköistä, että taseeseen kirjaamattomat laskennalliset verovelat kuten sijoitusten arvostuseroihin, arvonkorotusrahastoon, jaksotuseroihin tai muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat realisoituvat lähitulevaisuudessa, vähennetään tämä laskennallinen verovelka toimintapääomasta. Laskennallisia verosaamia käsitellään vastaavasti (nettoperiaate).

Pääomalaina

(19) Pääomalainaa ei oteta huomioon tunnusluvuissa omaan pääomaan kuuluvana eränä, vaan sitä käsitellään luonteensa mukaisesti velkana.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

(20) Omaan pääomaan kuuluva osuus tilinpäätössiirtojen kertymästä (tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneestä erotuksesta ja vapaaehtoisista varauksista) otetaan huomioon tunnuslukuja laskettaessa, ts. tilinpäätössiirtojen kertymästä vähennetään laskennallinen verovelka ennen erän huomioon ottamista omana pääomana. Vastaavasti menetellään konsernitilinpäätöksessä (KPL 6 luvun 7 §:n 5 mom).

Pakolliset varaukset

(21) Pakolliset varaukset rinnastetaan tunnuslukuja laskettaessa vieraaseen pääomaan niiden taloudellisen luonteen mukaisesti.

Tunnuslukujen laskentakaavoja ja analyysien esittäminen

A. TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1.1 Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto:

- + Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

- + muut tuotot

Henkivakuutuksen liikevaihto:

- + Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

1.2 Liikevoitto tai -tappio ja kokonaistulos

Liikevoitto tai -tappio=

- ± voitto tai tappio ennen tasotusmäärän muutosta, satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja (vahinkovakuutus)
- ± voitto tai tappio ennen tasotusmäärän muutosta, lisäetuja (asiakasetuja), satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja (henkivakuutus)

Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot	XX
Korvauskulut	XX
Liikekulut	XX
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	XX
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	XX
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset. niiden oikaisut ja arvon muutokset	XX
Muut tuotot ja kulut	XX
Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista ¹⁾	XX
Liikevoitto tai -tappio	XX
Tasoitusmäärän muutos	XX
Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	XX
Satunnaiset tuotot	XX
Satunnaiset kulut	XX
Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	XX
Tilinpäätössiirrot	XX
Tuloverot ja muut välittömät verot	XX
Vähemmistöosuudet ¹⁾	XX
Tilikauden voitto tai tappio	XX

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

Henkivakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutulo	XX	
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset	XX	
Maksetut korvaukset	XX	
Vastuuvielan muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta	XX	
Liikekulut	XX	
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	XX	
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta	XX	
Muut tuotot ja kulut	XX	
Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista 1)	XX	
Liikevoitto tai -tappio	XX	
Tasoitusmäärän muutos	XX	
Lisäedut (asiakasedut) ²⁾	XX	
Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	XX	
Satunnaiset tuotot	XX	
Satunnaiset kulut	XX	
Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	XX	
Tilinpäätössiirrot	XX	
Tuloverot ja muut välittömät verot	XX	
Vähemmistöosuudet ¹⁾	XX	
Tilikauden voitto tai tappio	XX	

”Muihin vakuutusteknisiin tuottoihin ja kuluihin” sisältyy yhteistakuuerän muutos.

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

²⁾ Lisäetuihin sisällytetään takuukoron ylimenevät korot.

Kokonaistulos

Liikevoitto/-tappio	XX	
+/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos	XX	XX

1.3 Sijoitustoiminnan tuotto

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen tuotot eivät ole mukana sijoitustoiminnan tuottolaskennassa.

A. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kasvavirrat. Ellei käytettävissä ole kassaperusteista laskentaa, voidaan tuotto laskea suoriteperusteisesti. Vakuutusyhdistykset, pienet vakuutusyhtiöt ja pienet sivuliikkeet voivat käyttää tunnuslukua laskiessaan sitoutuneena pääomana sijoitusten vuoden alun ja lopun keskiarvoa käyvin arvoin ja sijoitusten tuottoina sijoitusten kirjanpidollisia tuottoja, joita oikaistaan sijoitusten arvostuseroilla.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz:in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kasvavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtu-

mapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun. Tuotto sitoutuneelle pääomalle voidaan laskea myös muulla tavalla, jos sen antama tulos ei tarkkuudeltaan olennaisesti poikkea edellä mainitulla menetelmällä saadusta tuloksesta.

Tuoton laskentaperiaatteen osalta on noudatettava jatkuvuutta eikä menetelmän tarkkuustasoa saa heikentää aikaisemmin käytetystä tasosta (esim. päiväpainotuksesta ei saa siirtyä takaisin kuukausipainotukseen). Sellaisen omaisuusryhmän, esim. kiinteistöt, johon ei voida soveltaa päiväkohtaista laskentaa, tuotto voidaan laskea käyttämällä kuukausikohtaista laskentaa.

Kassavirta (suoritevirta) = ostot – myynnit – tuotot + kulut

Johdannaisten tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle. Ei-suojaavan johdannaisen tuotot ja kulut merkitään siten kuin vastaavan omaisuuserän tuotot ja kulut, esim. osakejohdannaisten tuotot ja kulut käsitellään osakkeiden ryhmässä.

Valuutasta johtuvat tuotot ja kulut kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Korkorahastojen tuotot kohdistetaan vastaavasti kuten korkorahastot on kohdistettu sijoitusjakauksissa: pitkän koron rahastot joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin. Sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin, tehtyjen sijoitusten osalta menetellään vastaavasti.

Sijoituslajeille kohdistamattomia tuottoja ja kuluja ovat esimerkiksi sijoitustoiminnan hoitokulut (esim. oman sijoitusorganisaation kulut ja ulkopuoliselle maksetut varainhoitopalkkiot), sijoitustoiminnan muut tuotot ja kulut (esim. säilytyspalkkiot ja vakuutusliikkeen valuuttakurssierot) siltä osin kuin niitä ei pystytä kohdistamaan omaisuuslajeille, toimitusmaksut, takaisinmaksupalkkiot ja muut korkotuotot.

Rahoihin ja pankkisaamisiin sisältyvien sekä euromääräisten että valuuttatilien tuotot kirjataan kohdistamattomiin tuottoihin. Tase-erä ”Rahat ja pankkisaamiset” eivät ole mukana sijoitusten markkina-arvossa eivätkä sitoutuneessa pääomassa.

Sitoutunutta pääomaa laskettaessa kaupoissa syntyneet merkittävät maksuaikoihin liittyvät kauppahintasaamiset ja –velat oikaistaan suoriteperusteesta kassaperusteeseen mukaiseksi (kaupat kirjattu tapahtumapäivän mukaan).

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoon tulee eri taulukoissa olla saman suuruinen.

Ks. määräyksen liite 3 sivu 5

B. Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa + arvonne muutokset kirjanpidossa + arvostuserojen muutos.

Ks. määräyksen liite 3 sivu 4.

1.4. Sijoitusjakauma käyvin arvoon

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakaumassa.

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot raha-markkinasijoituksiin. Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat pree-
miot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyviä kauppahintasaamisia ja –velkoja.
Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

Sijoitusjakauman alaviitteeksi lisätään jvk –salkun modifioitu duraatio (D mod) . .

Sijoitusjakauma käyvin arvoin ks. määräyksen liite 3 sivu 3

*1.5 Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin ar-
voin) =*

± liikevoitto tai tappio	
+ korkokulut ja muut rahoituskulut	
+ perustekorkokulu	
± arvonkorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus	
± sijoitusten arvostuserojen muutos	
<hr/>	
	x 100
+ taseen loppusumma	
- sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka	
± sijoitusten arvostuserot	

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiar-
vona.

Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä ta-
kuukorkoa lisättynä/vähennettynä mahdollisilla takuukoron täydennysvastuun muutoksilla.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun ja vakuutus-
maksuvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun ja vakuutusmaksutuottoon sen dis-
kontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut vakuutustekniset vastuuerät. Peruste-
korkokulu lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu vastuovelka edellisen vuoden lopussa käy-
tetyllä perustekorolla. Mikäli em. menetelmä ei anna oikeaa kuvaa perustekorkokulun määrästä, yh-
tiön tulee laskea perustekorkokulu tarkemmalla menetelmällä.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät
kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot
ja -tappiot.

1.6 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumää-
ristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-
aikaisuus.

Henkilöstön lukumäärään sisällytetään ne henkilöt, jotka ovat olleet työsuhteessa vakuutusyri-
tykseen. Laskelmaa on oikaistava yksinomaan osa-aikaisesti palveluksessa olleiden henkilöiden osalta.
Jos vakuutusyhtiön palveluksessa on suhteellisen paljon osa-aikaisia työntekijöitä, voidaan las-
kea tilikauden työtunnit yhteen ja jakaa summa kokoaikaisen henkilön teoreettisella kokonaistunti-
määrällä

2) Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

2.1 Vakuutusmaksutulo =

vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2.2 Vahinkosuhte – prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

$$\frac{\text{korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

2.3 Liikekulusuhte prosentteina =

$$\frac{\text{liikekulut}}{\text{vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Mikäli yhtiön jälleenvakuutusaste on korkea ja palkkioiden merkitys on siten liikekuluissa oleellinen, voidaan vaihtoehtoisesti käyttää bruttoliikekulusuhdetta.

Bruttoliikekulusuhte prosentteina =

$$\frac{\text{Liikekulut ennen menevän jälleenvakuutuksen palkkioita}}{\text{Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta}} \times 100$$

2.4 Yhdistetty kulusuhte prosentteina =

vahinkosuhte + liikekulusuhte

Yhdistetty kulusuhte (ilman perustekorkokulua) =

vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) + liikekulusuhte

Yhdistettyä kulusuhdetta laskettaessa käytetään aina varsinaista liikekulusuhdetta (eikä bruttoliikekulusuhdetta).

2.5 Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

- + oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
- + tilinpäätössiirtojen kertymä
- ± sijoitusten arvostuserot
- ± laskennalliset verovelat
- + pääomalainat (VVV:n luvalla)
- aineettomat hyödykkeet
- ± muut laissa säädetyt erät

2.6 Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

2.7 Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

Toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus ¹⁾

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

2.8 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvielasta (vakavaraisuusaste) =

vakavaraisuuspääoma
 _____ x 100
 vakuutustekninen vastuuvielka – tasoitusmäärä

Vakuutustekninen vastuuvielka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

2.9 Vastuunkantokyky prosentteina =

vakavaraisuuspääoma
 _____ x 100
 vakuutusmaksutuotot 12 kuukaudelta

Vakuutusmaksutuotot lasketaan kahdeltatoista edeltävältä kuukaudelta jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Jos tunnusluku ei kuvaa toimintaa (esim. runsaasti run-off -liikettä), sitä ei ilmoiteta.

3) Henkivakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

3.1 Vakuutusmaksutulo =

vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

3.2 Liikekustannussuhde prosentteina =

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen
 hankintamenojen muutosta
 + korvausten selvittelykulut _____ x 100
 kuormitustulo (ja taseen loppusumma)

Osoittaja suhteutetaan erikseen sekä kuormitustuloon että taseen loppusummaan.

Kuormitustulo on laskuperusteiden mukaan liikekustannusten kattamiseen tarkoitettu erä ja liikekulut eivät sisällä jälleenvakuutuksen palkkioita.

Kuormitustuloon sisällytetään kaikki kuormituserät. Zillmeroinnin muutosta ei sisällytetä liikekuluihin.

Taseen loppusumma on aloittavan taseen loppusumma.

Liikekuluina käytetään kokonaisliikekuluja, kun liikekulut suhteutetaan taseen loppusummaan.

3.3 Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

- + oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
- + tilinpäätössiirtojen kertymä
- ± sijoitusten arvostuserot
- ± laskennalliset verovelat
- + pääomalainat (VVV:n luvalla)
- aineettomat hyödykkeet
- ± muut laissa säädetyt erät

3.4 Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

3.5 Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

toimintapääoma + tasoitusmäärä + vähemmistöosuus¹⁾

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

3.6 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvέλasta (vakavaraisuusaste) =

$\frac{\text{vakavaraisuuspääoma}}{\text{vakuutustekninen vastuuvέλka} - \text{tasoitusmäärä} - 75\% \text{ sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvέλka}} \times 100$

Vakuutustekninen vastuuvέλka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

B. OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

Valtiovarainministeriön asetusta (VMA 153/2007) arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta noudattava vakuutusyhtiö, vakuutusomitusyhteisö tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien omistusyhteisö laskee osakekohtaisen tuloksen IAS 33 Osakekohtainen tulos – standardin mukaisesti ja osakekohtaisen oman pääoman tämän määräyksen mukaisesti. Lisäksi lasketaan osakekohtainen substanssi käyvin arvoin. Osakeantioikaisuja ja osakkeiden lukumäärän laskentaa käsitellään tarkemmin IAS 33:ssa.

1. Osakekohtainen oma pääoma

Oma pääoma

Osakkeiden ja osuuksien osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

2. Osakekohtainen substanssi (käyvin arvo)=

+oma pääoma

±sijoitusten arvostuserot¹⁾

±laskennallinen verovelka ja vähemmistöosuus sijoitusten arvostuseroista
osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

¹⁾ Sijoitukset, joita ei ole kirjattu taseessa käypään arvoon.

Osakekohtaisen oman pääoman ja osakekohtaisen substanssin (käyvin arvoin) tunnuslukujen laskentaperusteissa on kerrottava, miten vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n määrittelemä kohtuusperiaate (henkivakuutusta koskeva kohtuusperiaate) on otettu huomioon tunnuslukua laskettaessa.

Toimialakohtainen tulostulosanalyysi ja tunnusluvut

(22) Mikäli konserniin kuuluu sekä vahinko- ja/tai henkivakuutusyhtiöitä että luottolaitoksia on tunnuslukujen laskentaperusteissa kerrottava, miten vakavaraisuuspääoma on jaettu vahinko- ja henkivakuutuksen ja luottolaitostoiminnan kesken.

(23) Toimialan (segmentin) tuotot ja kulut, samoin kuin varat ja velat määritellään ennen konsernin sisäisten saamis- ja velkaerien ja konsernin sisäisten liiketoimien vähentämistä IFRS 8 –standardin (Operating segment) mukaan. Laskentaperiaatteissa kerrotaan laskennan toteutustapa.

6.10.27 Riskit ja riskienhallinta

(1) Tilinpäätöksen liitetiedoissa on selvitettävä vakuutusyhtiön riskienhallinnan yleiset periaatteet (riskienhallintapolitiikka), riskienhallinnan organisointi, riskienhallinnan vastuu ja valvonta, riskienhallinnan prosessit ja riskit (riskien luokittelu, riskimittarit, valvonnanrajat) sekä raportointi.

(2) Liitetiedoissa tulee lisäksi kuvata (määrällisesti ja/tai sanallisesti) vakuutusyhtiön kannalta olennaisia riskejä kuten vakuutusriskejä, sijoitusriskejä, operatiivisia riskejä ja muita riskejä.

(3) Riskejä koskeva liitetieto:

- Vakuutusriskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
 1. Riskien määrittely ja riskienhallinnanstrategiat;
 2. Riskienhallintaprosessit;
 3. Vakuutusmatemaattiset oletukset ja
 4. Määrällisiä tietoja vakuutusriskeistä
- Sijoitusriskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
 1. Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat;
 2. Riskienhallintaprosessit ja
 3. Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta.
- Operatiivisten riskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
 1. Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia;
 2. Riskienhallintaprosessit ja
 3. Kuvaus olennaisista operatiivisista riskeistä.
- Muiden riskien osalta tulee liitetiedoissa kertoa:
 1. Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia;
 2. Riskienhallintaprosessit ja
 3. Kuvaus olennaisista muista riskeistä.

6.10.28 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Mitä edellä on määrätty vakuutusyhtiön liitetiedoista sovelletaan myös konsernin liitetietoihin.

6.11 Muut erinäiset määräykset

6.11.1. Muu taloudellinen informaatio

(1) Vakuutusyhtiö, -yhdistys, sivuliike tai lailla perustettu eläkelaitos voi itse julkistaa tilinpäätöksensä ja siihen liittyvän toimintakertomuksen tai sen lyhennelmän noudattaen KPL 3 luvun 10 ja 12 §:ää. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseenlaskijaa koskee myös AML.

(2) Erillisen julkaisun, jossa virallisen tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen lisäksi esitetään lisäinformaatiota, nimenä voi olla esimerkiksi vuosikertomus. Toimintakertomus-nimeä saa käyttää vain viralliseen tilinpäätökseen liittyvästä toimintakertomuksesta.

(3) Vakuutusyrityksen julkaistessa tilinpäätöksen ja siihen liittyvän toimintakertomuksen lyhennelmiä esimerkiksi lehdissä tulee tuloslaskelmaa ja tasetta esittäessä noudattaa virallisen tilinpäätöksen ryhmittelyä ainakin pääsarakeittain.

(4) Mikäli tunnusluvusta käytetään määräyksen kohdassa 6.10.26 esitettyä nimeä vakuutusyrityksen julkaistessa tunnuslukuja vakuutusyrityksen taloudellisesta tilasta ja tuloksesta muussa yhteydessä kuin tilinpäätöksessä, konsernitilinpäätöksessä, tilinpäätöstiedotteessa, osavuositarkastuksessa, johdon osavuotisessa selvityksessä tai VVV:lle toimitettavassa tunnuslukuraportissa, lasketaan tunnusluvut tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.10.26 mukaisesti.

(5) Mikäli tilinpäätöksen ja siihen liittyvän toimintakertomuksen perusteella esitetään kokonaiskatsaus sellaisten yhteistoiminnassa olevien yhtiöiden toiminnasta, jotka eivät muodosta vakuutusyhtiön tai vakuutusyhdistyksen konsernia, tai lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön sisältämästä konsernista, tulee tämä katsaus esittää sellaisessa muodossa, että siitä käy selvästi ilmi, ettei sitä ole laadittu konsernia tai konsernitilinpäätöstä koskevia ohjeita noudattaen. Sen vuoksi muun muassa tuloslaskelma-, tase- ja toimintakertomustermien käyttö on rajoitettava viralliseen tilinpäätökseen.

Tilinpäätöstiedote, osavuositarkastus ja johdon osavuotinen selvitys (ei koske työeläkevakuutusyhtiötä)

(6) Julkisen kaupankäynnin kohteena olevaan arvopaperin liikkeeseenlaskijaan sovelletaan AML:n 2 luvun säännöksiä, Ratan standardia 5.1 (Säännöllinen tiedonantovelvollisuus) ja tämän määräyksen tilinpäätöstä, tilinpäätöstiedotetta sekä osavuositarkastusta ja johdon osavuotista selvitystä koskevia kohtia.

(7) Muihin julkisiin vakuutusyhtiöihin sovelletaan säännöksiä osavuositarkastuksesta ja johdon osavuotisesta selvityksestä siten kuin VYL 8 luvun 27 §:ssä ja tässä määräyksessä määrätään. Myös sellaisen julkisen vakuutusyhtiön, johon ei sovelleta AML 2 luvun 5 §:ää, on laadittava siinä tarkoitettu osavuositarkastus noudattaen AML 2 luvun 5 §:n 1-5 momentin ja 5 a säännöksiä ja VMA:ta sekä RATA:n standardia 5.1 siten kuin jäljempänä tämän määräyksen kohdassa 6.11.2. todetaan. Muihin julkisiin vakuutusyhtiöihin sovelletaan vain osavuositarkastusta ja johdon osavuotista selvitystä, mutta ei tilinpäätöstiedotetta koskevia säännöksiä. Osavuositarkastus voidaan laatia joko kuudelta tai kolmelta ja yhdeksältä kuukaudelta. Katsaus on toimitettava rekisteröitäväksi patentti- ja rekisterihallitukselle neljän kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä.

6.11.2. Säännöllinen tiedonantovelvollisuus

(1) Julkisen kaupankäynnin kohteena oleva vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö noudattaa Rahoitustarkastuksen standardia 5.1. säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta muilta osin, paitsi seuraavien kohtien osalta, jotka korvaavat standardin vastaavat kohdat:

Luku 4. Normiperusta

Kohta (8)

Vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta säädetään VYL:ssä ja STMtpA:ssa ja STMsijA sekä VYL:issä todetuin osin KPL:ssä ja STMtpA:ssa todetuin osin KPA:ssa. STMtpA:n 6 luvun 26 a §:ssä säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevan arvopaperin liikkeeseen laskeneen vakuutusyhtiön velvollisuudesta laatia konsernitiinpäätöksensä IFRS –standardeja noudattaen. Toimintakertomuksen sisällön ja sen laatimisessa noudatettavien periaatteiden osalta säännökset ovat VYL 8 luvun 6 §:ssä ja 8-13 §:issä.

Kohta (9)

VYL 8 luvun 9-13 §:ssä on säädetty vakuutusyhtiön toimintakertomukseen sisältyvistä tiedoista.

Kohta (10)

Rahoitustarkastuksen oikeus antaa asiakokonaisuutta koskevia sitovia määräyksiä perustuu AML:n 2 luvun 10 e §:n 3 momenttiin. Sen mukaan Rahoitustarkastus voi antaa tarkempia määräyksiä VMA:ssa tarkoitettujen tietojen osalta. Vakuutustoimialan erityispiirteiden osalta noudatetaan VVV:n antamia määräyksiä.

Luku 6. Tilinpäätös

Kohta (3)

Konsernin emoyrityksenä oleva vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö, jonka arvopaperit ovat julkisen tai sitä Euroopan talousalueella vastaavan kaupankäynnin kohteena, ei saa laatia erillistilinpäätöstään vapaaehtoisesti IFRS-standardeja noudattaen. Edellä mainittu konsernin emoyrityksen oleva vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö laatii konsernitiinpäätöksensä IFRS-standardeja noudattaen. Jos edellä tarkoitettu vakuutusyhtiö ei ole velvollinen laatimaan konsernitiinpäätöstä, sen on laadittava erillistilinpäätöksensä IFRS-standardeja noudattaen.

Kohta (8)

STMtpA edellyttää tiettyjen liitetietojen esittämistä IFRS –tilinpäätöksessä.

Luku 6.3 Kansallisten lisävaatimusten esittäminen

Kohta (22)

IFRS –standardien mukaan laaditussa tilinpäätöksessä ja konsernitiinpäätöksessä on tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävä STMtpA:n 26 §:n ja VYL 8 luvun 29 §:n mukaiset lisätiedot.

Kohta (23)

STMtpA:n ja VYL:n edellyttämät liitetiedot ovat IFRS-standardien mukaisesti laadittuun tilinpäätökseen sisältyviä täydentäviä tietoja. Kansallisesta sääntelystä tulevat vaatimukset eivät voi korvata tai muuttaa IFRS-tilinpäätöksen sisältöä tai laatimisperiaatteita.

Luku 7 Toimintakertomus

7.2. Toimintakertomuksen sääntely

Kohta (4) ensimmäinen lause

VYL 6 luvun 8 §:n mukaan tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus, josta säädetään VYL 9-13 §:issä.

Kohta (6)

Toimintakertomuksessa esitettävistä asioista säädetään VYL 8 luvun 9 § - 13 §:ssä, AML:ssa ja VMA:ssa.

Kohta (7)

VYL 8 luvun 9 §:n 3 momentti edellyttää, että toimintakertomuksessa esitettävään analyysiin (vakuutusyhtiön liiketoiminnan kehittymisestä ja tuloksesta sekä yhtiön taloudellisesta asemasta) on tarvittaessa sisällytettävä täydentävää tietoa ja lisäselvityksiä tilinpäätöksessä esitetyistä luvuista.

7.3. Toimintakertomuksen laatimisperiaatteet**7.3.4. Muut laatimisperiaatteet**Kohta (25) viimeinen lause

Emoyrityksestä annetaan VYL 8 luvun 9 § - 13 §:n edellyttämät tiedot.

7.4.2. Viittaukset tilinpäätökseenKohta (32)

IFRS –standardit ja VYL:n toimintakertomussäännökset sekä VMA edellyttävät muun muassa seuraavilta osin samaan aihealueeseen liittyvien tietojen esittämistä:

- IFRS –standardit ja VYL:n lähipiiritietojen esittämistä liitetiedoissa. VYL 8 luvun 8 §:n mukaan lähipiiritiedot voidaan esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa ja toisaalta toimintakertomuksessa.
- IFRS –standardit ja VMA osakekohtaisen tuloksen esittämistä toisaalta tuloslaskelmassa ja toisaalta toimintakertomuksessa tai liitetiedoissa
- IFRS-standardit ja VYL:n tilikauden jälkeisten tapahtumien ja STMtpA:n rahoitusvälineisiin liittyvän riskin esittämistä toisaalta toimintakertomuksessa ja toisaalta tilinpäätöksen liitetiedoissa. IFRS-standardien mukaan ne esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. IFRS-4:n (vakuutus sopimukset) mukaan riskejä koskeva informaatio esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa.
- STMtpA taloudellista kehitystä kuvaavien tunnuslukujen (sarjat) esittämistä tilinpäätöksen liitetiedoissa. VMA:n mukaan tunnusluvut voidaan esittää joko toimintakertomuksessa tai tilinpäätöksessä.

tilinpäätöksessä. VMA:n mukaan, jos ne on esitetty

tilinpäätöksessä, niihin voidaan viitata toimintakertomuksessa.

Kohta 33

Samojen tietojen esittäminen sekä tilinpäätöksessä että toimintakertomuksessa ei yleensä ole tarpeellista.

Kohta 34

VYL 8 luvun 8 §:n 3 momentin mukaan toimintakertomustiedot (VYL 8 luku 10-13 §) voidaan toimintakertomuksen sijasta esittää tilinpäätöksen liitetietoina, jollei kirjanpitolaisissa toisin säädetä. VMA:n mukaan, jos esim. omistusta ja määräysvaltaa sekä taloudellista kehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut on esitetty tilinpäätöksessä, niihin voidaan viitata toimintakertomuksessa. Mikäli tilinpäätöksen liitetiedoissa asiasta annetaan toimintakertomusta täydentävää/yksityiskohtaisempaa/selventävää tietoa, viitataan toimintakertomuksessa aina tilinpäätöksen liitetietoihin.

Kohta 35

Jos toimintakertomuksessa jätetään esittämättä siinä esitettäväksi säädettyjä tietoja, tulisi toimintakertomuksessa tarvittaessa viitata näiltä osin tilinpäätöksessä esitettyihin tietoihin. Toimintakertomusta täydentävät suuret asiakokonaisuudet voidaan toimintakertomuksen

sijaan esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa, jolloin toimintakertomuksessa viitataan näiltä osin tilinpäätöksen liitetietoihin.

Kohta 36

Toimintakertomuksessa viitataan aina tilinpäätöksessä esitettyyn tietoon, jos viittaus on ymmärrettävyyden ja johdonmukaisuuden takia tarpeellinen.

7.5. Arvio taloudellisesta asemasta ja tuloksesta

Kohta (43)

Arviossa taloudellisesta asemasta ja tuloksesta on esitettävä keskeisimmät liikkeeseenlaskijan liiketoimintaa sekä taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat tunnusluvut ja analysoitava niiden muutoksia. STMtpA:n 11 §:n mukaiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnuslukusarjat esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Kohta (45)

Tunnuslukujen laatimista ja esittämistä käsitellään tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdassa 6.10.26. Kun tunnusluvusta käytetään tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.10.26 mukaista nimeä, lasketaan se ko. kohdassa määritellyllä tavalla.

7.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kohdat (58) ja (59)

Toimintakertomuksessa on arvioitava toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. STMtpA:n 14 §:n mukainen vakuutusyhtiön riskejä ja riskienhallintaa koskeva kattava tieto annetaan tilinpäätöksen liitetiedoissa tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.10.27 mukaisesti. Toimintakertomuksessa viitataan näiltä osin tilinpäätöksen liitetietoihin.

Kohta (60)

IFRS –tilinpäätöksenlaatijan tilinpäätöksessä rahoitusinstrumenteista aiheutuvien riskien esittämistä säätelee IFRS-7 ja vakuutusriskien esittämistä säätelee IFRS-4. IFRS-standardien mukaan riski-informaatio esitetään tilinpäätöksessä.

7.10.4. Tilauskantaa ja siihen liittyvät riskit

Kohdat (72) ja (73)

Ei sovelleta vakuutusyhtiöihin.

7.10.7. Osakeyhtiölain edellyttämät tiedot

Kohdat (102)-(114)

VYL 8 luvun 10-13 §:n mukaan ko. osakeyhtiölain edellyttämät tiedot esitetään toimintakertomuksessa tai tilinpäätöksen liitetiedoissa.

8 Tunnusluvut

Vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö esittää erillistilinpäätöksessä STMtpA 11 §:n ja tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.10.26 mukaiset tunnusluvut (tunnuslukusarjat). IFRS/IAS –konsernitilinpäätöksessä suositellaan esitettäväksi tässä määräyksessä tarkoitettujen tunnuslukujen soveltuvin osin. Mikäli IFRS/IAS –konsernitilinpäätöksessä tunnusluvussa käytettyjen erien laskentaperiaatteet poikkeavat suomalaisesta kirjanpitoikäntäntä, tulee tunnusluvun nimeen lisätä tarkennus ”(IFRS/IAS)”. Muutoin tunnusluvut lasketaan aina tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.10.26 mukaisesti. Mikäli emoyh-

tiönä oleva vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö esittää konsernitilinpäätöksessään, tilinpäätöstiedotteessaan, osavuositarkastuksessaan ja johdon osavuotisessa selvityksessä tämän määräys- ja ohjekokoelman kohdan 6.10.26 mukaisia tunnuslukuja, lasketaan ne ko. määräys- ja ohjekokoelman kohdan mukaisesti, mikäli tunnusluvusta käytetään ko. määräyksen kohdassa esitettyä nimeä.

6.12. Kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevat ohjeet

6.12.1. Rahoitusmarkkinavälineet kirjanpidossa

6.12.1.1 Johdannaissopimukset

(1) Johdannaissopimuksilla tarkoitetaan näissä ohjeissa sopimuksia, joiden arvo riippuu yhden tai useamman todellisen tai kuvitteellisen kohde-etuuden arvon taikka kohde-etuuksien arvonmuutosta kuvaavan indeksin muutoksesta.

(2) Johdannaisten käsittely verotuksessa, niiden taloudellinen vaikutus tai niiden oikeudellinen tulkinta saattavat poiketa johdannaisten kirjanpidollisesta käsittelystä. Johdannaissopimusten riskit ovat yleensä ensisijaisesti riippuvia kassavirtojen koosta ja niiden vaihtelevuudesta pikemmin kuin johdannaisten arvon perustana olevien omaisuuserien koosta.

(3) Suojaavan johdannaissopimuksen dokumentointi ja suojauksen tehokkuus ks. määräys- ja ohjekokoelman kohta 6.5.3 alakohta 13 (suojaussuhde).

(4) Mikäli johdannaissopimukset käsitellään kirjanpidossa ei-suojaavina, vaikka ne olisi tehty (operatiivisesti) suojaamistarkoituksessa, ne käsitellään kirjanpidossa silloin samalla tavalla kuin ei-suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset.

Johdannaissopimusten määritelmät

(5) Optiotyyppisellä sopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jossa ostajalla on oikeus mutta ei velvollisuutta toteuttaa sopimus sen eräpäivänä (eurooppalainen optio) tai eräpäivään mennessä (amerikkalainen optio). Toteutus voi olla kohde-etuuden toimittaminen tai sopimuksessa määritellyllä tavalla tapahtuva nettoarvon tilitys.

(6) Optiotyyppisiä sopimuksia ovat esimerkiksi erityyppisiin kohde-etuuksiin (esim. valuutat, osakkeet, korot, hyödykkeet ja indeksit) liittyvät osto- ja myyntioptiot, warrantit, korkokatot ja korkolattiat sekä näiden yhdistelmät (korkokaulukset), koronvaihtosopimukseen liittyvät optiot (swaptiot) sekä luotto-optiot ja luottoswapit.

(7) Terminiityypisellä sopimuksella tarkoitetaan etukäteen sovittuun hintaan tapahtuvaa kohde-etuuden toimitusta tai nettoarvon tilitystä määrättyinä eräpäivinä. Terminiisopimus on molempia osapuolia (ostaja ja myyjä) sitova.

(8) Terminiityypisiä sopimuksia ovat erityyppisiin kohde-etuuksiin (esim. valuutat, osakkeet, korkoinstrumentit, hyödykkeet ja indeksit) liittyvät termiini- ja futuurisopimukset.

(9) Koron- ja/tai valuutanvaihtosopimuksella tarkoitetaan kiinteän ja/tai vaihtuvan korkovirran vaihtamista toiseen korkovirtaan samassa tai eri valuutassa. Sopimukseen voi liittyä pääomien vaihto tai ne voivat perustua nimellispääomiin, joita ei vaihdeta sopimusten osapuolten kesken.

(11) Sopimuksen sulkemisella tarkoitetaan sellaisen vastakkaisen identtisen sopimuksen tekemistä, jolla sopimuksesta syntyvä tuotto tai kulu varmistetaan lopullisesti ennen sopimuksen eräpäivää.

(12) Positiolla tarkoitetaan yhdestä tai useammasta omaisuuserästä, johdannaissopimuksesta tai niiden yhdistelmästä muodostuvaa ryhmää (tase-asema). Positio voi koostua myös yksinomaan johdannaista.

Käsittely kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä

Optio-tyyppiset sopimukset

Sopimuksen solmiminen

(13) Sopimusta tehtäessä ostetusta osto- tai myyntioptiosta suoritettava preemiomaksu merkitään kirjanpitoon maksetun ennakkomaksun luonteisesti varoiksi. Vastaavasti asetetusta osto- tai myyntioptiosta saava preemiomaksu merkitään kirjanpitoon saadun ennakkomaksun luonteisesti velaksi. Taseeseen kirjattavassa preemiomaksuerässä otetaan tarvittaessa huomioon sopimuksen tekemiseen välittömästi liittyvät palkkiot ym. kulut.

Sopimuksen sulkeminen

(14) Optiosopimuksen sulkemisen yhteydessä kirjataan alkuperäisestä sopimuksesta maksetun, aikaisemmillä tilikausilla kirjatuilla arvonmuutoksilla oikaistun preemion ja position sulkemiseen käytetystä optiosta saadun preemion erotus tuotoksi tai kuluksi sille tilikaudelle, jolloin sopimus suljetaan. Vastaavasti kirjataan tuotoksi tai kuluksi alkuperäisestä sopimuksesta saadun, aikaisemmin kirjatuilla arvonmuutoksilla oikaistun preemion ja vastakkaisesta sopimuksesta maksetun preemion erotus.

Sopimuksen raukeaminen

(15) Jos optiosopimus raukeaa käyttämättömänä, sopimuksen ostaja kirjaa maksamansa preemion kuluksi ja sopimuksen myyjä saamansa preemion tuotoksi sille tilikaudelle, jolloin raukeaminen tapahtuu. Aikaisemmillä tilikausilla kirjatut mahdolliset arvonmuutokset oikaisevat tuottoa ja kuluja.

Sopimuksen toteuttaminen

(16) Optiosopimuksen toteuttamisen yhteydessä selviää sopimuksesta realisoituva voitto tai tappio ja sen mukaisesti maksettu tai saatu preemio kirjataan joko tuotoksi tai kuluksi tai niiden oikaisuksi sille tilikaudelle, jonka aikana toteuttaminen tapahtuu.

(17) Jos optiosopimus toteutetaan ostamalla tai myymällä kohde-etuus sopimuksen mukaisesti, maksettu tai saatu preemio merkitään kohde-etuuden hankintamenon tai luovutushinnan lisäykseksi tai vähennykseksi.

Käsittely tilinpäätöksessä

Suojaamistarkoituksessa solmitut sopimukset

(18) Suojaamistarkoituksessa solmitun optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan (markkinaarvon) ja sitä alemman preemion kirjanpitoarvon erotus kirjataan tilinpäätöksessä tuotoksi, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden kuluksi kirjattua määrää.

(19) Mikäli suojattavasta tase-erästä kirjataan tuloslaskelmaan arvostustuottoa (arvonalennuksen palautus), kirjataan maksetun preemion kirjanpitoarvon ja sitä alemman optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan erotuksesta kuluksi määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden tuotoksi kirjattua määrää. Kuluksi kirjataan myös suojattavan tase-erän tai positioon luetuvien erien arvonnousun ylittävä osa preemion arvonlaskusta. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus peruutetaan, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

(20) Suojaavaan optiopositioon kuuluvan saadun preemion (velkaerä) kirjanpitoarvon ja sitä alemman optiosopimuksen tilinpäätöspäivän sulkemishinnan erotuksesta kirjataan vastaavalla tavalla tuottoa ja tilinpäätöspäivän sulkemishinnan ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotuksesta vastaavasti kuluja.

(21) Suojaamistarkoituksessa tehdystä optiosopimuksesta ei kirjata arvostustuottoa tai -kuluja, jos suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä ei kirjata tuloslaskelmaan arvonmuutosta tai jos suojataan taseen ulkopuolista erää. Mikäli kuitenkin sopimuksen negatiivinen arvonmuutos ylittää suojattavien erien positiivisen arvonmuutoksen, ylitys kirjataan tulosvaikutteisesti. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus peruutetaan, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset

(22) Option myyjä kirjaa realisoitumattoman tappion (tilinpäätöspäivän sulkemishinnan ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotuksen) täysimääräisesti. Sen sijaan realisoitumatonta voittoa ei kirjata ennen kuin sopimus raukeaa, suljetaan tai toteutetaan.

(23) Option ostaja kirjaa realisoitumattoman tappion premion määrään asti. Koska ostaja ei tappiotilanteessa käytä optiotaan, vaan antaa sen raueta, preemiomaksu muodostaa sopimuksesta syntyvän maksimitappion. Realisoitumattomia voittoja ei kirjata.

Termiinisopimukset

Käsittely kirjanpidossa

Sopimuksen solmiminen

(24) Termiinisopimuksen solmiminen ei aiheuta kirjausta, koska sopimuksen tekohetkellä ei suoriteta maksuja. Sopimukset ja niiden muutokset on kuitenkin rekisteröitävä välittömästi taseen ulkopuolisina sitoumuksina sopimuksen tekohetkestä alkaen.

Sopimuksen sulkeminen

(25) Termiinisopimuksen sulkemishinnan ja sopimuksen mukaisen hinnan erotus oikaistuna aikaisemmilla tili-kausilla kirjatuilla arvonmuutoksilla kirjataan sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin sopimus suljetaan.

Sopimuksen toteuttaminen

(26) Jos sopimus toteutetaan luovuttamalla kohde-etuus sopimuksen mukaisesti, termiinien toteutushinta muodostaa luovutetun kohteen myyntihinnan. Toteutushinnan ja kohde-etuuden poistamattoman hankintamenon erotus kirjataan sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin luovutus tapahtuu.

(27) Jos termiinisopimus toteutetaan vastaanottamalla kohde-etuus, merkitään kohde-etuuden hankintameno (termiinihintaa) taseeseen. Sopimuksen toteutushetkellä ei tehdä tulosvaikutteista kirjausta. Kohde-etuus arvostetaan seuraavan kerran laadittavassa tilinpäätöksessä asianomaista omaisuuslajia koskevien määräysten mukaisesti.

(28) Mikäli termiini- luonteinen sopimus toteutetaan nettoarvontilityksenä suorittamalla ainoastaan toteutushinnan ja markkinahinnan erotus, suoritettava määrä merkitään sen tilikauden tuotoksi tai kuluksi, jolloin sopimus päättyy ja velvollisuus nettoarvon tilitykseen syntyy.

(29) Kun rahamarkkinatermiinillä tai muulla vastaavalla sopimuksella on suojattu tase-erän tai position johdannaisopimuksen eräpäivän jälkeistä korkotuottoa, jaksotetaan johdannaisopimuksesta eräpäivänä saatava tai suoritettava määrä olennaisuuden periaatteella tuotoksi tai kuluksi sinä ajanjaksona, johon suojaus kohdistuu.

(30) Mikäli termiinisopimus tehdään suojaamaan ko. sopimuksen kohde-etuutta, joka realisoidaan termiinisopimuksen erääntyessä, voidaan nettoarvon tilityksen määrällä oikaista kohteen luovutushintaa. Vastaavasti, jos termiinisopimuksella suojataan tulevia termiinisopimuksen kohde-etuuteen tehtäviä sijoituksia, voidaan nettoarvon tilityksen määrällä oikaista kohteen hankintahintaa. Hankintamenon oikaisu jaksot-

tuu hankitun joukkovelkakirjalainan tai rahamarkkinasijoituksen hintaerojaksotuksen yhteydessä ao. instrumentin pitoajalle.

Käsittely tilinpäätöksessä

Suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset

(31) Suojaavan termiinisopimuksen arvonmuutoksena kirjataan tuloslaskelmaan tuotoksi sopimuksen mukaisen hinnan ja sitä alemman sopimuksen tilinpäätöshetken varovaisesti arvioidun todennäköisen sulkemishinnan erotuksesta määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä tilikauden kuluksi kirjattua määrää oikaistuna sopimuksesta aikaisempina tilikausina kirjatulla arvonmuutoksilla.

(32) Suojaavan termiinisopimuksen arvonmuutoksena kirjataan kuluksi tilinpäätöshetken todennäköisen sulkemishinnan ja sitä alemman sopimuksen mukaisen hinnan erotuksesta määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä kirjattua positiivista arvonmuutosta (arvonalennuksen palautus) oikaistuna sopimuksesta aikaisemmin kirjatulla arvonmuutoksilla. Termiinisopimuksen arvonlaskusta on kirjattava kuluksi myös suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osuus. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus peruutetaan, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

(33) Jos suojattavasta tase-erästä tai positioon luetuista eristä ei tuloslaskelmaan kirjata arvonmuutosta tai jos suojataan taseen ulkopuolista erää, suojaavasta sopimuksesta ei kirjata arvostustuottoa tai -kuluja tuloslaskelmaan. Mikäli kuitenkin sopimuksen negatiivinen arvonmuutos ylittää suojattavien erien positiivisen arvonmuutoksen, ylitys kirjataan kuluksi. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus peruutetaan, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

(34) Valuuttatermiinin korkoelementti eli sopimuspäivän avistakurssin ja sopimuksen termiinkurssin välinen erotus jaksotetaan korkotuotoksi tai -kuluksi tai niiden vähennykseksi termiinisopimuksen voimassaoloaikana. Termiinkurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta. Valuuttatermiinillä suojattu lyhytaikainen valuuttamääräinen saaminen tai velka voidaan kuitenkin arvostaa suoraan termiinkurssiin, mikäli korkoeron merkitys on vähäinen.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset

(35) Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyn termiinisopimuksen tilinpäätöshetken todennäköisen sulkemishinnan ja sopimuksen mukaisen hinnan negatiivinen erotus aikaisempina tilikausina kirjatulla arvonmuutoksilla oikaistuna kirjataan ennen sopimuksen sulkemista tai päättymistä tehtävässä tilinpäätöksessä kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

Käsittely kirjanpidossa

Sopimuksen solmiminen

(36) Koron- ja valuutanvaihtosopimusten solmiminen ei aiheuta kirjausta, koska sopimuksen solmimishetkellä ei suoriteta maksuja. Kaikki sopimukset tulee kuitenkin rekisteröidä taseen ulkopuolisina sitoumuksina sopimusten tekohetkestä alkaen.

Sopimuksen sulkeminen

(37) Koron- ja valuutanvaihtosopimuksen sulkemisen yhteydessä syntyvä voitto tai tappio jaksotetaan suojatun saamisen tai velan jäljellä olevalle juoksuajalle, jos johdannaissopimuksella on suojattu taseessa olevaa saamis- tai velkaerää. Mikäli saamis- tai velkaerä on poistunut taseesta, johdannaissopimuksen voitto tai tappio kirjataan heti tuotoksi tai kuluksi.

Käsittely tilinpäätöksessä

Suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset

(38) Koron- ja valuutanvaihtosopimuksista merkitään tilikauden tuotoksi ja kuluksi sopimuksen perusteella tilikauteen kohdistuvat korot.

(39) Tuloslaskelmaan merkitään lisäksi tuotoksi suojaamistarkoituksessa tehdyistä koron- ja valuutanvaihtosopimuksista aiheutuvien, tilinpäätöshetken diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen positiivinen erotus, kuitenkin enintään määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä kirjattua arvostuskulua. Sopimuksista aiheutuvien tilinpäätöshetken diskontattujen kassavirtojen negatiivisesta erotuksesta kirjataan kuluksi määrä, joka vastaa suojattavasta tase-erästä tai positioon luettavista eristä kirjattua positiivista arvonmuutosta. Suojattavan tase-erän tai positioon luettavien erien arvonnousun ylittävä osuus diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen negatiivisesta erotuksesta on kuitenkin aina kirjattava kuluksi. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus peruutetaan, mikäli se osoittautuu seuraavassa tilinpäätöksessä aiheettomaksi.

(40) Mikäli tase-erästä tai positioon luettavista tase-eristä ei kirjata tilinpäätöksessä arvonmuutosta, ei myöskään koron- tai valuutanvaihtosopimusten tilinpäätöshetken diskontattujen kassavirtojen nykyarvojen erotuksesta syntyvää tuottoa tai kuluja kirjata. Mikäli kuitenkin kassavirtojen nykyarvojen negatiivinen erotus ylittää suojattavan kohteen positiivisen arvonmuutoksen, ylitys kirjataan. Ylitystä vastaava arvonalennuskirjaus peruutetaan, mikäli se seuraavassa tilinpäätöksessä osoittautuu aiheettomaksi.

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset

(41) Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjen koron- ja valuutanvaihtosopimusten tilinpäätöshetken diskontattujen kassavirtojen negatiivinen erotus kirjataan aina täysimääräisesti kuluksi. Positiivista erotusta ei kirjata tuloslaskelmaan tuotoksi.

Tuloslaskelma- ja tase-erät

(42) Suojaamistarkoituksessa tehdystä johdannaissopimuksesta syntyvät tuotot ja kulut kirjataan pääsääntöisesti samaan tuloslaskelman erään kuin suojattavasta tase-erästä tai positioista kirjattavat tuotot ja kulut kirjataan.

(43) Tuotot ja kulut, jotka syntyvät kun suojaavat johdannaissopimukset suljetaan tai sopimukset eräännyvät, kirjataan realisoituneiden tuottojen tapaan myyntivoittojen ja tappioiden ryhmään. Mikäli johdannaissopimus toteutetaan myymällä alla oleva omaisuuserä, kirjataan johdannaissopimuksen tulos myyntivoiton tai –tappion oikaisuksi. Mikäli taas johdannaissopimus toteutetaan ostamalla uusi omaisuuserä, kirjataan johdannaissopimuksesta syntynyt tulos hankintahinnan lisäykseksi ja vähennykseksi. Suojatessa saamista ja velkaa korkotason muutokselta kirjataan johdannaissopimuksesta syntyneet tuotot ja kulut korkotuottojen ja kulujen oikaisuna.

(44) Arvostettaessa suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset tilinpäätöksissä kirjataan realisoitumaton arvostustulos alla olevan omaisuuden arvostusta vastaavalla tavalla arvonalennuksiin tai niiden palautuksiin.

(45) Vastuuvelan suojaamiseksi tehtyjen johdannaissopimusten arvostustulos kirjataan sijoitustoiminnan muiden sijoitusten tuottoihin ja kuluihin.

(46) Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyistä johdannaissopimuksista syntyvät tuotot ja kulut, jotka syntyvät, kun johdannaissopimukset suljetaan tai sopimukset eräännyvät, kirjataan realisoituneiden tuottojen tapaan myyntivoittojen ja tappioiden ryhmään. Arvostettaessa johdannaissopimukset tilinpäätöksessä

kirjataan arvostustulos arvonalennuksiin (hankintamenon alittava osuus) ja niiden palautuksiin. Hankintamenon ylittävää osuutta arvostustuloksesta ei kirjata.

47) Sekä suojaavien että ei-suojaavien valuuttajohdannaisten termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero jaksotetaan ja kirjataan korkotuottoihin tai -kuluihin. Termiinikurssin ja avistakurssin välinen piste-ero voidaan kirjata suoraan tulokseen, mikäli se ei olennaisesti vaikuta tilinpäätöksen antamaan kuvaan tilikauden tuloksesta.

(48) Tuloslaskelmaan merkityn arvostustuoton tai -kulun vastaerä merkitään termiinisopimusten osalta taseeseen siirtosaamisiin tai siirtovelkoihin. Optiosopimusten osalta oikaistaan taseeseen merkittyjä preemiomaksuja.

Liitetiedot/muut vastuusitoumukset

(49) Tilinpäätöksen liitetietona selostetaan yrityksen johdannaissopimusten käyttämisessä soveltamat periaatteet ja johdannaisten riskienhallintastrategia. Lisäksi selvitetään johdannaissopimusten käyttö suojaus-tarkoitukseen ja muuhun tarkoitukseen. Edellä mainitut tiedot annetaan, jos johdannaissopimusten määrä on merkittävä tai niihin perustuva riski on olennainen yrityksen toiminnan kannalta. Jos johdannaissopimusten merkitys on vähäinen, on tästä mainittava erikseen.

(50) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa esitetään johdannaissopimusten arvostus- ja muut laskentaperiaatteet.

(51) Johdannaissopimukset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa seuraavasti jaoteltuna. Erittely annetaan erikseen suojaavien ja ei-suojaavien johdannaissopimusten osalta:

- I Korkojohdannaiset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut
 - Koronvaihtosopimukset
- II Valuuttajohdannaiset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut
 - Valuutanvaihtosopimukset
- III Osakejohdannaiset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut
- IV Muut johdannaissopimukset
 - Termiini- ja futuurisopimukset
 - Optiosopimukset
 - Ostetut
 - Asetetut

(52) Johdannaissopimuksista ilmoitetaan näiden sopimusten käyvät arvot ja kohde-etuuksien arvot edellä mainitulla tavalla jaoteltuna. Kohde-etuuksien arvoina ilmoitetaan korkojohdannaisten osalta sopimusten nimellisarvo, valuuttajohdannaisten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten osalta osakkeiden käypä arvo tilinpäätöshetkellä. Lisäksi esitetään kussakin alaryhmässä sopimusten ajallinen ulottuvuus, jos tieto on olennainen sopimukseen liittyvän riskin arvioimiseksi. Käyvät arvot voivat perustua markkinahintoihin, vastaavanlaisen johdannaissopimuksen markkinahintaan, sopimuk-

sesta aiheutuvien kassavirtojen nykyarvoon tai optioiden määritysmalleihin. Käyvän arvon määrittäminen selostetaan kunkin alaryhmän osalta erikseen. Valuuttamääräiset sopimukset muutetaan Suomen rahaksi avista- tai termiinikurssiin sopimuksesta riippuen.

(53) Taulukossa tiedot annetaan avointen ja suljettujen sopimusten osalta erikseen. Annetusta informaatiosta tulee käydä ilmi, miten avoimet ja suljetut sopimukset on käsitelty tilinpäätöksessä.

6.12.1.2 Takaisinostosopimukset ja arvopaperilainaus

Merkitseminen kirjanpitoon

Takaisinostosopimukset

(54) Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit säilyvät myyjän taseessa. Vastaavasti niitä arvopapereita, jotka on ostettu takaisinmyyntisopimuksin ei merkitä ostajan taseeseen.

(55) Arvopapereiden takaisinostosopimuksilla luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet kirjataan veloiksi ja maksetut vastikkeet saamisiksi.

(56) Takaisinostosopimuksin myydyt arvopaperit arvostetaan tilinpäätöksessä kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Sopimuksesta saatu tai maksettu korvaus merkitään kirjanpitoon korvona. Korkeus jaksotetaan sopimuksen voimassaoloajalle.

Arvopapereiden lainaus:

Lainaksiantaja

(57) Lainatut arvopaperit säilyvät lainauksen aikana lainaksiantajan taseessa.

(58) Tilinpäätöstä laadittaessa lainassa olevat arvopaperit arvostetaan kyseistä omaisuuslajia koskevan arvostussäännöksen mukaan. Arvopapereiden lainauksesta saatu preemio ja muut kompensatiot (kuten esim. käteisosinkoa ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) merkitään tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti tuotoksi.

(59) Jos lainaksiottaja ei kykene palauttamaan lainaamiaan arvopapereita, jolloin lainaksiantaja saa vakuuden realisoinnista muuta vastiketta, realisoituu lainaksiantajalle arvopapereiden poistamattoman hankintamenon ja tämän vastikkeen erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.

(60) Lainaksiantajan on pidettävä lainaksi annetuista arvopapereista rekisteriä, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainansaaja ja lainaussopimuksen alkamis- ja päättymispäivä.

Lainaksiottaja

(61) Lainaksiottaja ei merkitse lainaamiaan arvopapereita kirjanpitoonsa. Lainaksiottajan myydessä arvopaperit edelleen myyntihinta merkitään taseeseen lyhytaikaiseksi velaksi lainaksiantajalle.

(62) Lainaksiottajan tilinpäätöksessä lyhytaikainen velka merkitään taseeseen lainaksi otettujen arvopapereiden myyntihinnan tai sitä korkeamman tilinpäätöshetken markkinahinnan määräisenä. Lainaksiottaja kirjaa maksamansa preemion ja muut vastikkeet (kuten esim. käteisosinkoa ja merkintäoikeuksia vastaavat vastikkeet) tilinpäätökseen suoriteperusteisesti kuluksi.

(63) Ostaessaan arvopaperit markkinoilta lainaksiantajalle palautusta varten lainaksiottajalle realisoituu arvopapereiden myyntihinnan ja uusien arvopapereiden ostohinnan erotuksen suuruinen myyntivoitto tai -tappio.

(64) Mikäli käy ilmeiseksi, että lainattuja arvopapereita ei pystytä palauttamaan, merkitään tästä aiheutuvat kulut ja menetykset pakollisina varauksina kuluksi.

(65) Lainaksiottajan on pidettävä rekisteriä lainaksi ottamistaan arvopapereista, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainaksiantaja, lainaussopimuksen päättymispäivä sekä edelleen luovutuksen päivämäärä ja myyntihinta.

Tuloslaskelma- ja tase-erät

(66) Takaisinostosopimuksin luovutetuista arvopapereista saadut vastikkeet kirjataan vakuutusyhtiön taseessa ”Muihin velkoihin”. Maksetut vastikkeet merkitään vastaavasti ”Muihin saamisiin”.

(67) Takaisinostosopimuksessa syntyvästä lainasta maksettava korko merkitään muiden sijoitusten korkokuluihin ja saatavasta saatu korko vastaavasti muiden sijoitusten korkotuottoihin.

(68) Arvopapereiden lainauksesta saadut korvaukset merkitään tuloslaskelmaan muiden sijoitusten tuottoihin. Lainauksesta maksetut korvaukset merkitään vastaavasti muiden sijoitusten kuluihin.

Liitetiedot

(69) Takaisinostosopimuksen (REPO) myyjä ilmoittaa reposopimuksin myymänsä arvopaperit liitetiedoissa pantteina.

(70) Arvopapereiden lainaksiantajan tulee antaa taseen liitetiedoissa selvitys lainassa olevien arvopapereiden laadusta ja määrästä, jäljellä olevasta hankintamenosta, käyvästä arvosta sekä lainauksen kestoajasta.

(71) Lainaksiottajan tulee antaa taseen liitetiedoissa selvitys lainattujen arvopapereiden määrästä, laadusta ja käyvästä arvosta sekä lainauksen kestosta. Lainaukseen liittyvistä vakuuksista on lisäksi annettava kohdan 6.10.20 mukainen liitetieto.